

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 116

Poznań, czwartek dnia 12 marca 1931

Rok XXVI

Tragiczny błąd

A więc większość rządowa w Sejmie zrobiła to, czego należało się nieestety spodziewać: oświadczyła się w drugim i trzecim czytaniu za ratyfikacją polsko-niemieckiej umowy likwidacyjnej łącznie z umowami haskimi oraz za ratyfikacją traktatu handlowego z Niemcami, zawierającego klauzulę osiedleńczą. W pierwszej połowie przyszłego tygodnia większość Senatu przyłoży swoje żyro do wczorajszych uchwał sejmowych.

Przedstawiciele rządu i stronnictwa rządowego trzy przytaczali argumenty główne na poparcie polityki, którą społeczeństwo ziem zachodnich oraz obóz narodowy w całej Polsce uważają za zgubną dla najżywoźniejszych interesów naszych narodowo-państwowych, a mianowicie:

Po pierwsze oświadczyli, że ratyfikacja umów z Niemcami ma być manifestacją pokojowej woli Polski. Dla kogo manifestacja ta jest potrzebna? Jeżeli chodzi o wzajemne stosunki polsko-niemieckie, to świat międzynarodowy czeka na dowód woli pokojowej ze strony Niemiec. Polski nikt nie posądza o zaczepne zamiary względem Niemiec. Polska nie potrzebuje składać egzaminu pokojowości wobec swych sąsiadów.

Istnieją u nas raczej czynniki, które są za wojną nawewnątrz, z własnymi rodakami; nazewnątrz te same czynniki są skłonne nie tylko do pokoju, lecz do ustępstw, krok za krokiem, przynajmniej, gdy chodzi o Rzeszę Niemiecką. Powtarzamy: postulat manifestowania przez Polskę pokojowej woli wobec sąsiadów jest nonsensem, którego nie potrzeba obalać, bo on sam przez się leży.

Argument drugi jest poważniejszy. Powiada się: trzeba Rzeszę Niemiecką wciągnąć we wzajemne stosunki polsko-niemieckie, bo tem samem utwierdza się granicę polsko-niemiecką. Można by temu argumentowi przyznać pewną słuszność, gdyby nie jedno wielkie, decydujące „gdyby”, a mianowicie, gdyby nie chodziło właśnie o Niemcy i w pierwszym rzędzie o Prusy.

Tragiczny błąd, jaki popełnia obóz rządowy i w który wpycha państwo, polega na tem, że sąsiada naszego zachodniego mierzy miarą — zwykłą, miarą, jaką przykłada się do sąsiada zwykłego. Jakgdyby tysiącletnie dzieje narodu polskiego nie były nas niczego nauczyły! Jakgdyby tradycyjny, wiekowy stosunek narodu niemieckiego do narodu polskiego był stosunkiem otłkłościwego nieco sąsiada, ale zresztą niczem nadzwyczajnym! To też wyobrażamy sobie, jak i z tego argumentu polskiego obozu rządowego Niemcy w duszy muszą się śmiać. Wprost na ironję, tego samego dnia, w którym w Sejmie polskim ze strony rządu i stronnictwa rządowego wygrano dla uzasadnienia konieczności ratyfikacji umów z Rzeszą argument o utwierdzeniu granicy polsko-niemieckiej, — radjo niemieckie stało na cały świat ze stacji swej w Königswusterhausen bezcenne przemówienia propagandowe, sięgające już nie tylko po polskie Pomorze i nasz

Socjaliści niemieccy popierają zbrojenia Rzeszy

Pierwszą ratę na pancernik „B” uchwalono tylko wskutek wstrzymania się socjalistów przy głosowaniu

Berlin, 12. 3. (Tel. wł.). Wczorajsze głosowanie w komisji budżetowej Reichstagu, mocą którego przyjęto cały budżet marynarki łącznie z pierwszą ratą na pancernik „B” — dowiodło raz jeszcze, że niemieccy socjaliści na równi z innymi stronnictwami niemieckimi popierają zbrojenia niemieckie i że dotychczasowe ich droczenia się były tylko manewrem taktycznym.

Budżet marynarki łącznie z pierwszą ratą na pancernik „B” i budowę innych statków wojennych — prze-

szedł, jak wiadomo, tylko dzięki wstrzymaniu się socjalistów od głosu. Przed głosowaniem oświadczył przedstawiciel socjal-demokratów Hünlich, że socjaliści postanowili nie utracić pierwszej raty na pancernik „B”, gdyż uważają za konieczne bronić demokratycznego systemu rządów przed „faszyzmem”.

Po odrzuceniu wniosku komunistycznego o skreślenie pierwszej raty na pancernik „B”, budżet marynarki łącznie z tą ratą przyjęto 11 głosami przeciw 5.

Sfinalizowanie pożyczki francuskiej dla Rumunii

A co słyszać z pożyczką dla Polski?...

Bukareszt, 12. 3. (Tel. wł.). Jak już donosiliśmy, we wtorek o godz. 5 popołudniu podpisana została umowa w sprawie pożyczki, udzielonej rumuńskiemu Bankowi Narodowemu przez francuskie konsorcjum finanso-

we. Dyrektor paryskiego domu bankowego Mendelsohn wysłał do Bukaresztu na ręce gubernatora Banku Narodowego depeşe, winszując rządowi rumuńskiemu pomyślnego sfinalizowania transakcji.

Na tle nowej afery finansowo-politycznej w Paryżu

Bankructwo przedsiębiorstwa „Aero-Postale” — Minister Flandin wmieszany w afere — Zamknięcie kilku banków paryskich

Paryż, 12. 3. (Tel. wł.) Po głośnej aferze Oustrica wybuchł nowy wielki skandal finansowy w Paryżu.

Oto największe we Francji przedsiębiorstwo komunikacji lotniczej „Aero-Postale”, subwencjonowane przez rząd, zbankrutowało. Towarzystwo to utrzymywało komunikację lotniczą między Francją i jej zamorskimi posiadłościami a również między Francją i Ameryką Południową. Cieszyło się ono dużym zaufaniem i wobec innych towarzystw lotniczych miało stanowisko uprzywilejowane.

Obecnie okazało się, że towarzystwo to nadużywało zaufania, jakie posiadało, że straty wierzycieli dochodzą do 400 milj. franków.

W afere tę wmieszanych jest znow kilka polityków francuskich, a między nimi b. wiceprezydent izby deputowanych Bouillou Lafond i Etienne Flandin, minister finansów.

Ponieważ rząd jest bezpośrednio zainteresowany w utrzymaniu prestiżu finansowego „Aero-Postale”, przeto

można się liczyć z tem, że towarzystwo przejdzie w ręce rządu, który przeprowadzi tam, w taki lub inny sposób, gruntowną sanację finansową.

Bardzo poważne skutki jednak może ta nowa afera finansowa spowodzić w dziedzinie politycznej. Gabinet Lavała znajduje się bowiem w podobnej sytuacji jak gabinet Tardieu po wykryciu afery Oustrica.

Na ostatnim posiedzeniu rady ministrów koledzy Flandina mieli jakoby nalegać na niego, aby podał się do dymisji. Gdyby to miało nastąpić, premier skorzystałby z okazji, aby przeprowadzić szerszą rekonstrukcję swego gabinetu, w skład którego weszłoby kilku radykałów - socjalnych, którzy przyrzekli mu już swą współpracę.

Paryż, 12. 3. (Tel. wł.) Krach finansowy „Aero-Postale” spowodował w konsekwencji zamknięcie wypląt w następujących bankach paryskich: Banque Bouillon-Lafond, Crédit Foncier du Brésil oraz Caisse Commerciale et Industrielle de Paris.

Planowany wyjazd Curtiusa do Paryża?

Berlin, 12. 3. (PAT.) W tutejszych kołach politycznych krążyła wczoraj wieczorem pogłoska, że min. spraw zagranicznych Curtius wyjedzie z końcem marca do Paryża, aby uczestniczyć w spotkaniu między Hendersonem i Briandem, mającem na celu

przygotowanie do majowej konferencji europejskiej.

W związku z tą pogłoską biuro Conti donosi, że koła poinformowane uważają podróż min. Curtiusa za dość wątpliwą, ponieważ sytuacja parlamentarna nie pozwoli mu na wyjazd.

Konferencja komisji paneuropejskiej zwołana do Paryża.

Londyn, 1p. 3. (PAT.) Daily Herald donosi, że min. Henderson wyjedzie 22 marca do Paryża celem wzięcia udziału w obradach komisji studjów unji europejskiej. Dziennik przewiduje, że ponadto wezmą w tej konferencji

udział Grandi, Curtius i Zaleski. Również sir. Erik Drummond, który przybył wczoraj do Londynu celem omówienia konferencji rozbrojeniowej, weźmie udział w naradach paryskich.

Śląsk, ale nawet po Poznańskie, jako „urdeutsches Land”

Trzeci argument na rzecz ratyfikacji wypływa z tego samego źródła błęd-

nego, co drugi: z niezrozumienia niebezpieczeństwa niemieckiego. Powiedziano mianowicie, że nie należy — przeceniać ujemnych następstw umowy likwidacyjnej łącznie rezygnacji z prawa odkupu w stosunku do osad b. kolonistów pruskich oraz traktatu handlowego łącznie klauzuli osadniczej. I mówiono znowu jak gdyby o normalnych stosunkach ze zwykłym sąsiadem.

Nie należy przeceniać... A my odpowiadamy: nie wolno być głuchym i ślepy! Pominąwszy już nawet zaniechanie likwidacji, — utwierdzenie 12 tys. osad w reku niemieckim, utwierdzenie 80 tys. Niemców (trzeciej części ogółu Niemców w naszych województwach), otwarcie wrót państwa napływowi agentów niemieckiego gospodarczego podboju i niemieckiego politycznego odwetu, to — drobiazgi! Nie należy przeceniać...

Rząd i obóz rządowy wzięły na siebie wobec całej potomości straszną odpowiedzialność. Społeczeństwo nie zapomni nazwisk tych, co odpowiedzialność tę dźwigają bezpośrednio wskutek swego głosowania, lub choćby pośrednio przez swoją przynależność do Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem.

Społeczeństwo ziem zachodnich musi sobie zdać sprawę, że w odmiennych oczywiście warunkach, ale w pewnej mierze, o tyle wracamy do stosunków przedwojennych, w których punkt ciężkości leżał na samoobronie społecznej przed niebezpieczeństwem niemieckim, że i teraz konieczną będzie mobilizacja opinii publicznej w życiu codziennym i przeciwstawienie niemieckiemu parciu na wschód świadomej swych celów i zorganizowanej siły zbrojowej. Musi się skończyć z bezwładem; musi się zacząć nowy okres woli i pracy.

Nowe władze Wojewódzkiego Komitetu Pomocy Młodzieży Akad.

Adolf hr. Bniński przewodniczącym

Onegdaj wieczorem w czytelni nowego Domu Akademickiego odbyło się walne zgromadzenie Wojewódzkiego Komitetu dla Spraw Pomocy Polskiej Młodzieży Akademickiej pod przewodnictwem J. M. p. Rektora prof. dr. Stanisława Kasznicy.

Po odczytaniu i przyjęciu protokołu z ostatniego walnego zebrania przystąpiono do wysłuchania sprawozdań z rocznej działalności Komitetu. Sprawozdanie ogólne przedstawił przewodniczący Komitetu Adolf hr. Bniński oraz sekretarz Józef Nowak, b. prezes Bratniej Pomocy U. P., sprawozdanie kasowe zdał dr. Tadeusz Drządzkiński.

Następnie dokonano wyboru nowego prezydium Komitetu, które ukonstytuowało się jak następuje: Adolf hr. Bniński — przewodniczący, ks. prałat Józef Prądzyński i prof. A. Wrzosek — wiceprzewodniczący, Marjan Pukacki, prezes Bratniej Pomocy U. P. — sekretarz, Zofja Zychlińska — prezydentowa, Wanda Chłapowska — prezes Samulski, prof. Grochmalicki, dyr. Hebda, L. Wasilowska — członkowie. Poza tem wchodzi w skład prezydium Komitetu z głosem doradczym J. M. p. Rektor Kasznica.

Umowy z Niemcami w plenum Sejmu

Umowy haskie i polsko-niemiecka umowa likwidacyjna

Jak już donieśliśmy w numerze porannym, wczoraj w plenum Sejmu obrady nad umowami Polski z Rzeszą Niemiecką zagali przemówieniem

minister Zaleski,

którego wywody w głównych ustępach brzmiały, jak następuje:

Wyczerpujące dyskusje, przeprowadzone ostatnio w komisjach spraw zagranicznych Sejmu i Senatu nad całokształtem polskiej polityki zagranicznej doby obecnej, potwierdziły wymownie raz jeszcze tę wielką i doniosłą prawdę, że jednolitym jest pogląd całego narodu polskiego na najistotniejsze zagadnienia przeżywanej chwili dziejowej.

Opinia międzynarodowa miała okazję raz jeszcze przekonać się o jednoznaczności i spójności polskiej opinii politycznej w najważniejszych sprawach międzynarodowych.

W przebiegu debat ujawniły się jedynie pewne rozbieżności co do oceny metod i taktyki, po których polska polityka zagraniczna iść winna ku realizacji zasadniczych celów.

Do zagadnień, co do których zarysowały się najistotniejsze różnice poglądów, należy niechybnie sprawa zawartych przed rokiem przez rząd polski dwóch zasadniczych umów z naszym zachodnim sąsiadem: umowy handlowej z dnia 17 marca 1930 roku i umowy likwidacyjnej z dnia 31 października 1929 r.

Tylko przez koordynację i współdziałanie międzynarodowe uzyskać można skuteczne środki dla walki z szalejącym kryzysem gospodarczym. To też rząd polski w głębokiej świadomości, że tylko w drodze czynnej współpracy międzynarodowej szukać można dróg opanowania istniejących trudności gospodarczych, konsekwentnie politykę międzynarodowej współpracy gospodarczej kontynuuje, nie zniechęcając się trudnościami, które na tej drodze spotyka. Polityka ta znalazła swój wyraz w kilkunastu traktatach handlowych bilateralnych, przedłożonych ostatnio Izbowi do ratyfikacji, oraz w niezmiernie aktywnym udziale Polski w pracach nad zagadnieniami międzynarodowej współpracy gospodarczej, prowadzonej pod auspicjami Ligi Narodów. W komitetach ekonomicznych i finansowym Ligi, w konferencji paneuropejskiej, w pracach bloku państw rolniczych, przedstawiciele Polski wydajnie w ostatnim roku współpracowali.

Wyrazem tej samej konsekwentnej polskiej linii politycznej było zawarcie z Rzeszą Niemiecką przedkładanych umów. Uwagę przedewszystkiem pragnę poświęcić umowie gospodarczej, która stwarza podstawy normalnej współpracy między obu krajami.

Strona polska nie wywołała wojny celnej, zawsze uważając stan nieuregulowanych umownie stosunków gospodarczych między obu krajami za wysoce niekorzystny dla obydwóch stron. To też Polska stale była gotową do zawarcia układu handlowego z Rzeszą, jedynym warunkiem, od którego uzależniała swą zgodę było uzyskanie równowartości wzajemnych koncesyj.

Proszę panów, każdy układ międzynarodowy stanowi z konieczności pewien kompromis. Parę słów pragnę poświęcić dwóm zarzutom zasadniczym, to jest sformułowaniu klauzuli osiedleńczej i niemieckiej polityce celnej w dziedzinie ochrony rolnictwa, która to polityka naruszyła równowagę wzajemnych koncesyj gospodarczych w podpisanym traktacie i zagraża dalszemu przesuwanemu się na naszą niekorzyść bilansu wymiennego Polski z Rzeszą Niemiecką.

Praktyka handlowych umów międzynarodowych nie znała i nie zna traktatów handlowych bez klauzuli, dotyczących osób fizycznych i prawnych. Jest bowiem rzeczą naturalną, że jeśli traktat handlowy przewiduje w najdrobniejszych szczegółach sposób traktowania towaru we wzajemnym obrocie, a więc: wysokość celi, szczegóły odprawy celnej, opłat administracyjnych i t. d., to musi on przewidywać uprawnienia tych, którzy są czynnymi wykonawcami materialnych uprawnień traktatowych, a więc przemysłowców i handlowców. Naturalnym wobec tego było, że traktat handlowy polsko-niemiecki musiał zawierać klauzulę dotyczącą wjazdu i pobytu.

Stanowisko polskie w tej sprawie wychodziło z zasadniczej przesłanki, że przy zagwarantowaniu obustronnym możliwości legalnego wykonywa-

nia przez kupca i przemysłowca obu krajów swego zawodu, klauzule osiedleńcze nie mogą się stać źródłem realizacji celów, nie mających nic wspólnego z normalnym obrotem i współpracą gospodarczą między obu krajami. Wykluczaliśmy całkowicie możliwość osiedlenia się na roli oraz osiedlenia się drobnych kupców.

Została w pełni utrzymana przytem zasada swobody ustawodawstwa wewnętrznego, a więc ustawy o cudzoziemcach i dekretu o ochronie rynku pracy. Uprawnienia strony niemieckiej oparliśmy na klauzuli największego uprzywilejowania, przeto na typie zobowiązań przyjętych ogólnie w tej dziedzinie w zachodnio-europejskich traktatach handlowych.

W postanowieniach o tak zwanych dawno osiadłych, braliśmy pod uwagę interesy kilkudziesięciotysięcznej rzeszy naszych obywateli, których los w czasie wojny przerzucił na terytorium Rzeszy, a którym groził przymusowy powrót. Przez postanowienia, iż pobyt t. zw. dawno osiadłych, musi być nieprzerwany od roku 1919 do chwili obecnej, zapobiegliśmy możliwości masowego powrotu obywateli niemieckich, zamieszkujących przed wojną dzielnice zachodnie. Pragnę przeto z całym naciskiem stwierdzić, że klauzule osiedleńcze, dając gwarancje normalnych stosunków w tej dziedzinie między Polską a Niemcami, uniemożliwiają całkowicie wykorzystanie ich dla celów nie mających związku z normalną współpracą gospodarczą.

Przechodzę obecnie do sprawy drugiej: W dyskusji wysunięto tezę, że wobec ostatnich jaskrawo protekcyjnych pociągnięć w dziedzinie ochrony rolnictwa ze strony niemieckiej polityki gospodarczej, równowaga wzajemnych korzyści gospodarczych przesunęła się niezmiernie na niekorzyść Polski.

Niechybnie, już wprowadzone i zamierzone ostatnio nowe zarządzenia niemieckiej polityki gospodarczej, idące w kierunku wyraźnego protekcyjizmu rolniczego naruszają wydatnie równowagę wymienną nie tylko Polski, ale i wszystkich państw rolniczych, dostawców Rzeszy.

Powojenne gospodarstwo międzynarodowe rozwinęło się w kierunku tak istotnej i bezpośredniej współzależności gospodarczej poszczególnych organizmów państwowych. Na dłuższą metę nie wydaje mi się możliwym utrzymaniu zbyt jednostronnej linii polityki gospodarczej jednego z państw, gdyż w skutkach swych niezwłocznie i bezpośrednio uderza w żywotne interesy własnego gospodarstwa narodowego.

To też wydaje mi się, że obawy wyrażone w toku dyskusji, iż zamierzone pociągnięcia polityki gospodarczej naszego sąsiada zachodniego doprowadzą do całkowitego zniweczenia korzyści traktatowych, są przesadne i że po zawarciu traktatu wzajemny obrót towarowy ulegnie zwyżce nie tylko po stronie wywozu niemieckiego do Polski.

Zachowaliśmy sobie wszelkie elementy ochronne, zawarliśmy traktat na rok jeden, ograniczyliśmy kontyngentami możliwości przywozowe, traktat nie posiada związków celnych. Zachowaliśmy przeto wszelkie możliwości rewizji ewentualnych złych skutków umowy gospodarczej, gdyby się tego okazała potrzeba.

Udział Polski w umowach haskich nie budzi poważniejszych sprzeciwów ani zastrzeżeń. Polska nie mogła pozostać poza nawiasem tych wielkich układów międzynarodowych, które poddawały definitywnej regulacji wszelkie finansowe sprawy, wynikłe z wojny i traktatów pokoju.

Znaczenie więcej różnic poglądów wykazała dyskusja w sprawie oceny tak zwanej umowy likwidacyjnej z dnia 31 października 1929 r. oraz deklaracji rządu polskiego w sprawie odkupu złożonej przy tej okazji.

Z chwilą gdy kwestje dotyczące polskich pretensyj odszkodowawczych jak i rozrachunkowych do Niemiec, oraz pretensyj obywateli polskich do państwa niemieckiego z tytułu zapadłych wyroków przed Mieszanym Trybunałem Rozjemczym w Paryżu i t. p. — zostały przez plan Younga ostatecznie rozwiązane, a to w ten sposób, że globalny charakter anuitetów niemieckich zamykał Polsce możliwość dalszego dochodzenia swoich pretensyj z tytułu wojny i traktatów, rząd polski z całą energią dążył do uzyskania zrzeczenia się ze strony Niemiec pretensyj obywateli niemieckich do państwa polskiego i dążenie to urzeczywistnił w umowie warszawskiej.

Układ ten według najgłębszego naszego przekonania i najsurowszej nawet krytyki stanowi zdrowy i korzystny dla obu stron kompromis.

Pozatem nie jest rzeczą obojętną, zarówno z punktu widzenia politycznego jak i gospodarczego, że przez ten układ państwo polskie zostaje zwolnione od prowadzenia kilkunastu tysięcy procesów, które w atmosferę wzajemnych stosunków między obu narodami wnosiły elementy niepokoju i rozdrażnienia.

Likwidacja sporu o prawną moc cesji kontraktów rentowych przez rząd pruski gdańskiemu Bauernbankowi i związana z zakończeniem tego sporu deklaracja rządu polskiego o tak zwanym odkupie wywołała również szereg daleko idących krytyk.

Najpoważniejszym argumentem tych krytyk było, że układ stwarza rzekomo możliwość ingerencji rządu państwa ościennego w stosunki rządu polskiego z jego obywatelami. Jednak z zawartych układów nie wynika prawo sąsiada naszego do ingerencji w stosunek państwa polskiego do jego obywateli. Podstawą wszelkich rozmów w tej sprawie było powyższe kategoryczne stanowisko rządu polskiego.

W imieniu rządu wnoszę o przyjęcie wniosków ratyfikacyjnych:

1. tak zwanych umów haskich,
2. polsko-niemieckiej umowy warszawskiej z dnia 31 października 1929 roku,
3. polsko-niemieckiej umowy gospodarczej z dnia 17 marca 1930 r.

A gdyby pomimo ratyfikacji przez Polskę umowa handlowa nie weszła w życie dla braku ratyfikacji z drugiej strony, to i tak trud panów nie pójdzie na marne, gdy przez usta wasze naród polski złoży świadectwo swej woli pokojowej współpracy ze wszystkimi, pragnącymi poprawy sytuacji gospodarczej świata, a wina za hamowanie poprawy nie będzie spoczywała na Polsce.

Po ministrze Zaleskim referent komisji spraw zagranicznych poseł Hołyński (B. B.) wniósł w jej imieniu o ratyfikację umów z Niemcami. Z kolei zabrał głos

poseł Winiarski (Kl. Nar.),

Przemówienie jego, jako też mowy innych członków Klubu Narodowego, którzy wczoraj głos zabrali w dyskusji nad umową likwidacyjną oraz nad traktatem handlowym z Niemcami, podamy w następnych numerach szczegółowo. Narazie uzupełniamy poranne sprawozdanie telefoniczne, jak następuje:

Pos. Winiarski zaznaczył na wstępie, że umowy likwidacyjne ocenian należy na ogólnym tle stosunków polsko-niemieckich w związku ze wszystkimi układami, zawartymi w Hadze, nadto zaś w zestawieniu z innymi umowami likwidacyjnymi, zawartymi przez Niemcy. Nie należy spuszczać oczu z ogromnych korzyści finansowych i politycznych, jakie dał Niemcom plan Younga. Umowy likwidacyjne były dla całości układu potrzebne Niemcom i nie było powodu do robienia im zbyt dalekich ustępstw. Mówca wylicza korzyści uzyskane przez Niemcy i twierdzi, że układy haskie, o ile przyniosły ogólne oczyszczenie hipoteki, mogą być uważane za korzystne także i dla Polski, choć rząd niesłusznie zmniejsza wartość ofiar, które Polska poniosła. Niemcy w układach z Polską osiągnęły korzyści, gdy Polska niepotrzebnie zrzekła się pretensyj obywateli swych do Niemiec i w dziedzinie likwidacji dała Niemcom więcej niż wymagał plan Younga. W dodatku dołożyła zrzeczenie się prawa odkupu, co z planem Younga nie stoi w żadnym związku.

Mówca wylicza dalej pretensje polskie, których rząd polski się wyrzekł i które będzie musiał z własnej kieszeni pokryć podatnik polski. Polska zrzekła się likwidacji nawet w tych wypadkach, gdy własność niemiecka już przeszła na własność państwa polskiego, mimo, że plan Younga tego nie wymaga. Mówca wskazuje dalej na trudności, na jakie napotkał akt likwidacyjny w b. dzielnicy pruskiej. Wszystkie te trudności dały się jednak przezwyciężyć i już od kilku lat można było likwidację zakończyć, gdyby nie to, że opierało się jej stale ministerstwo spraw zagranicznych, zarówno za p. Skrzyńskiego, jak i za p. Zaleskiego, jak gdyby chodziło o to, aby pozostawić do odstąpienia Niemcom jaknajwięcej niezlikwidowanej ziemi niemieckiej.

W r. 1926 rząd odmówił zgody na układ, który był o wiele korzystniejszy aniżeli ten, który został zawarty obecnie. W dodatku Niemcy zażądały już nawet zrzeczenia się prawa odkupu.

Mówca cytuje dalej oświadczenie min. Zaleskiego, żeby wykazać, iż w tej materii została zawarta umowa, odda-

jąca obywateli niemieckich w Polsce pod opiekę rządu niemieckiego.

Obecnie nie chodzi o stosowanie przepisu, który byłby w niezgodzie z prawem mniejszości, lecz o wykonywanie uprawnień, które rządowi sami koloniści przyznali w kontraktach.

Osadników, którzy dostali ten przywilej nietykalności, jest około 80 tys. osób i 180 tys. hektarów ziemi, a dodać trzeba, że osadnicy niemieccy znaleźli się w położeniu lepszym, niż polscy, względem których prawa odkupu nie zniesiono. W Poznańskiem na jednego Niemca przypada 4 razy tyle ziemi, co na jednego Polaka, na Pomorzu 7 razy tyle, na Śląsku 25 razy tyle. I te ziemie zostawiamy w rękach niemieckich, gdy ludność polska potrzebuje ziemi i gdy organizuje się emigrację polskich rolników. W Niemczech natomiast traktuje się umowę likwidacyjną jako ogromne wzmocnienie żywiołu niemieckiego, które będzie potrzebne w razie uderzenia na Polskę.

Posłowi Winiarskiemu replikował przedstawiciel rządu p. Mrozowski, nie wchodząc w dziedzinę polityczną sprawy. Jego zdaniem w układzie warszawskim Polska powtórzyła tylko przepis planu Younga. Na zasadzie zrzeczenia się Niemiec pretensyj, zarówno rządowych jak i obywateli niemieckich do państwa polskiego wszystkie procesy, jakie są wytoczone przed trybunałem rozjemczym polsko-niemieckim w Paryżu przeciw rządowi polskiemu upadają. Jeżeli chodzi o zdanie sobie sprawy z ważności zrzeczenia się przez Polskę likwidacji, to nie może tu być oczywiście mowy o wartości finansowej.

Liczy, przytoczone zarówno przez ministra spraw zagr., jak i referenta są oparte na danych autentycznych, jakie są w posiadaniu naszego rządu.

Poseł Winiarski: Tylko dla dwóch województw.

P. Mrozowski: Ponieważ pan poseł zwraca uwagę, że co do innych dzielnic niema wiadomości, więc nadmieniam, że w b. zaborze rosyjskim i austriackim na 1559 obiektów zarejestrowanych, podlega likwidacji 315, zwolniono 1116, tak, że pozostało niezlikwidowanych 127, w tem 55 nieruchomości miejskich, 56 obiektów przemysłowych, 13 rolnych i 3 objekty kolejowe, które będące przynależnością zakładów przemysłowych.

Poseł Nossek (Kl. Chł.) wyraża zdziwienie, jak można robić takie ustępstwa Niemcom, którzy równocześnie przeprowadzają nad naszą granicą forsowne parcelacje i wogóle wrogo odnoszą się do Polski. Wyciągamy rękę do zgody, a z tamtej strony granice są odrutowane, a folwarki zamienione w fortece.

Poseł Stroński (Kl. Nar.)

zaznaczył, że początkiem umowy w Hadze była uchwała genewska, orzekająca, że przystąpi się do rokowań w sprawie załatwienia kwestji odszkodowania, usunięcia okupacji Nadrenji i dania zabezpieczenia wzajemnie za okupację Nadrenji w drodze ustanowienia komisji konstatacyjno-koncyliacyjnej. Min. Zaleski oświadczył wówczas, że ma nadzieję, że sprawa bezpieczeństwa nie zostanie pominięta i że w sprawie okupacji Nadrenji, mamy prawo głosu.

Uchwała Sejmu z dn. 6 lutego 1929 roku zwróciła się do rządu o zapewnienie, że stanie się zadość artykulom traktatu wersalskiego, wiążącym posunięcia okupacji z gwarancjami przeciwko zaczepnemu działaniu Niemiec. Tymczasem w Hadze Polska w sprawie odszkodowań miała prawo głosu, w sprawie zaś bezpieczeństwa nie została dopuszczona do obrad.

Pod dokumentami, które załatwiły w Hadze sprawę okupacji Nadrenji znajduje się podpis Polski. Ponieważ umowy haskie w zakresie bezpieczeństwa usunęły wszystko, co stanowiło dla Polski rękojmię, przeto nie możemy głosować za umowami znoszącymi rękojmię bezpieczeństwa, zawartą w traktacie wersalskim.

Po przemówieniu posła Szablewskiego (B. B.) zabrał głos poseł Roguszcza (N. P. R.), stwierdzając, że umowa z Niemcami jest śmiertelnym ciosem, zadany ziemiom zachodnim. Umowa wzmocnia żywioł niemiecki w Polsce. Mówca zwraca uwagę na rezygnację z sum należnych z tytułu ubezpieczeń społecznych, na czem spółki brackie na Górnym Śląsku ogromnie ucierpiały. Uzyskanie tych sum było w swoim czasie zagwarantowane przez Ligę Narodów. Niemcy mieliby płacić 26 milj. zł, w układzie likwidacyjnym zaś zrzekamy się wszelkich pretensyj, wobec czego jasnym jest, że dług ten wobec zakładów ubezpieczeniowych na Górnym Śląsku przyjąć powinno państwo.

Ziemiom zachodnim narzuca się układy, które naruszają ich interesy i interesy państwa. Polacy z ziem zachodnich z bólem patrzą, jak się marnuje owoce już uzyskane, i jak większość sejmowa narzuca państwu umowę, przeciw której my na tych ziemiach protestujemy bez względu na różnice polityczne.

Po posle Roguszcza przemawiali

Polsko-niemiecki traktat handlowy

Następnie przystąpiono do obrad nad traktatem handlowym z Niemcami.

Posel Stroński zwrócił się do marszałka Sejmu z żądaniem, aby korzystając ze swych uprawnień regulaminowych, nie dopuścić, by sprawa umowy gospodarczej z Niemcami była zatwierdzona na nocnym posiedzeniu. Marszałek Sejmu odmówił temu żądaniu.

Min. przem. i handlu Prystor

podkreślił, że traktat z 17 marca 1930 r. jest oparty na klauzuli największego uprzywilejowania, nie zawiera jednak żadnych zniżek celnych ani postanowień, wiążących stawki celne automatycznie lub konwencyjnie. Obie strony, zawierające umowę, uznały za właściwe przeprowadzenie własnego programu rolnego i przemysłowego, zachowując zupełną swobodę w dziedzinie cel. Umowa ta ma wejść w życie z chwilą, kiedy na tle powszechnej fali protekcjonalizmu w Europie, kontrahent nasz stosuje wyjątkowo wysokie stawki w stosunku do pewnych pozycji naszego wywozu. Minister stwierdza, że mimo licznych trudności, zasadę uregulowania stosunków gospodarczych z sąsiadami należy uznać za zdrową zasadę. O rozwoju poszczególnych działów naszej wytwórczości decyduje m. in. ochrona celna, która nie została związana w tym traktacie.

Umowa daje naszemu wywozowi lepsze warunki konkurencji, wzmaga zdolności naszego wywozu, a zatem sprzyja osłabieniu napięcia kryzysu. Usuwając stan wojny celnej, umowa ta sprzyja także współdziałaniu międzynarodowemu nad zorganizowaniem produkcji oraz rynku europejskiego zarówno w dziedzinie rolnictwa, jak i przemysłu, co się może przyczynić do przyspieszenia likwidacji przesilenia. Dotychczasowy bilans zatargu gospodarczego z Niemcami jest według powszechnego mniemania, które mówca podziela, dla Polski dodatni. Konflikt ten jednak posiada także cechy ujemne, które z biegiem czasu wzrastają...

Obawy, wyrażone w dyskusji na temat zawarcia tej umowy, uważa minister za przesadzone. Chodzi o to, czy wywołany przez Niemcy w r. 1925 konflikt gospodarczy zostanie zlikwidowany, czy też będzie trwał przez czas dłuższy. Ratyfikacja tej umowy jest jedyną praktyczną formą ukończenia wojny gospodarczej między nami a Niemcami.

Zkolej sprawozdawca p. Walewski (B. B.) omówił zasady umowy, przyczem podkreślił m. in., że traktat nie wywołuje w nikim entuzjazmu, lecz że nie należy również przesadzać w negatywnej jego ocenie. Gdyby sprawa osiedlenia była istotnie tak niebezpieczną dla ziem zachodnich, to nie

członkowie Klubu Narodowego: ks. Łosiński, Szturmowski i Kamiński (poseł Piestrzyński nie był obecny z powodu choroby). Replikował referent, poczem w głosowaniu imieniem przyjęto umowę likwidacyjną 188 głosami B. B., P. P. S. i mniejszości przeciw 90 głosom klubów: Narodowego, Chłopskiego, N. P. R. oraz Ch. D.

godziłby się na nią rząd marszałka Piłsudskiego, tak... bardzo dbały o te ziemie.

Pos. Zieliński (Kl. Nar.) wypowiedział się przeciw traktatowi, upatrując szczególnie w art. 18 traktatu niebezpieczeństwo zwiększenia imigracji niemieckiej do Polski. Korzyści gospodarcze, płynące z tego traktatu są dla Polski teoretyczne. Klub Narodowy będzie głosował przeciw ratyfikacji.

Pos. Ponikowski (Ch. D.) w imieniu 5 klubów prosi o odroczenie posiedzenia ze względu na zmęczenie Izby i wagę sprawy. Urzędujący wice-marszałek p. Car oświadcza, że nie może się na to zgodzić.

Pos. Michałkiewicz (Kl. Chł.) twierdzi, że układ ten nie powinien być ratyfikowany, a przynajmniej powinno się ratyfikację odłożyć, jak to uczynili Niemcy.

Pos. Radziwiłł (B. B.) polemizuje ze stanowiskiem Klubu Narodowego, poczem wskazuje, że korzyści, wypływające z traktatu, choć niewielkie, są i że pod względem gospodarczym nie obawiamy się zasadniczo szkody. Dla obozu rządowego punkt ciężkości leży po stronie politycznej tej sprawy. Gdy chcemy utrzymywać granicę, musimy wykazać, że stosunki na tej granicy mogą być normalne.

Posel Czapiński (PPS.) w imieniu swego klubu oświadcza, że klub ten nie uważa traktatu za doskonały, lecz będzie głosował za nim. W polityce gospodarczej trzeba zachować spokój i umiar.

Posel Gruszczyński (Ch. D.) oświadcza, że jeśli nie można tej umowy odroczyć, to należy głosować przeciw niej.

Posel Roguszcza (N. P. R.) jest zdania, że ratyfikacja traktatu również nie zmieni wrogiego stosunku Niemiec do Polski.

Posel Rottenstreich oświadcza, że Koło Żyd. będzie głosowało za ratyfikacją.

Posel Rzócka (BB.) polemizuje z opozycją.

Przeciw ratyfikacji przemawiali dalej posłowie Lewandowski, Lasota, Mazur i Stroński, wszyscy z Klubu Narodowego.

Posel Hołyński (B. B.) postawił wniosek o przerwanie dyskusji, czemu sprzycał się poseł Winiarski (Kl. Nar.) Izba uchwaliła zamknąć dyskusję i przystąpiła do głosowania.

Za ratyfikacją oświadczyło się 180 głosów, przeciw 75. Następnie przyjęto ustawę ratyfikacyjną w trzecim czytaniu.

Posiedzenie sejmowe trwało do dzisiaj godzin 6 rano.

Ratyfikację 32 innych umów, będących na porządku dziennym, marszałek odroczył do piątku.

Z obrad Sejmu

Ratyfikacja traktatu gwarancyjnego z Rumunją

Na początku wczorajszego posiedzenia Sejmu sprawozdawca pos. Rubel referował projekt ustawy o sprawie ratyfikacji traktatu gwarancyjnego między Polską i Rumunją, podpisanego w Genewie dnia 15 stycznia 1931. Mówca podniósł, że traktat polsko-rumunski oparty na pakcie Ligi Narodów nie jest porozumieniem zwróconym przeciwko komukolwiek, lecz jest wyrazem solidarności obu krajów w celu zabezpieczenia sobie pokojowych warunków bytu i rozwoju oraz wyrazem woli obu narodów współdziałania w dziedzinie pacyfikacji.

Projekt ustawy ratyfikacyjnej przyjęto w 2 i 3 czytaniu.

Z komisji sejmowych.

Warszawa, 12. 3. (PAT). Na wczorajszym posiedzeniu sejmowej komisji wojskowej przewodniczący pos. Miedziński (BB) zakomunikował, iż wybrany przez komisję na członka funduszu kwaterunku wojskowego inż. Pohowski wyboru nie przyjął z powodu braku czasu. Poza tem oświadczeniem poseł Galica w imieniu

klubu B. B. zakomunikował, iż wobec nieprzyjęcia przez inż. Pohowskiego wyboru klub B. B. innej kandydatury nie zgłasza. Wobec tego na członka funduszu kwaterunkowego został powołany inż. Rachowski.

Na posiedzeniu sejmowej komisji administracyjnej pos. Duch (BB) referował najprzód wniosek posła Langera (Klub Chłopski) o wyłączeniu z województwa poznańskiego m. Bydgoszczy i powiatów bydgoskiego, szubińskiego i wyrzyskiego i przyłączenia do województwa pomorskiego. Następnie poseł Wojciechowski (BB) referował wniosek w sprawie wyłączenia powiatu turczańskiego z województwa stanisławowskiego i przyłączenia do województwa lwowskiego. Po przeprowadzonej dyskusji i oświadczeniu rządowym komisja postanowiła zatwierdzić pierwszego wniosku odroczyć do czasu przygotowania odpowiedniego projektu ustawy ze strony rządu, drugi zaś wniosek komisja przyjęła.

Następnie pos. Dubois (PPS) re-

ferował wniosek swego klubu w sprawie uniemożliwienia wieców sprawozdawczych poselskich przez władze administracyjne. Wniosek ten po dyskusji i oświadczeniu rządowym komisja odrzuciła. Wreszcie poseł Ciołkosz (P. P. S.) referował wniosek swego klubu w sprawie uszanowania obowiązującego ustawodawstwa samorządowego. Wniosek ten po dyskusji i po oświadczeniu rządowym został przez komisję odrzucony.

Wczoraj obradowała też sejmowa komisja regulaminowa w sprawie wyrażenia opinii na wniosek komisji skarbowej czy zakaz art. 22 Konstytucji, dotyczy umów zmiany gruntów państwowych na grunta stanowiące własność państwa na Sejm. Przewodniczący poseł Podolski zreferował projekt opinii jakąż zdaniem jego, komisja powinna wydać. Opinia ta jest następująca: „Wychodząc z założenia, że ustęp 1 art. 22 Konstytucji ma na celu „uniemożliwienie posłowi na Sejm zmiany z państwem umów, któreby mogły dać mu rzeczywistą lub domniemaną korzyść, komisja regulaminowa i nietykalności poselskiej wyraża opinię, że wykaz, przewidziany w ustępie 1 art. 22 Konstytucji, dotyczy umów zmiany gruntów państwo-

wych na grunta, stanowiące własność państwa na Sejm, o ile tranzakcja ta nie jest, ponad wszelką wątpliwość korzystniejszą dla państwa.”

Nad propozycją przewodniczącego wywiązała się dłuższa dyskusja. W wyniku tej dyskusji przewodniczący wypowiedział się, że względów na brak kryteriów za skreśleniem słów „opinii” a mianowicie „o ile transakcja ta nie jest ponad wszelką wątpliwość korzystniejszą dla państwa”.

Komisja jednomyślnie uchwaliła opinię, zaproponowaną przez przewodniczącego w redakcji ostatecznie przezeń ustalonej.

Sejmowa komisja budżetowa odbyła głosowanie nad poprawkami, zgłoszonymi w drugim czytaniu do rządowego projektu noweli do ustawy emerytalnej.

Następnie komisja przyjęła w trzecim czytaniu projekt noweli do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o zaopatrzeniu b. skazańców politycznych. Komisja przyjęła m. in. poprawkę, podnoszącą od 25—30% zaopatrzenia wdów i sierot po skazańcach politycznych. Wreszcie komisja zatwierdziła sprawę zamknięcia rachunków za rok 1926 i 1927 i udzieliła rządowi absolutorjum.

Panslawizm i azjatyzm

(Dokończenie).

Z upadkiem panslawizmu zjawia się w rosyjskiej myśli politycznej azjatyzm. Można powiedzieć, że zjawiał się on od góry.

W początku ostatniego dziesięciolecia ubiegłego wieku występuje na widownię książę Uchtomski (z rodziny pochodzenia tatarskiego), który głosi, że największe zadania Rosji leżą w Azji, że ze wszystkich państw europejskich jedynie Rosja, ze względu na swe położenie geograficzne, na swój skład rasowy i na swój charakter, który jej jednej pozwala dobrze azjatów rozumieć — jest powołana do odegrania w Azji wielkiej roli. Znamienna jest rzecz, że powierzono mu wychowanie polityczne następcy tronu przyszłego Mikołaja II, i że tegoż następcę tronu wyprawiono z nim w wielką podróż dookoła Azji.

Podczas tej podróży zaszedł wypadek, któremu przypisano symboliczne znaczenie. Zwiedzając świątynię buddyjską w Japonii, przyszły cesarz rosyjski stał się ofiarą napaści jakiegoś fanatyka japońskiego, który go uderzył.

Zwrót ku Azji w polityce rosyjskiej odbył się szybko, poprzedzony myślą, świadomą jego wagi. Tylko Rosja nie doceniała nowego przeciwnika na azjatyckim terenie i nie myślała o skutkach możliwego na tym terenie niepowodzenia.

Przyszła klęska na Dalekim Wschodzie, a w dziesięć lat po niej armia rosyjska na zachodzie wycofała się z ziem polskich. Jeszcze dwa lata i Rosja znalazła się pod rządami sowieckimi.

Po krótkim okresie umacniania swej władzy i ustalania granic nowej Rosji na zachodzie, rząd sowiecki główną swoją energję zwrócił ku Azji: zaczął ją studjować i zaczął w niej działać.

Oparte na studjach publikacje sowieckie o krajach azjatyckich przewyższają bodaj objętością swoją wszystko, co zrobiono w tej dziedzinie po wojnie światowej poza granicami Rosji. Już to samo świadczy o obecności agentów rządu sowieckiego w całej Azji, a lepsze jeszcze i ważniejsze świadectwo temu faktowi dają widoczne skutki ich propagandy.

Cele tej roboty łatwo odgadnąć, ale ściśle je określić trudno. Sami kierownicy polityki sowieckiej możeby nie umieli dokładnie odpowiedzieć na pytanie, czem się przedewszystkiem w tej robotce kierują.

Graża tu, a zwłaszcza w początkach grała dużą rolę nadzieja na zbolszewizowanie Azji, które mogło się nawet wydać łatwym przy pierwszych, znajdujących żywe echo próbach, zanim się ujawniły właściwe instynkty i dążenia ludów azjatyckich.

Większe o wiele ma znaczenie plan podjęcia potęgi państw zachodnio-europejskich, kapitalistycznych, przez zniszczenie ich handlu i ich politycznego panowania w Azji i wogóle w koloniach. Plan to bardzo realny, jego zaś wykonywanie już poważnie daje się odczuwać niektórym mocarstwom, a zwłaszcza Anglii.

Wreszcie ten azjatyzm Sowietów ma niewątpliwie silne źródło w poczuciu, że na wschodzie leżą główne interesy i rosna główne niebezpieczeństwa dla ich państwa.

Nie mogą one ignorować niebezpieczeństw, grozących jej od zachodu, a tkwiących w próbach zorganizowania

zbiorowego ataku na państwo sowieckie oraz w dążeniach niemieckich. Niebezpieczeństwa te wszakże zmniejsza okoliczność, że główny jej sąsiad na zachodzie, Polska, nie może mieć żadnego sensownego celu w napaści na Rosję, i polityka polska, polska myśla i polskimi celami kierowana, na akcję zaczepną przeciw Rosji nie pójdzie. Natomiast jedna sprawa północnej Mandżurji i dalszych konsekwencji jej rozwoju w tym lub innym kierunku, wobec wejścia Chin na drogę szybkiego postępu, jest źródłem niewygasającego konfliktu, dla Rosji coraz trudniejszego.

Ciekawym zjawiskiem jest, że ten zwrót ku Azji zaznacza się dziś i wśród emigracji rosyjskiej.

Rewolucja, która zmusiła tych ludzi do szukania przytułku na obcej ziemi, była dla nich tak strasznym ciosem, że ich zupełnie oszołomiła. W tym stanie nie byli oni zdolni nawet zrozumieć dobrze, co się stało. I tak samo: jak swego czasu emigracja polska żyła z dnia na dzień nadzieją powrotu do niepodległej Ojczyzny i planowała ciągle nowe powstania, liczyli oni na rychły upadek rządów sowieckich i przygotowywali przeciw nim akcję zbrojną. Cała ich myśl polityczna zawierała się w dążeniu do odzyskania tego, co utracili, i w wierze, że to jest możliwe lub nawet pewne. Dla jednych była to monarchja absolutna, czy niecałkiem absolutna, w dawnych lub niewiele różniących się od nich granicach, dla innych Rosja parlamentarna, która trwała tak krótko pod prezydenturą ks. Lwowa, dla innych coś radykalniejszego. Rzeczywistość wszakże zadawała coraz silniejsze ciosy tym nadziejom. Sowiety tak się utrwaliły, iż rządy państw zachodnich uznały za konieczne je uznać, wymienić z nimi oficjalne przedstawicielstwo i nawet zaczęły zabiegać o dobre z nimi stosunki.

To pociągnęło za sobą głębokie zmiany w stanie umysłów rosyjskiej emigracji. Liczba tych, którzy z uporem trwają w dotychczasowych dążeniach i nadziejach, bardzo zmalała; inni utonęli w myśli oderwanej od życia, bądź religijnej, bądź filozoficznej, bądź pograżyli się w pracy naukowej, literackiej, artystycznej; inni zrezygnowali ze wszystkiego, zubożeli, zajęli się wyłącznie sprawami osobistego bytu. Wreszcie, najsilniejsi duchowo, najenergiczniejsi mogą zacząć myśleć o Rosji i jej przyszłości niezależnie od politycznego stanu rzeczy w dzisiejszej chwili.

I tu się spotykamy ze znamionym faktem. Pierwszy silniejszy prąd myśli politycznej, jaki się na emigracji zjawiał, to prąd „eurazyjski”, widzący zadanie Rosji w jej zwróceniu się obliczem ku Azji i nawet w daniu pierwiastkowi azjatyckiemu, stepowemu, przewagi na wewnątrz.

Ten prąd stawia sobie za program zamknąć dwuwiekowy okres dziejów rosyjskich, skończyć z Rosją Piotra Wielkiego, z Rosją, mającą oczy zwrócone na zachód: chce on widzieć w niej państwo eurazyjskie zbudowane przede wszystkim na stepie i ze stepu czerpiące swą siłę, chce zrobić je ogniem, łączącym Azję z Europą, czy też buforem między nimi.

Bez względu na to, czy rosnąca dziś literatura „eurazyjska” wyraźnie to stwierdza, czy nie, wystąpienie dziś tego

kierunku myśli rosyjskiej wynika z poczucia, że zapoczątkowana przez Piotra Wielkiego karjera Rosji w Europie skończyła się, że o przyszłej jej roli dziejowej zadecyduje jej pozycja w Azji i jej postawa wobec Azji.

Interesującym punktem w ideologii prądu eurazyjskiego jest rola, która się tam przeznacza pierwiastkowi stepowemu w życiu państwowym Rosji. Czuć tu wyzwolenie się z dotychczasowego, rozwijanego głównie przez pisarzy niemieckich, poglądu na koczowniców, jako na żywioł anarchiczny, wyjątkowo nieszczęśliwy. W czasach odleglejszych koczowania na stepie o wiele silniej, niż życie leśne lub osiadłe, rolnicze, zmuszało ludzi do tworzenia większych gromad, połączonych pod jedną władzą, do sprawowania silnej władzy i ulegania jej. Koczownicy wytworzyli duże, dobrze zorganizowane i karne sily. Stąd oni właśnie byli w przeszłości twórcami wielkich państw, które powstawały drogą ich najazdów i w których następnie wyrastały wielkie cywilizacje. Już w XIV wieku najma-

drzejszy historyk i pisarz polityczny arabski, który między innymi wyprzedził Europę w swych poglądach na zagadnienia skarbowe, Ibn Khaldun z północnej Afryki, twierdził, że jedynie ludy koczownicze posiadają twórcze zdolności polityczne, umieją budować państwa.

Twórcy prądu eurazyjskiego niezawodnie widzą w instynktach żywiołu stepowego przeciwagę dla skłonności anarchicznych, które w ich narodzie nieraz już występowały silnie, wytwarzając okresy słabości państwa.

Ten azjatyzm w myśli emigracyjnej, który znalazł silny odgłos wśród Rosjan na Dalekim Wschodzie, zwłaszcza w Mandżurji, gdzie ich jest wielu, spotyka się z azjatyżmem w polityce sowieckiej. Z tej wspólności mogą wynikać następstwa bardzo interesujące, tem bardziej, że sam ustrój polityczny Sowieków posiada pewne strony, które mogą się okazać pociągającymi dla umysłów, ogarniętych prądem eurazyjskim.

Roman Dmowski.

Sprzeczność w ocenie historycznej Bobrzyńskiego

Zdawałoby się, że upostaciowaniem rozumu politycznego, według postulatów, skreślonych przez Bobrzyńskiego — o czym pisaliśmy wczoraj — była polityka stronnictwa narodowo-demokratycznego. Wszak stronnictwo to zwróciło się do pracy wśród ludu wiejskiego, starając się — z powodzeniem — rozerwać węzeł przymierza biurokracji carskiej z chłopem polskim. Rezultaty tej pracy były też lepsze, niż w b. Galicji, gdzie polityka konserwatystów rzuciła chłopów w odmętą radykalizmu socjalnego i politycznego.

Zdawałoby się, że najwyższemu uznaniem Bobrzyńskiego cieszyć się będzie linja polityczna Dmowskiego, który wszak kładł tak silny nacisk na konieczność utrzymania sojuszu francusko-rosyjskiego, mogącego jedynie unieść kamień grobowy Polski przez rozerwanie koalicji trzech mocarstw rozbiorowych. Ponadto wszak to Dmowski wystąpił, jako taktyk, przeciw taktyce maksymalizmu politycznego, narażając się na te same zarzuty, jakich nie szczędzono, czy Lubcekiemu, czy Wielopolskiemu. Tymczasem czytelnika „Dziejów Polski” spotyka zawód i zdziwienie.

Bo, pisząc na str. 234 o czasie po r. 1863, że „musiały minąć lata, musiało urość nowe pokolenie włościańskie, które z pod wspomnienia ukazu się wydobyło, i nowe pokolenie ziemian, które zadało sobie trud, ażeby z właszczyznymi włościanami związać przyjazny stosunek, do wspólnej pracy obywatelskiej ich wciągnąć i świadomość narodową w nich obudzić”, pisząc dalej o grupie „Głosu”, która starała się właśnie wejść w politykę ludową i która dała podwaliny pod późniejszą działalność socjalno-polityczną Narod. Demokracji w Królestwie, zaznacza Bobrzyński tylko tyle, że „przeciw szlachcie i zamożnemu mieszczaństwu budzili lud wiejski w Królestwie Bohusz i Popławski, którzy, oddzielając się od pozytywistów, w r. 1886, założyli „Głos” i dowodzili, że interesem ludu poświęcić należy interes innych warstw narodu, bo przyszłość jest w ludzie, tej najzdrowszej warstwie społecznej. Chętnie na oskarżanie szlachty i jej tradycji pozwalała rosyjska cenzura do r. 1896, kiedy „Głos” zawiesiła”.

Podkreślając szkodliwość zerwania porozumienia rosyjsko-francuskiego przez rok 1863, ani słowem nie wspomina autor o tych założeniach polityki Dmowskiego, który wszak tak silny nacisk kładł na potrzebę tego sojuszu i jego rolę w odbudowaniu Polski. W miejsce tego słyszymy, że „Przegląd Wszepolski” „męczył się” nad konstrukcją programu (str. 316).

Zdawałoby się, że autor, znalazłszy tak surowe słowa dla tych, którzy wywołali zbliżenie rosyjsko-pruskie, będzie życzliwy w ocenianiu tych, którzy w wojnie światowej realizowali politykę odmienną (choć o tych ich założeniach nie wspominał). Tymczasem słyszymy, że obóz demokratyczno-narodowy nie umiał się zdobyć „na nic więcej, jak na bierność i negację, i hasłem tem uspił cały swój liczny obóz” (str. 385). Zdawałoby się, że autor, który słusznie podkreślał nonsensowność zarzutów rusofilstwa, stawianych Wielopolskiemu, („nie było błędniejszego twierdzenia niż to, że autonomja narodowa samego Królestwa mieści w sobie poświęcenie prowincyj-

zabranych”), ocenił odpowiednio taktykę Dmowskiego. Tymczasem czytamy na str. 368, że obóz demokratyczno-narodowy z radością powitał rewolucję rosyjską „jako zdarzenie, przychodzące... zewnątrz z pomocą”, a dotąd „próżno bronił się przed zarzutem rusofilstwa”.

Pisząc jednak o bierności Narodowej Demokracji w czasie wojny, zdawał sobie jednak sprawę autor, że musi poruszyć sprawę organizacji armii polskiej w Rosji przez Narodową Demokrację po wybuchu rewolucji rosyjskiej. Ocena tych prób wywołuje jednak najdalej idące zastrzeżenia. Raz więc mówi autor o nastrojach stronnictwa lewicy, „które nie mogły pogodzić się z myślą tworzenia armii polskiej bez zgody rządu polskiego w Warszawie i które wzdrzwały się na myśl, że armja taka, utworzona w Rosji, ma iść na zdobycie Warszawy, chronionej przez wojsko polskie” (str. 376), drugi raz zaznacza od siebie, że „zamiast wywracać rząd warszawski z pomocą Rosji, korpus Muśnickiego ujrzał jedyną deskę ratunku w porozumieniu z Niemcami” (str. 377). Mogła lewica bać się sily Narodowej Demokracji, opartej o armję, historyk jednak, poza punktami widzenia lewicy, musi uwzględnić i ówczesny stan faktyczny, t. j. opanowanie Warszawy przez Niemców i przedewszystkiem antyniemieckie nastawienie armii polskiej w Rosji. Przecież to nie mogło być wywracanie rządu warszawskiego za pomocą Rosji, ponieważ rząd warszawski był cieniem, a rządził Beseler i on bronił Warszawy, a nie wojsko polskie. W najwyższym stopniu dziwi zupełne przemilczenie tych momentów.

Z ciężkimi zarzutami spotyka się polityka polskiego obozu narodowego. A więc — zdaniem autora — głosiła ona zasadę sily przed prawem i jako taka importowana była rzekomo z Berlina i Petersburga. Miała ona wywołać antagonizm narodowościowy polsko-ruski we wschodniej Galicji i polsko-żydowski w zachodniej Galicji. Autor, który tak trafnie oceniał brak absolutyzmu w Polsce, jako naturalnej ochrony wobec absolutyzmów w Prusach i Rosji nie docenił walorów myśli politycznej polskiej, która na nacjonalizm niemiecki i rosyjski potrafiła reagować podobną bronią. Jak bowiem prężność narodów w XVIII w. wyraziła się w ustrojach absolutystycznych, tak w wieku XIX znalazła swój wyraz w dążeniach narodowych, które przejęły dziedzictwo absolutyzmów wieku poprzedniego. Polski ruch narodowy odgrywał pozatem — w braku państwa — główną podstawę łączności społeczeństwa, na nim wyrastał ruch „wszepolski”. Nie broniono przytem w Polsce hasła sily przed prawem, lecz nakazywano liczyć się z siłą. Zupełnym zaś anachronizmem politycznym było popieranie ruchów narodowych ukraińskich, co leżało po linii politycznej stańczyków krakowskich.

Autor zarzuca Narodowej Demokracji, że w czasie wojny obalila program federacyjny Piłsudskiego. Tymczasem program federacyjny oznaczał w swoich konsekwencjach oderwanie od Polski wszystkich tych części kresów wschodnich, które nie są z Polską dziś narodowo zjednoczone. Oderwanie ostateczne. Czy należy ceną tak wysoką, płacić wstępliwą spokój od-

ściany wschodniej? Czy nie jest trafniejszym pogląd Dmowskiego, który w kwestji ukraińskiej widzi środek porozumienia rosyjsko-polskiego i który tak silną zwraca uwagę na sprawę chińską, jako na źródło linii politycznej Rosji, już dziś, w czasach najbliższych? To też porozumienie polsko-ruskie musi dokonać się na zupełnie innej płaszczyźnie. Nie mamy prawa do płacenia za to porozumienie tak wysokiej ceny i niema żadnych powodów, byśmy w dziedzinie politycznej na wschodzie odgrywali rolę wskrzesicieli obcych ruchów narodowych.

W ocenie „nacjonalizmu” Narodowej Demokracji, w ocenie kwestji ukraińskiej (na której początki autor patrzy życzliwie) przebijają wyraźnie niedocenienie elementów narodowych we współczesnych ustrojach politycznych oraz ich roli w rozbijaniu starych ustrojów i budowie nowych. Autor, który tak świetnie wyczuwał kwestje ustroju politycznego, okazał się nieczułym na ten splot zagadnień. Niewątliwie życie polityczne w b. Austrii nastawione nie na narody, lecz na dynastyczno-rządowy punkt widzenia, nie stwarzało ku temu sposobności. W tem też widzimy źródło braków książki z psychologicznego punktu widzenia.

Główny jej jednak brak, niepozwalający na nią patrzeć jako na obiektywny zarys dziejów Polski, leży w krzywdzącej, zaprawionej animozją osobistą ocenie jednego z wielkich obozów politycznych Polski współczesnej. W jednym miejscu książki określa autor Dmowskiego jako wyraz

brukowego patriotyzmu warszawskiego. Wynika z tego szkoda i dla społeczeństwa czytającego, które w książce Bobrzyńskiego nie otrzymało w pełni tego, czego spodziewać się mogło — i dla książki samej, która obok świetnych ustępów, zdradzających duży talent autora, wykazuje miejscami głęboko sprzeczne z sądem obiektywnego historyka.

Prof. Zygm. Wojciechowski.

Od redakcji: Od siebie przypominamy, że Bobrzyński wydał — co jest publiczną tajemnicą — anonimowo dwutomowy szkic historyczny p. t. „Wskrzeszenie państwa polskiego”. Jest to jedna z najslabszych pod względem rzeczowym, najbardziej tendencyjnych prac, dotyczących Polski z czasów wojny światowej i Polski powojennej. Czuje się na każdym kroku pełen gorczy zawód życiowy, jakiego autor doznał wskutek zaważenia się Austro-Węgier i niedojścia do skutku austrjacko-polskiego rozwiązania sprawy polskiej. Poprzez całą pracę snuje się nic niczem niepohamowanej nienawiści do Narodowej Demokracji, tego obozu, który doprowadził naród polski do zwycięstwa, do zjednoczenia i niepodległości przez ścisły związek z koalicją antyniemiecką. Zdziwiamy wprost, że autor-historyk dla dania wyrazu swej nienawiści do pewnego kierunku politycznego tak bezceremonialnie obchodzi się z prawdą historyczną. Jest za to rzeczą zrozumiałą, że Bobrzyński pracę tę wydał anonimowo.

To się nazywa „dobrowolny hold” imieninowy!

Piszą nam z miasta:

W związku z doniesieniami o nie-dopuszczalnym nacisku, wywieranym na uczennice zakładu SS. Urszulanek w Poznaniu w kierunku wysyłania przez nie pocztówek imieninowych do p. Piłsudskiego zaznaczyć jeszcze należy, że sceny, jakie rozgrywały się o- negdaj w Zakładzie SS. Urszulanek, były z punktu widzenia pedagogicznego wprost gorszące.

Došlo do tego, iż uczennice, które

skłaniano pod groźbą „nieprzyjemnych skutków” do pisania pocztówek „imieninowych”, doprowadzone zostały do takiego zdenerwowania, że płakały, wzdrygając się wypełnić to polecenie. Sceny takie rozgrywały się m. in. w I. i II. klasie gimnazjalnej.

Należy się zapytać, czy doprowadzanie do takich scen harmonizuje z powołaniem z a k o n n i c, prowadzących zakład wychowawczy dla dziewcząt?

Kongres Pracowników Umysłowych w Warszawie

W Warszawie odbył się w dniach 8 i 9 marca b. r. kongres naczelnej reprezentacji pracowników umysłowych czyli — Centralnej Organizacji Związków Zaw. Prac. Umysł. przy udziale około 100 delegatów reprezentujących razem 30 związków.

Była dzielnicę pruską reprezentowali na tymże kongresie pp. Tadeusz Piotrowski, prezes Rady Okręg. C. O. na wojew. poznańskie i pomorskie, Stanisław Cofta, prezes Związku Prac. Kup., Czesław Rotnicki delegat Związku Prac. Umysł. Ziemi Zach. R. P., Józef Czerepaniak, delegat Związku Prac. Admin. Wojsk. i Dyonizy Grześkowiak, delegat Zrzeszenia Prac. B-ku Związku Spółek Zarobkowych.

W pierwszym dniu kongresu wygłoszono dwa referaty. Pierwszy n. t. „Zadania związków zawodowych na tle obecnego stanu organizacyjnego” wygłosił p. Gacki z Warszawy, drugi n. t. „Reforma ubezpiecz. społ. w świetle rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o organizacji i funkcjonowaniu instytucji ubezpiecz. społ. wygłosił p. Szczepański. Po przerwie obiadowej nastąpiły sprawozdania władz Centr. Organ. i wybór komisji głównej (matki), socjalnej, polityki gospodarczej, organizacyjnej, międzynarodowej, kulturalno-oświatowej i ideowej. Na zakończenie pierwszego dnia obrad odbyły się wybory do Rady Głównej, które uskutecznił według propozycji Kom. Głównej. Bezpośrednio po wyborze ukonstytuowała się Rada Główna wybierając na prezesa p. posła Dabulewicza, I wiceprez. p. Leńskiego, II wiceprez. p. Grzybowski. Z Poznania wszedł do Rady Głównej p. Tad Piotrowski.

W drugim dniu kongresu obradowały od rychłego rana wszystkie komisje, przychem najliczniejszy udział był w komisjach: socjalnej, polityki gospodarczej i organizacyjno-finansowej. Obrady komisji były bardzo poważne i dały władzom Centr. Organizacji bardzo obfity materiał, w formie rezolucji, do pracy w roku bieżącym. Należy tylko podkreślić, że w rezolucjach uchwalono p. in. domagać się

jak najrychlej wyborów do Zakładów Ubezpiecz. Prac. Umysł., potępiono i przeciwstawiono się uchwałom Związku Zakł. Ubezpiecz. Prac. Umysł. w sprawie dopłat przy leczeniu zapobiegawczym, przeciwstawiono się również projektowi dopłat za lekarstwa w Kasach Chorych, domagano się większej opieki prac. umysłowych z strony insp. pracy etc.

Ze względu na długotrwałe obrady komisji, spóźniło się plenarne posiedzenie Kongresu i rozpoczęło się w drugim dniu dopiero około godz. 8 wieczorem. Po obszernej dyskusji zatwierdzono wszystkie uchwały poszczególnych komisji.

Podkreślić należy, że rozważono również kwestje połączenia się Centr. Organizacji z centralą Związków prac. państw. i centralą związków prac samorządowych. Kwestja ta jest na najlepszej drodze i w najbliższej przyszłości należy oczekiwać stworzenia jednolitego frontu całej inteligencji pracującej. (td)

Czyżby na Madere?

Gdynia, 12. 3. (Tel. wł.). W dniu wczorajszym opuścił tutejszy port wojenny pod dowództwem komandora Morgensterna kontrtorpedowiec „Wi-cher”. Celem podróży jest francuski port wojenny w Cherbourgu. S. B.

Proces upiorna z Düsseldorfu.

Berlin, 12. 3. (PAT). Rozprawę przeciwko masowemu mordercy Kuer-tenowi z Düsseldorfu wyznaczono na dzień 13 kwietnia. Wezwano na rozprawę około 300 świadków i 30 rzeczoznawców.

Ameryka a Sowiety

Waszyngton, 12. 3. (Tel. wł.). W kolach, zbliżonych do Białego Domu, oświadczają, że prezydent Hoover nie zamierza w jakimkolwiek sensie zmieniać istniejących stosunków z Z. S. R. R.

Pamiętaj o Komitecie niesienia pomocy bezrobotnym — Nowy Rynek 13, telefon 55-88 — P. K. O. 213 005. Ofiary składać też można w naszej administracji.

Okrety sowieckie z ładunkiem armat i karabinów maszynowych

zawinęły przymusowo do portu w Tallinie

Tallin, 12. 3. (Tel. wł.). Wiele okrętów stanęło na morzu Bałtyckim, nie mogąc posuwać się wskutek nagromadzenia się wielkich lodów. Część tych okrętów doprowadzono przy pomocy łamaczy lodów do portu w Tallinie, skąd towary po wylądowaniu wysyła się koleją do miejsca przeznaczenia. M. in. przybyło do Tallina 5

okrętów sowieckich. Okazało się, że okręty te były naladowane materiałem wojennym, jak armaty, karabiny maszynowe i urządzenia do fabrykacji gazów trujących. Ponieważ tranzyt takiego towaru jest w myśl międzynarodowej konwencji niedopuszczalny, okręty musiały wrócić na pełne morze.

Zamówienia sowieckie w Niemczech na pół miljarda marek

Wyniki wizyty przemysłowców niemieckich w Moskwie

Berlin, 12. 3. (Tel. wł.). Po kilkudniowym pobycie w Rosji Sowieckiej powróciła wczoraj do Berlina delegacja ciężkiego przemysłu niemieckiego z Borsigiem, Kruppem i Kloecknerem na czele.

O godz. 12 w południe delegacja złożyła wizytę kanc. Brüningowi. W przyjęciu tem uczestniczyli m. i. min. Curtius, Dietrich Stegerwald i prezydent Banku Rzeszy dr. Luther.

W rozmowie z przedstawicielami prasy delegacja wyraziła optymistyczne oczekiwania w związku z zamówieniami rządu sowieckiego w Niemczech. W wyniku rokowań, prowadzonych przez delegację niemiecką w Moskwie, rząd sowiecki ma podwyż-

żyć zamówienie swe w Niemczech na r. b. o dalsze 300 milj. mk. W porównaniu z zamówieniami zeszłorocznymi zamówienia sowieckie podwyższone już zostały z początkiem r. b. na 200 milj. mk., wobec czego łączna suma zamówień wynosić będzie 500 milionów mk.

Prasa niemiecka oblicza, że zamówienia te umożliwią dodatkowe zatrudnienie 100.000 do 150.000 osób. Zamówienia obejmować mają głównie środki produkcji, zwłaszcza maszyny, dalej żelazo i stal.

Przemysłowcy niemieccy mają zamiar domagać się od rządu Rzeszy by przejął 70-procentową gwarancję także za te dodatkowe 300 milionów.

Układ flotowy między Francją i Włochami

Tekst oficjalny układu ogłoszono wczoraj

Londyn, 12. 3. (Tel. wł.). Wczoraj ogłoszono komunikat oficjalny z wyników układu flotowego między Francją a Włochami.

Układ przewiduje, iż oba państwa mogą przed 31 grudnia 1936 r. ukończyć budowę dwóch wielkich jednostek z prawem przenoszenia tonażu, nie przekraczającego 23.333 tonn, z jednej kategorii statków do drugiej, przyczem kaliber armat nie może przekraczać 12 cali. Z chwilą ukończenia budowy każdego ze wmiankowanych statków, Francja wycofa jeden statek klasy Diderot, Italia zaś wycofa około 16.820 tonn krążowników pierwszej klasy, które przekroczyły przepisany wiek, albo też zmniejszy ogólny tonaż floty o 33.340 tonn.

Nie przesadzając rewizji powszechnej tonażu wielkich jednostek, ustalonego przez traktat waszyngtoński, całkowity tonaż wielkich jednostek, przynależny Francji i Italii na zasadzie tegoż traktatu, będzie podniesiony ze 175.000 na 181.000 tonn.

Francja i Italia będą mogły przed 31 grudnia 1936 roku ukończyć budowę statków baz dla samolotów do wysokości 34.000 tonn.

Rząd francuski i italski zawiadomią się wzajemnie na długo naprzód o zamiarze wybudowania statków, którejkolwiek ze wmiankowanych kategorii.

Przed 31 grudnia 1931 r. żadne z państw nie będzie budowało nowych łodzi podwodnych z wyjątkiem tych, których budowa związana jest z nieukończonym programem na 1930 r., i w celu zastąpienia tych, które przekroczyły ustalony wiek. Z zastrzeżeniem ogólnej rewizji na konferencji rozbrojeniowej w r. 1932, tonaż łodzi podwodnych Francji nie przekroczy w dniu 31 grudnia 1936 r. 81.989 tonn.

Anglia stwierdza, że cyfra ta jest

zbyt wysoka w stosunku do cyfry tonażu kontrtorpedowców Imperjum, wynoszącej w myśl postanowień traktatu londyńskiego 150.000 tonn, jednakże nie odwołuje się do artykułu 21 wzmiankowanego traktatu, oczekując na wyżej wymienioną rewizję. Anglia zachowuje prawo powiększenia tonażu swych kontrtorpedowców, o ile na konferencji rozbrojeniowej w r. 1932 nie zostanie osiągnięta zadawalająca równowaga między tonażem francuskich łodzi podwodnych, a tonażem angielskich kontrtorpedowców.

Francja i Italia nie będą budowały więcej krążowników uzbrojonych w armaty kalibru ponad 55 milimetrów po ukończeniu programu na r. 1930. Nowe krążowniki, posiadające armaty o minimalnym kalibrze 135 milimetrów, oraz kontrtorpedowce nie będą przekraczały tonażu, który ma być zastąpiony przed 31 grudnia 1936 r.

Układ kończy się stwierdzeniem, że, skoro tylko będzie podpisany, Anglia, Francja i Italia, albowet wszyscy sygnatarjusze traktatu londyńskiego podpisują jednocześnie porozumienie, według którego: „Obecny układ nie ustala żadnej stałej propozycji w jakiegokolwiek kategorii statków pomiędzy Imperjum angielskim, Francją a Italją, a szczególnie nie stworzono żadnego precedensu dla ostatecznego rozstrzygnięcia kwestji, czy i w jaki sposób pozostający poza granicą wieku ustalonego tonaż w dniu 31 grudnia 1936 r. może być ostatecznie zastąpiony”.

Nakoniec rządy francuski i italski uznają postanowienia trzeciej części traktatu londyńskiego, te, które zastępują Anglię, Stany Zjednoczone, Japonia oraz przyjmują postanowienia ogólnej natury, nie pozostające w sprzeczności z niniejszym układem.

styszeli tylko plotki, krążące po wsi na temat rzekomego udziału oskarżonych w napadach na mieszkani Niemców.

Dalszy ciąg rozprawy odbywa się dzisiaj i dzisiaj prawdopodobnie zapadnie wyrok, o ile sąd zdoła przestuchać pozostałych świadków.

Kontfiskata „Berliner Tageblattu”

Dzisiejsze wydanie poranne „Berliner Tageblattu” zostało w Poznaniu skonfiskowane za artykuł o procesie w sprawie zajęć w Brzeziu na G. Śląsku. (k)

Zaspy śnieżne w Niemczech

Berlin, 12. 3. (Tel. wł.). Z różnych stron kraju nadchodzi wiadomości o silnych zaspach śnieżnych, powodujących przerwy względnie zupełne unieruchomienie ruchu kolejowego.

Jak donoszą z Stralsundu, w całej

Pomeranii nastąpiła przerwa w komunikacji na tamtejszych kolejkach. Jedynie na linii Putbus-Goehringen na wyspie Rugji kursują jeszcze pociągi.

Z Allgaeu donoszą również, że z powodu silnych zasp śnieżnych ruch kolejowy uległ częściowemu przerwom, a w wielu miejscach zupełnie ustał. Wiele pociągów utkwilo w śniegu. Pociąg, idący z Kempten do Pronen, utkwil kilkakrotnie w śniegu i po kilkakrotnych wysiłkach zdołał dotrzeć do Suedbrun, skąd jednak mimo wielkich starań nie zdołano go uruchomić. Pasażerowie musieli opuścić pociąg i udać się pieszo do następnej stacji.

Burze na morzu Kaspijskiem

Moskwa, 11. 3. (PAT.) Silne burze na morzu Kaspijskiem zatopiły około 37.000 sieci rybackich.

Szkody wynoszą kilkadziesiąt tysięcy rubli.

Dokoła rokowań B. B. z Ukraińcami

Warszawa, 12. 3. (Tel. wł.). Ze strony B. B. twierdzą, że inicjatywa do rozmów z Ukraińcami wyszła z tamtej strony i że ogłoszenie komunikatu prezydium Unda wywołało wśród Ukraińców konsternację. (w)

Kur złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.925 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.927 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 marek niem. w dewizach 212.13 do 212.43 zł, gotówką 211.73 zł, za 100 guldenów gd. w dewizach 172.96 do 173.22 zł, gotówką 172.69 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 12. 3. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 692.5 gr. (117.9 f w. h.), b) pszenicy 735.5 gr. (124.8 f w. h.), c) jęczmienia przemiałowego 667.0 gr. (113.1 f w. h.), d) owsa 464.5 gr. (77.5 f w. h.).

„Ceny transakcyjne”

Żyto 15 tonn par. Poznań 20.25
Żyto 30 tonn par. Poznań 20.50
Żyto 105 tonn par. Poznań 20.60
Żyto 15 tonn par. Poznań 20.70
Żyto 15 tonn par. Poznań 20.80

Usposobienie stałe.

Pszenica 15 tonn par. Poznań 26.00

„Ceny orientacyjne” parytet Poznań

Pszenica 25.25—25.75
Usposobienie spokojne. 20.50—21.50
Jęczmień przemysłowy 24.00—25.00
Usposobienie spokojne. 18.50—19.50
Owies 30.75—31.75
Usposobienie stałe. 39.00—42.00
Usposobienie spokojne. 15.25—16.25
Otręby żytnie 16.00—17.00
Otręby pszenne 17.00—18.00
Rzepak 38.00—40.00
Gorzycza 42.00—47.00
Wyka latowa 31.00—34.00
Peluska 37.00—40.00
Groch Victoria 24.00—28.00
Łubin niebieski 19.00—21.00
Łubin złoty 29.00—32.00
Seradela 70.00—73.00
Koniczyna czerwona 220.00—310.00
Koniczyna biała 270.00—370.00
Koniczyna szwedzka 180.00—210.00
Koniczyna żółta odluszczone 110.00—125.00
Koniczyna żółta w łuskach 58.00—65.00
Tymoteusz 80.00—100.00
Rajgras angielski 95.00—110.00
Tataraka 24.00—27.00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 105 tonn, pszenicy 280 tonn, owsa 15 tonn.

Uwagi: Wyborowe gatunki owsa ponad notowanie.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 12. 3. 1931 r.

Na dzisiejszej giełdzie była tendencja nadal utrzymana.

Z pap. państw. poszukiwano 5% poz. konwers. na 48% proc. i poz. inwestycyjna na 94.— Z pap. lokacyjnych płacono za 8 proc. obligacje m. Poznania z 1929 roku 92 proc. w zlocie, robiono transakcje 8% listami dolarowymi (staremi) po 90 proc. i 8 proc. listami amortyzacyjnymi po 85 proc. (przy dew. 8.90), zaś 6 proc. listy żytnie, które się lekko osłabiły, oddawano po 16.75 (za 1 ctr. mtr.).

Z akcji bankowych oddawano Bank Polski po 135.—

Akcje przemysłowe bez notowania.

Z pap. nieoficjalnych handlowano Sinnerem po 100.—

BEZ PRALNI Tylko 15 MINUT GOTOWAĆ

RADION sam pierze!

Pw 9 379-62.177

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 48¼% P.
8% oblig. m. Poznania z 1929 r. 92% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 90% +
8% listy dolarowe w zlocie amortyzacyjne 85% +
(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 16.75 O.
4% Premj. Pożyczka Inwestycyjna 94.— P.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em. 135.— O.
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA
z dnia 12. 3. 1931 r.
Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8.92½, sp.: 8.94½, kup.: 8.90½.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Bukareszt	5.31	5.32½	5.29½
Holandja	357.88	358.78	356.98
Oslo	238.82	239.42	238.22
Nowy Jork	8.918	8.938	8.898
Londyn	43.37	43.48	43.26
Paryż	34.94	35.03	34.85
Praga	26.44½	26.51	26.38
Szwajcaria	171.71	172.14	171.28
Włochy	46.77	46.89	46.65
Buenos Aires	173.32	173.75	172.89
Berlin	212.50		

Tendencja niejednolita.
Papiery wartościowe i obligacje:
4% poz. inwest. 95.00
4% inw. seryjne sztuki 100.06
3% poz. bud. 45.00 46.00
5% poz. konw. 49.25 49.40
6% poz. dol. 74.50
10% poz. kol. 103.50 104.00

Akcje w złotych:
Bank Polski 0.00—134.50
Siła i Światło 64.50—65.25
W. T. F. Cukru 0.00—28.75
Starachowice 0.00—11.00

Tendencja niejednolita.
Komentarz.
Dla papierów państw. tendencja przeważnie mocniejsza, dla listów zastawnych i akcji niejednolita. Z bankowych Bank Polski słabszy. Siła i Światło mocniejsze, Cukier i Starachowice utrzymane.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 12. 3. 1931 r.

Pszenica march. 75—76 kg. 293.00—295.00
Tendencja mocniejsza.
Pszenica 76—77 kg. 294.00—296.00
Tendencja mocniejsza.
Żyto march. 70—71 kg. 185.00—187.00
Tendencja zwyżkująca.
Żyto z okolic Warty i Noteci 71—72 kg. cif Berlin kup. 0.00—200.00
Tendencja zwyżkująca.
Jęczmień march. brow. od st. załad. wania 220.00—230.00
Tendencja mocna.
Jęczmień pastewny i przemysłowy 204.00—220.00
Tendencja mocna.
Owies march. od st. załad. 157.00—164.00
Tendencja mocna.
Mąka pszenna 35.00—41.25
Tendencja mocna.
Mąka żytnia przem. do 60% 26.75—30.00
Tendencja mocna.
Osipa pszena 13.00—13.50
Tendencja mocna.
Osipa żytnia 11.75—12.25
Tendencja mocna.
Groch Victoria 28.00—28.00
Groch drobny jadalny 22.00—24.00
Groch pastewny 19.00—21.00
Peluska 24.00—27.00
Bób polny 17.00—19.00
Wyka 22.00—24.50
Łubin niebieski 13.00—15.00
Łubin złoty 21.00—24.00
Seradela nowa 54.00—59.00
Makuchy rzepakowe 9.80—10.20
Makuchy lniane 15.60—16.00
Wyłoki suche paryt. Berlin 7.10—7.30
Śróty Soja 15.20—16.30
Płatki ziemniaczane 14.30—14.70
Ziemniaki jadalne białe 1.20—1.40
Ziemniaki jadalne czerwone 1.30—1.50
Ziemniaki jadalne żółte 1.80—2.00

Uwaga do ziemniaków: Z powodu mrozu w ziemniakach małe obroty pomimo ożywionego popytu.

Ogólna tendencja mocna.

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 12. 3. 1931 r.

Wyplaty na Warszawę 46.95—47.15
Noty wielkie 46.80—47.20

Zajścia w Brzeziu przed sądem

Rybnik, 12. 3. (Tel. wł.) W drugim dniu rozprawy o zajścia w Brzeziu sąd przesłuchiwał dalszych świadków oskarżenia.

Zeznawali świadkowie Solichowa, Wardęga, Siedlaczek, inspektor szkolny Lic i szereg innych.

Akt oskarżenia, oparty był głównie na zeznaniach 14-letniego Wardęgi, który, zeznając pod przysięgą, cofnął wszystkie swoje oskarżenia, podane w śledztwie, przyznał się, że opowiadania jego były nieprawdziwe, i że kłamiał.

Zeznania Wardęgi wywołały wielką sensację, albowiem był to jeden z głównych świadków oskarżenia.

Popołudniu zeznawał jeszcze cały szereg świadków, którzy nie wnieśli nic nowego do rozprawy. Wszyscy oni

Dalsze etapy faszystowskiego ustroju korporacyjnego

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Rzym, w marcu.

W „Kurjerze Poznańskim“ z dn. 29 kwietnia ubiegłego roku omówiłem w dłuższym artykule zasady ustroju korporacyjnego we Włoszech. W ciągu następnego miesiąca zaszło na tem polu kilka nowych faktów, z których niektóre mają zasadnicze znaczenie.

Czynnikiem oryginalnym w koncepcji państwa faszystowskiego nie są, jak wiadomo, syndykaty, lecz korporacje, które są organami państwowymi. Cel syndykatu jest wszędzie ten sam: obrona interesów danej kategorii pracowników (ich płace i długość pracy) bez względu na szersze interesy narodu i państwa. Nowością zaś ustroju faszystowskiego jest uporządkowanie korporacyjne syndykatów (l'ordinamento corporativo dei sindacati) i postawienie im, oprócz celu materialnego, również zadań wychowawczych - moralnych. Tu bierze początek nowy, faszystowski system polityki pracy.

Faszystom zdaje sobie sprawę, że różnic i zatargów interesów w gospodarstwie społecznym nie da się uniknąć. Chodzi jednak o to, by te różnice, a nawet konflikty nie przynosiły szkody wyższemu interesowi narodu i państwa. Ten cel wyższy można osiągnąć tylko wówczas, o ile nie będzie zwyciężonych i zwyciężonych, t. j. o ile pracownicy i pracodawcy w chwilach kryzysu ekonomicznego potrafią wnieść się ponad wyłączone interesy klasowe i we wzajemnej współpracy znajdą rozwiązanie różnic, które ich dzieli. Takim organem łącznikowym i jakby sztabem głównym gospodarstwa włoskiego był w latach 1927—1930 Komitet międzysyndykalistyczny (Comitato intersindacale). W jego imię rozwiązywano wszystkie spory, dotyczące np. płac z obustronnym poświęceniem.

Ustrój korporacyjny włoski, jego ustawodawstwo i metoda współpracy sprawiły, że Włochy, kraj ubogi, uniknęły w ciągu ostatnich trzechlecia wszystkich tych olbrzymich strat, jakie poniosły inne państwa, żyjące w atmosferze walki społecznej. Zasluga to w wielkiej mierze pomienionego Komitetu międzysyndykalistycznego, który w okresie kryzysu ekonomicznego i kontraktacji siły nabywczej rynku wewnętrznego i zewnętrznego i w następie tego spadku produkcji, nie umiejac się zastosować do nowego poziomu liry (90 za funt szt.), spełnił funkcję równowaznika sil ekonomicznych między pracownikami a pracodawcami. Pod jego egidą doszedł do skutku cały szereg układow.

Z utworzeniem Narodowej Rady Korporacyjnej funkcje Komitetu międzysyndykalistycznego przejął t. zw. Centralny Komitet Korporacyjny (Comitato Corporativo Centrale), będący jednym

z organów tejże rady i mający za zadanie koordynować jej działalność. W skład komitetu centralnego wchodzi oprócz kilku ministrów, z ministrami korporacyjnymi na czele, prezydenci związków narodowych pracodawców i pracowników.

Na zebraniu z dn. 30 czerwca 1930 r. centralny komitet korporacyjny pod przewodnictwem Mussoliniego postanowił, że Narodowa Rada Korporacyjna przystąpi w najbliższym czasie do rewizji kadrowi syndykalistycznych i rozdziału poszczególnych kategorii zawodowych między różne związki (Confederazioni), biorąc za punkt wyjścia i za podstawę prawo z dn. 3 kwietnia 1926 r. (O normach prawnych zbiorowych stosunków pracy — Disciplina giuridica dei rapporti collettivi del Cavoro). Przy czym stwierdzono konieczność zachowania dotychczasowego ustroju syndykalistycznego. Tego nowego rozdziału kadrowi syndykalistycznych dokonano właśnie w styczniu b. r. i „Gazzetta Ufficiale“ z dn. 29 stycznia ogłosiła ich spis.

Jednym z zarzutów, jakie zwłaszcza zagranicą dały się słyszeć o ustroju korporacyjnym włoskim, było, że faszystom po powołaniu do życia Narodowej Rady Korporacyjnej, zatrzymał się jakby w pół drogi, bo właściwie stworzył tylko Radę Korporacyjną, ale bez korporacji. Otóż zdaniem takiego praktyka i teoretyka ustroju korporacyjnego, jakim jest minister korporacji Baffai, zarzut ten jest nieuzasadniony, gdyż już poszczególne sekcje Narodowej Rady Korporacyjnej tworzyły ipso facto, jako centralne organy łącznikowe między syndykatami a wyższą hierarchją, t. j. radą korporacyjną i ministerstwem korporacji, nie co innego tylko właśnie korporację.

Ta funkcja faktyczna wymienionych sekcji rady jako korporacji — została ustalona także prawnie uchwałą centralnego komitetu korporacyjnego z dn. 25 stycznia b. r. Czyli innymi słowy, 7 sekcji Narodowej Rady Korporacyjnej stały się siedmioma wielkimi korporacjami, a każda z nich zamknie w sobie korporacje mniejsze, lokalne, w miarę ich tworzenia. Można było utworzyć korporacje niezależne od pomienionych sekcji, a można też było postąpić tak, jak postąpiono, t. j. nadać sekcjom charakter prawny korporacji. Wybrano te ostatnią drogę jako prostszą. W ten sposób uczyniono krok decydujący w urzeczywistnieniu ekonomicznego i społecznego porządku państwa faszystowskiego. Ze względu na tę nową równowagę stosunków społecznych i ekonomicznych oraz ze względu na nowe instytucje prawne, jakie stoją na jej straży, faszystom budzi powszechne zainteresowanie świata politycznego i naukowego.

S. M.

W najbliższych dniach urządza

Młodzież Wszechpolska i grupa akad. Młodych O. W. P.

Zebranie informacyjne,

na którym wygłosił referat n. t. PAŃSTWO A RZĄD poseł prof. dr. Roman Rybarski, prezes Narodowego Klubu sejmowego.

„Sanacyjny“ sposób zaradzania bezrobociu

Budzyń, w marcu.

W lutym odbyły się tutaj dwa posiedzenia rady miejskiej, na których była omawiana między innymi sprawa bezrobocia. Większością głosów rada, kierując się oszczędnością, odrzuciła wyasygnowanie pewnej kwoty na cele bezrobocia. Miasto samo nie odczuwa kłeski bezrobocia, a na wspieranie innych okręgów nie ma środków.

„Sanacja“ tutejsza, która wszelkimi sposobami stara się owoładnąć ster miasta i przodować w ruchu obywatelskim, podniosła z tego powodu krzyk w gazecie „Polska Zachodnia“ i „Gazecie Nadnoteckiej“, nadając sprawie gospodarczej tło polityczne. Nie ten kierunek żebrawcy jednak zmieni sprawę bezrobocia, i pewnie miał słuszość ów radny dowodzący, że jedynka, która obiecała przed wyborami robotnikom raj, winna obietnicę swą teraz wykonać i przez odpowiednią gospodarkę państwową uruchomić kapital na pracę dla bezrobotnych.

Na drugim posiedzeniu referowany

przez p. burmistrza Pitulę budżet miejski na rok 1931-32 wykazał rozchody przewyższające dochody o przeszło 5000 złotych. Rada miejska, opierając się na racjonalnej gospodarce miejskiej, wypowiedziała się z wyjątkiem jednego głosu za zredukowaniem budżetu do wysokości rzeczywistych dochodów.

Z tego powodu znowu garstka „sanatorów“, której widocznie obecna rada miejska jest solą w oku, podniósł alarm w swych piśmiech „sanacyjnych“, szkalując radnych, którzy spełnili tylko obowiązki; nawet apelują do miarodajnych władz o rozwiązanie tutejszej rady miejskiej.

Budzyń jako miasto składające się przeważnie z matorolnych, winno iść w obecnych ciężkich czasach drogą oszczędnej gospodarki, czego jednak zrozumieć nie może tutejsza „sanacja“, nie mająca widocznie nic do stracenia.

G. Z.

Zapisz się na członka wspierającego T. C. L., roczna składka 12 zł, kwartalna 3 zł

22-ga Loteria Państwowa (Bez gwarancji)

W drugim dniu ciągnięcia 5-tej klasy, wygrane padły na numery następujące:

Po 10.000 zł na nr. 28000 45370 97961.

Po 5.000 zł na nr. 24933 138277

Po 3.000 zł na nr. 59968 102749 105870

166771 169746 196897.

Po 2.000 zł na nr. 20508 21590 32484 38518

39361 57960 59603 81375 108321 112007 124620

128407 128417 134448 143244 143654 157196

166433 166669 169528 181917 186757.

Po 1.000 zł na nr. 4845 8691 14288 21592

27398 29536 30953 31555 36005 57876 58369

58768 75372 75407 77163 79291 81984 84547

87514 87541 89291 92098 107682 113485 125216

136007 138536 139825 149685 158291 159165

177868 186270 187914 199557.

Po 500 zł na nr. 3261 703 8107 10632 11717

13614 15594 17558 19639 19732 19840 24803

30837 30898 31466 35011 35640 35726 35799

36035 37641 37836 38792 38967 39840 40653

40766 43478 47263 47397 48005 49085 52447

55371 57186 58022 58414 59947 60762 61921

62241 65373 65999 69108 69861 74064 75336

79194 80061 80902 82302 85835 90335 90448

94361 96183 96246 99221 106031 109523 110351

110698 110996 112459 114494 114911 115860

116070 117502 117506 118596 118647 120388

122281 122616 123198 123219 123726 123919

124734 124756 127700 130245 134370 135813

135948 138257 138351 138695 139772 141141

142609 143300 144341 144361 144625 144746

147826 150957 152002 153082 153396 154638

155694 157497 157804 159835 163540 165515

166413 166860 173053 174599 176282 178702

180580 180861 181989 184007 185137 185423

185468 185644 185841 188010 190183 190657

190657 190819 191081 191454 193445 197693

198760 199025 201189 202496 204385 206549

206709 208656 208699 209343 209485.

Po 250 zł wygrali numery następujące:

18 36 62 98 111 81 204 21 86 301 4 55 427

46 57 97 514 78 95 940 1189 245 340 45 509

78 705 58 809 84 934 41 2091 147 366 98 514

600 93 3067 275 308 407 63 73 596 669 84 820

981 86 4025 29 56 79 136 58 78 274 91 324 89

429 91 646 66 700 920 45 49 71 82 5048 89 133

250 322 44 94 486 537 622 88 710 12 61 6060

130 87 233 36 346 403 71 88 571 84 748 847 53

54 931 7137 244 61 83 99 410 12 63 86 504 694

95 700 79 958 8170 93 209 518 703 942 87 9041

155 256 744 838 88 906 10036 140 85 201 5 74

416 68 538 59 714 52 900 28 77 11074 76 108

733 12075 434 751 93 845 70 937 13094 242 51

54 401 69 73 530 33 34 81 707 63 91 897 923

68 14218 36 51 480 510 21 72 642 735 82 832

35 69 968 15170 280 392 542 43 604 13 51 807

10 87 957 68 16026 105 81 440 609 703 70 840

86 92 940 72 17058 225 413 39 82 518 616 59

72 792 98 814 42 55 90 98 935 41 81 18078 315

94 429 32 515 32 44 76 611 72 787 847 63 19051

62 80 144 263 347 73 83 422 55 701 964 20142

417 606 700 833 47 55 83 914 50 59 60 21032

40 94 101 49 72 204 66 84 389 557 671 709 43

826 902 32 37 22030 31 47 139 283 341 59 653

729 91 826 911 99 23004 7 42 43 249 97 98 336

47 426 83 577 604 43 836 24020 128 73 312 57

429 81 546 620 732 96 868 933 37.

25007 62 66 98 110 200 92 390 447 55 541

47 729 63 819 977 26009 232 582 623 812 270 13

397 474 501 96 756 83 97 897 920 28349 91 618

50 836 68 977 29054 62 71 186 209 361 75 502

600 18 65 87 88 779 931 37 44 30081 89 136

40 217 489 506 31 662 772 849 67 964 31149

314 40 404 48 507 603 751 90 32000 75 173 350

432 55 56 662 709 39 818 74 965 90 33049 87

272 98 334 82 400 62 95 519 56 616 802 937

45 47 56 34020 261 84 557 62 64 836 47 62

986 35120 240 432 81 615 53 61 849 99 36209

28 408 42 62 80 502 5 89 600 749 837 912

37216 34 334 56 90 418 60 625 754 985 88

38018 78 117 295 343 66 409 35 44 590 610 754

842 60 76 976 39032 35 80 212 384 402 6 9 62

66 40141 48 208 19 41 353 404 564 66 931

41097 243 313 69 462 737 818 975 42005 91

177 93 249 75 82 319 41 404 35 38 71 84 539

40 56 755 66 86 806 14 965 43032 154 270 311

29 406 29 767 825 26 84 989 44044 206 52 84

303 545 56 626 850 52 96 910 21 35 45201 88

301 17 65 75 79 437 93 591 749 898 949 46028

56 194 371 458 561 75 617 60 724 33 37 825 40

989 47239 430 505 66 622 93 742 800 31 958

48007 72 159 77 240 339 583 672 704 6 800 18

49 67 909 18 32 49004 43 266 85 312 26 66 456

80 547 63 640 52 734 47 983.

50070 125 96 343 425 47 513 612 42 56 790

919 25 51347 431 40 537 831 941 99 52110 70

93 30 50 97 98 424 636 97 714 97 826 53019 41

183 451 531 656 789 898 951 64 78 54174 36

93 224 344 81 782 920 55281 497 566 90 625

65 74 959 91 56053 91 197 224 36 70 309 71

419 40 525 77 808 57092 96 183 227 47 379 82

449 635 730 879 93 980 58025 95 108 39 77 309

93 98 420 517 670 703 883 923 34 38 59015

182 343 437 564 609 63 82 97 60015 31 309 43

432 41 85 567 75 615 739 45 86 937 38 74

61243 50 350 439 47 91 514 620 853 86 946

62028 108 223 32 96 319 485 525 95 684 738

86 880 89 916 38 49 77 63040 80 94 176 226 67

361 483 5294 8 72 633 55 766 800 20 27 64143

248 459 534 65036 153 267 349 88 429 34 524

42 52 659 79 744 843 74 904 53 96 66006 45

95 111 250 381 569 720 995 67039 123 268 306

80 456 512 40 66 91 757 87 803 51 73 76 84

901 6 48 68032 176 82 226 34 339 76 539 60 685

967 88 69102 88 217 320 579 650 813 14 946

70235 88 98 270 79 81 92 548 99 662 715 27

48 802 935 61 78 86 71118 21 219 31 89 309

12 32 88 426 86 527 31 73 635 44 65 72022 140

225 581 699 798 882 926 27 87 73020 55 110

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Następne „transze“ umów międzynarodowych

W poprzednim feljtonie wymieniliśmy i częściowo omówiliśmy już ratyfikowane i w „Dzienniku Ustaw“ ogłoszone umowy z państwami zagranicznymi. Dzisiaj zaś przechodzimy do omówienia dalszej „transzy“ czekających na ratyfikację umów międzynarodowych oraz wyliczenia tych traktatów, na które kółka gospodarcze czekają — jak dotychczas — bezskutecznie.

Jeśli chodzi o nowe, pełne konwencje handlowe, to tylko trzy takie umowy czekają na ratyfikację. Są to umowy z Chinami, Grecją i Egiptem. Pozostałe umowy stanowią jedynie dodatki do już obowiązujących konwencji.

Traktat przyjaźni, handlowy i nawigacyjny z Chinami z dnia 18 września 1929 r. ma dla nas bardzo doniosłe znaczenie. Po wojnie, dawne zażyłe stosunki gospodarcze, łączące b. Królestwo z Chinami, odżyły i rozwijają się obiecująco. Traktat polsko-chiński przyczyni się waleń do wzmożenia naszego wywozu do 400-miljonowego „Państwa środka“. Podobnego efektu doczekamy się, być może, po umowie handlowej z Egiptem, opartej na klauzuli największego uprzywilejowania oraz po konwencji z Grecją.

Jak rzekliśmy, pozostałe projekty ustaw ratyfikacyjnych, obejmują jedynie dodatki do konwencji z różnymi państwami.

Możnaby dyskutować nad tem, czy nie należałoby manifestacyjnie odrzucić (zgoła formalnie zresztą) ratyfikacji III-ciego i IV-tego protokołu dodatkowego do konwencji polsko-czeskiej z dnia 23 kwietnia 1925. Traktat ten stracił dla Polski całkowicie na wartości, na skutek znanych podwyżek ceskich na cła od zboża i artykułów hodowlanych, tak, że wymaga pilnie gruntownej korekty. W tych warunkach ratyfikacja dwóch podrzędnej wartości protokołów dodatkowych, wydaje się być zbędną.

Nie można tego samego powiedzieć o I-szym dodatkowym protokole do konwencji z Węgrami z dnia 26 marca 1925 r. oraz o protokole dodatkowym do konwencji z Jugosławiją. I jeden i drugi protokół odsuwa konieczność rewizji dwóch tych konwencji.

Natomiast układ dodatkowy z Persją z dnia 4 listopada 1930 r. posiada znaczenie jedynie dla eksportu srebra stołowego z Polski oraz dla importu z Persji specjalnego gatunku suszonych moreli.

Na tem kończą się umowy międzynarodowe, czekające na ratyfikację. Pozostaje jeszcze zupełnie gotowa, lecz, dla względów formalnych, niezłożona do laski marszałkowskiej, konwencja handlowa z Rumunją, posiadająca znaczenie doniosłe.

Należy wyrazić życzenie, aby po uporaniu się z ratyfikacjami, czynniki miarodajne przystąpiły do rozbudowania systemu naszych traktatów handlowych. Istnieje szereg państw, z którymi nie posiadamy uregulowanych stosunków prawnych, co utrudnia rozwój ekspansji naszej. W rzędzie tych państw, na naczelnem miejscu znajduje się Kanada i inne dominiony, dalej różne państwa południowo-amerykańskie.

Nie wspomniamy wogóle o stanie beztraktatowym naszych stosunków z Niemcami, Z. S. S. R. i Litwą, bo jest to, jak mawiał Kipling, „zgoła inna historia“.

Krótkie informacje gospodarcze

— Wobec panujących chłódów wystawa win węgierskich, mająca się odbyć w Warszawie odłożona została do końca kwietnia r. b.

— W przemyśle naftowym zbył w kraju utrzynał się w styczniu w rozmiarach z poprzedniego miesiąca; w dalszym ciągu spadł (przeszło o 8 proc.) wywóz towarów rafineryjnych.

— Międzynarodowe Targi Lugduńskie wykazują w b. r. nienotowany napływ kupców cudzoziemskich, wśród których dokonali już poważne zakupy kupcy belgijscy, duńscy, hiszpańscy, polscy i szwajcarscy.

— Według obliczeń min. handlu, bilans płatniczy Wielkiej Brytanji za r. 1930 wykazuje saldo aktywne w wysokości tylko 39 milj. £. wobec 138 milj. w r. 1929 i 137 milj. £. w r. 1928.

— Nowy York zmuszony będzie w roku bież. zaciągnąć kredyt długoterminowy 250 milj. dolarów w celach pokrycia deficytu i przyczynienia koniecznych inwestycji.

Samostarczalność niemiecka

Polityka gospodarcza naszego sąsieda zachodniego, t. j. Niemiec, w dziedzinie rolnej jest bardzo zastanawiająca. Zarówno program Schielego, jak również jego poprzedników oraz sfer rolniczych niemieckich dąży do absolutnej samostarczalności rolnej drogą bezwzględnej izolacji celnej. To też przeprowadza się krok za krokiem rewizję traktatów i układów handlowych ze wszystkimi państwami, które wchodzić mogą w rachubę jako kraje eksportujące do Niemiec. Polskę uważa się w danej chwili za najgroźniejszego konkurenta rolnego na rynku niemieckim i robi się przeto wszystko, aby utrudnić nam działanie traktatu handlowego w kierunku wzmocnienia obecnego naszego eksportu na wypadek ratyfikacji.

Niektórzy z ekonomistów sądzą, że tego rodzaju polityce niemieckiej brak konsekwencji, boć przecież państwu przemysłowemu, jakim są Niemcy, zależy winno na utrzymaniu poprawnych stosunków z sąsiadami, którzy wchodzić mogą w rachubę jako odbiorcy towarów przemysłowych.

Naszem zdaniem obecna polityka rolna w Niemczech nie jest jednak jakimś wylomem w całokształcie ich polityki gospodarczej, wylomem, kłócącym się z resztą poczynań na polu ekonomicznym. Świadczy o tem dziwne zachowywanie się przemysłu, który stosunkowo bardzo mało oponuje przeciwko owemu rolnemu protekcjonizmowi, a sporadyczne uchwały, dosyć rzadkie, sfer handlowo-przemysłowych na rzecz liberalizmu rolnego traktować raczej należy jako gości obliczony na efekt zagranicą.

O cóż więc chodzi? Naszem zdaniem, Niemcy zdecydowały się na zupełną samostarczalność we wszelkich kierunkach. Chodzi im mianowicie o jak największe pogłębienie wewnętrznego rynku zbytu pod każdym względem, aby dopiero nadwyżki eksportować na zasadach dumpingowych. Na tę politykę zdecydowaną weszły Niemcy za przykładem Stanów Zjednoczonych. Ponieważ Niemcy widzą, że w okresie zaniku liberalizmu wogóle na świecie po wojnie obroty międzynarodowe się kurczą, a ich przemysł jest nastawio-

ny za obce pieniądze na olbrzymią produkcję, przeto nie wolno im liczyć na deficytowy eksport, lecz trzeba się oprzeć o swój rynek wewnętrzny, aby móc wygospodarzyć choć minimalne oprocentowanie włożonych w świeżo zrationalizowany przemysł kapitałów. I dlatego też Niemcy widzą w protekcjonizmie rolnym wzmoczenie sił rolnictwa, a tem samem rozszerzenie rynku zbytu na artykuły przemysłowe.

Jakież z tego wypływają wnioski oraz wskazania dla naszej polityki gospodarczej? Otóż powinniśmy się pozbyć iluzji co do praktycznego znaczenia dla nas ratyfikowanego traktatu z Niemcami. Otwarcie trzeba sobie powiedzieć, że rynek niemiecki stale będzie się zwiężał dla naszego eksportu, dlatego też usilnie starać się powinniśmy o inne rynki zbytu. Im szybciej nastawimy naszą ekspansję na rynki poza niemieckie, tem mniej doznamy rozczarowania.

Ponieważ jednakowoż wejście w życie traktatu z Niemcami wydatnie osłabi naszą obecną pozycję w walce konkurencyjnej z przemysłem niemieckim, bez zrównoważenia strat z tego zakresu zyskiem w dziedzinie rolnej, przeto nie należy się spieszyć z ratyfikacją traktatu, co przecież dla nas jest szkodliwe. Złośliwość niemiecka przeto uczyni wszystko, aby nam utrudnić wejście z produktami rolnymi na ich rynek, zresztą zupełnie ciasny, ponieważ niemiecka produkcja rolna we wszelkich kierunkach wzmogła się ostatnio w rozmiarach niebywałych.

Niestety, posiadamy jeszcze u nas ludzi zasuggestjonowanych niewyczerpanym niby rynkiem niemieckim. Praktyka jednak mówi co innego. Nakazany zgóry patriotyzm gospodarczy w Niemczech skierowany jest na wykorzystanie wewnętrznego rynku na swe własne potrzeby, ponieważ Niemcy pozbyli się również iluzji co do wielkich możliwości rozwoju eksportu. Zrozumienie tej prostej zasady przez nas powinno skierować naszą uwagę na inne tory niż w kierunku niemieckim, bo tam nas czeka tylko rozczarowanie.

KRONIKA GOSPODARCZA

Przed Targami Poznańskimi

(t) Tanie bilety wstępu na Targi jako najsukcesywniejsza propaganda poszczególnych firm. Zupełnie nowym zjawiskiem na Targach tegorocznych będzie możliwość zakupu bardzo taniego zaproszenia, które mogą być rozesłane klientom i zainteresowanym poszczególnych wystawców. Tak np. 500 zaproszeń kosztuje tylko 500 złotych. Firma rozysłała te zaproszenia na Targi na których sama wystawia, swoim klientom, którzy przy wejściu otrzymują bezpłatny bilet wstępu wzamian za zaproszenie. Trudno o bardziej rzeczową reklamę i bardziej umiejętny sposób ściągnięcia na Targi swych klientów. System ten jest stosowany po raz pierwszy w Europie.

PODATKI I OPŁATY

(p) W sprawie ewentualnej podwyżki frachtów na drobnicę. W związku z pogłoskami o ewentualnych zamiarach ministerstwa komunikacji co do podwyższenia frachtów na drobnicę, sfery gospodarcze zwracają uwagę, iż proponowany dodatek przewozowy, obciążałby tylko jeszcze bardziej życie gospodarcze, nie dając odpowiedniego ekwiwalentu kolejom. Spodziewana bowiem finansowa korzyść dla kolei napewno zostałaby znacznie zredukowana przez istniejącą konkurencję ruchu samochodowego. Poza tem podwyżka frachtów na drobnicę obecnie nie jest wskazana, chociażby dlatego, że pozostałaby w jaskrawej sprzeczności z obecną akcją rządu w kierunku niższych cen.

(p) Ustawa o funduszu drogowym. Ze względu na pomyślenie w uchwale projektu ustawy o funduszu drogowym, przewidującej wpływy, które ewidentnie należało przy ustaleniu ostatecznych cyfr budżetu państwowego na rok 1931-32, projekt ostatecznej ustawy nie został przesłany samorządowi gospodarczemu do opiniodawczego oświadczenia się. Ponieważ jednak ustawa o funduszu drogowym normuje zagadnienia, nader żywo interesujące sfery gospodarcze, Związek Izby przemysłowo-handlowych ma wystąpić z postulatem zapewnienia samorządowi gospodarczemu należytego wpływu na treść rozporządzenia wykonawczego, którego wydania oczekiwać należy w niedalekiej przyszłości. Rozporządzenie wykonawcze, decydując bowiem o praktycznym sposobie wykonania wspomnianej ustawy, w razie należytego potraktowania poszczególnych kwestyj spornych przyczyni się może do wydatniejszego przystosowania przepisów do możliwości i potrzeb życia gospodarczego.

Z KRAJU

(k) Kopalnie udzielają rabatu na węgiel. Na posiedzeniu ogólnopolskiej konwencji węglowej uchwalono obniżyć cennik węgla od 16 bm. w ten sposób, że przyjmując za podstawę cenę za tonnę węgla grubego zł. 40,50 — przyznano konsumentom przy odbiorze miesięcznie od 51 tonn do 500 tonn 3 proc., przy odbiorze ponad 500 tonn — 4 proc. rabatu. Wszystkim odbiorcom rolnikom, bez względu na odebraną ilość przyznano 4 proc. rabatu; gazowniom, elektrowniom, zakładom wodociagowym, magistratom, hutom, fabrykom cementu, cegielniom, wapiennikom, fabrykom papieru i przemysłu włókienniczego, metalurgicznego, chemicznego i naftowego oraz młynom przyznano rabat w wysokości 5 proc. bez względu na ilość nabywanego węgla.

(k) Dalszy spadek wywozu. Według obliczeń tymczasowych Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczących handlu zagranicznego Polski (łącznie z W. M. Gdańskiem) wywieziono w lutym 1.245.978 tonn towarów, przyczem wartość wywozu wynosiła 134.864 tys. zł. W porównaniu do stycznia wywóz zmniejszył się w wadze o 171.529 ton, w wartości o 17.628 tys. zł. Zmniejszył się w porównaniu do stycznia wywóz produktów spożywczych (o 2,9 milj. zł), zwłaszcza cukru (o 2,5 milj. zł) przy jednoczesnym zwiększeniu wywozu jaj (o 1,8 milj. zł). Zmniejszył się następnie wywóz trzody chlewnej (2,5 milj. zł), drzewa (o 5,7 milj. zł), jak również paliwa i produktów naftowych (o 3,9 milj. zł). Zmniejszył się wreszcie w materiałach włókienniczych wywóz przędzy wełnianej (o 0,7 milj. zł) oraz tkanin jedwabnych (0,8 milj. zł) przy jednoczesnym wzroście wywozu tkanin wełnianych (o 0,5 milj. zł).

(k) Kupcy tytoniowi w obronie swego bytu. Wobec zamierzonej przez dyrekcję polskiego monopolu tytoniowego reorganizacji dotychczasowego systemu sprzedaży wyrobów tytoniowych, zawierającej czynności groźne dla egzystencji warsztatów pracy kupców tytoniowych, związek kupców tytoniowych R. P. zwołuje na dzień 15 marca b. r. nadzwyczajny zjazd delegatów związku do Warszawy, na godz. 10 rano do sali związku handlowców przy ul. Siennej 16. Zjazd zajmie się sprawą zamierzonej przez dyrekcję polskiego monopolu tytoniowego reorganizacji dotychczasowego systemu sprzedaży wyrobów tytoniowych. Wobec wagi sprawy, na zjazd zapowiedzieli przybycie delegaci wszystkich

związków prowincjonalnych. Ponieważ przeciwko zniesieniu rejonów zamierzonego przez dyrekcję monopolu tytoniowego wypowiedzieli si również związek inwalidów, przeto należy się spodziewać, że w zjeździe wezmą udział również delegaci organizacji inwalidzkich.

(k) Poznańska Spółka Okowiciana, Spółdz. dla zbytu okowity z ogr. odp. w Poznaniu. Dnia 6 marca br. odbyło się zwyczajne walne zgromadzenie udziałowców Poznańskiej Spółki Okowicianej. Zebranie zagal i przewodniczył prezes rady nadzorczej p. Józef Lossow. Sprawozdanie oraz bilans z rachunkiem zysków i strat przedstawili zebraniem członkowie zarządu, zaznaczając, że rok sprawozdawczy by. dla Spółdzielni rokiem zadawalniającym, pomimo ciężkiego kryzysu gospodarczego. Następnie zebrani przyjęli bilans z rachunkiem zysków i strat i udzieliłi pokwitowania zarządowi i radzie nadzorczej, a czysty zysk wynoszący 25.111,78 zł. podzielono w myśl propozycji zarządu. Ustępujących z rady nadzorczej pp. M. Chlapowskiego i Ottona Sarrazina wybrano ponownie, a w miejsce pp. Bernda Sengera i Otto Sondermana, wybrano pp. Forstmana i Tiemana. W dalszym ciągu p. dr. Walukiewicz wygłosił referat o stanie gorzelnictwa i p. prof. Chrząszcz o działalności naukowej organizacji gorzelnictwa.

(k) Walne zebranie zachodnio-polskiej sekcji meblarskiej. W „Domu Kupieckim Polskiego“ odbyło się pierwsze doroczne walne zebranie zachodnio-polskiej sekcji meblarskiej przy znacznym udziale członków. Zebranie zagal i przewodniczył p. dyr. Poszwiński. Sprawozdanie wygłosił sekretarz sekcji, p. Węclawski, a finansowe skarbnik p. Bakoś. Przy wyborach powołano dotychczasowy zarząd ponownie przy akklamacji, z wyjątkiem p. Grzybowski, który w międzyczasie przeniósł się do Gdyni; w miejsce p. G. wybrano p. Baranowski z Poznania. Obszerny referat na temat: „Zadania kupca w chwili obecnej z uwzględnieniem roli kupca branzowego“ wygłosił p. dyr. Poczwiński, poczem wywiązała się nader ożywiona dyskusja. Omówieniem stosunku między sekcją a Związkiem zakończyło się zebranie, które dzięki powadze obrad stało na wysokim poziomie.

Z ZAGRANICY

(z) Światowe zapasy pszenicy. Statystyka światowa nie posiada wyczerpujących danych, charakterystycznych rozmiary zapasów zbóż. Dane te posiadamy jedynie dla pszenicy. Mówią nam one, że w końcu roku gospodarczego 1925-6 zapasy te wynosiły 3,4 milj. tonn, w końcu następnego roku gospodarczego wzrosły do 5,1 milj. t., dochodząc w końcu roku 1927-28 do 6,9 milj. t. Na skutek wysokiego urodzaju w r. 1927, zapasy te wynosiły na jesieni 1928 r. do 12,0 milj. t., obniżając się w 1929 r. do 11,4 milj. t., podnosząc się zaś w ubiegłym roku ponownie do 12,0 milj. t. Stanowi to około 1/2 produkcji pszenicy w Europie.

Notowania skór wyprawionych

Poznań, 10. 3. 1931 r.
Ceny na rynku skór wyprawionych były w ostatnim tygodniu naogół utrzymane. Wpłynął na to lekki wzrost podaży. Ruch ten jednakże nie przypomina zupełnie normalnego ożywienia popytu sezonowego na skóry dla wyrobów ubiwa wiosennego, określić to można raczej jako mniejsze zakupy przedświąteczne. W dużej mierze na brak większego popytu wpływa obecny stan pogody. Rynek odbiorczy naogół zajmuje stanowisko wyczekujące. Z poszczególnych gatunków skór stosunkowo najlepszym popytem cieszą się skóry kolorowe średnich gatunków. Ceny podane w ub. tygodniu były cenami gatunkowymi. Hurtownicy tymczasem narzekają na wypłacalność klientów. Transakcje dochodzą naogół do skutku przy wpłatach 25 proc. gotówką. Fakt ten ilustruje dosadnie trudne położenie konsumentów i producentów. Ogólna tendencja przy niezmiennych cenach nieco ożywiona. (AW).

Notowania skór surowych

Poznań, 10. 3. 1931 r.
Światowy rynek skór surowych kształtuje się w dalszym ciągu zniżkująco. Skóry cielece, które dotychczas utrzymywały się na jednym poziomie, a nawet zwiększały, uległy niżce, spowodowanej zwiększonym ubojem sezonowym. Pociągnęło to za sobą spadek cen na skóry bydlęce, a w szczególności na skóry bydlęce lekkie. Na rynku krajowym w ostatnich dwóch tygodniach żadnych poważniejszych zmian nie zanotowano. Tendencja w dalszym ciągu zniżkująca, zapasy skór są wprost olbrzymie i towar magazynowany pali się i marnuje. Mające nastąpić wkrótce poważniejsze zakupy skór na potrzeby armji nie będą zdolne odciążyć rynku od nadmiernej podaży, będzie to przypuszczalnie jedynie lekkie ożywienie bez wpływu na ceny. Na skóry skopowe brak zupełnie zainteresowania, mimo że ceny na wełnę przyciągnęły. Ogólna tendencja przy wprost minimalnych obrotach bardzo słaba i w dalszym ciągu zniżkująca. (AW).

WIADOMOŚCI POTO CZNE

Wojna kominiarzy na Dębcu

Zły humor i co z tego wynika — Podwójnie czyszczone kominy — Ale kto będzie płacić?...

Smutna to rzecz dla miynarza, kiedy spotka kominiarza, ale o wiele smutniej kominiarzowi, kiedy natknie się w kominie na miotłę konkurencyjną. Czarny jego cylinderek zielenieje wówczas ze złości.

I trudno, żeby był w dobrym humorze. Humor zaś jest jak wiadomo, nieodłączną cechą tych miłych czarnych ludków, którzy słyną po całym świecie z powinszowań noworocznych, częstochowskim rymem kunsztownie wyplatanych. Więc nie jest rzeczą dobrą, kiedy kominiarz wpada w zły humor. Udziela się to nietylko kominom, ale i mieszkańcom. Tak właśnie jest na Dębcu. A gdzieś indziej zapewne również.

Od jakiegoś czasu przeprowadzono nowy podział miasta na rejony kominiarskie. Dało to powód do przeróżnych zmian bardzo czasem przykrych dla adeptów cechu kominiarskiego. No i dla ofiar w mieszkaniach. Tak n. p. na Dębcu pan mistrz Majewski wymiatał kominy z dziada pradziada. A tu mu

nagle powiadają, że od jutra rejon należy do innego mistrza. W pełnym rytmie zjawia się czeladź nowego mistrza i nuże obchodzić wszystkie domy, nuże wymiatać kominy. Tu i owdzie okazuje się, że już je wczoraj wymiotła kompanja pana mistrza Majewskiego. Otóż ten wymiot nie ma znaczenia, bo nowe prawo przewiduje, że żaden komin na Dębcu nie powinien się dać oczyścić p. mistrzowi Majewskiemu.

Wybuchła wojna. Straszliwa, ale bez rozlewu krwi, bo kominiarze są to, jak wiemy, ludzie grzeczni i uśmiechnięci. Dębiec nawet na tem zyskał, bo ma kominy podwójnie wyczyszczone.

Dobrze. Ale „kto to bude płacić?” jak mówią nasi pobratymcy. I któremu z nich należy płacić?...

Rzecz cała nie przedstawia się groźnie. Winne jest wszystkiemu zapewne jakieś opieszale... biurko. Jednym pociągnięciem pióra może sprawę załatwić. Gdyby tylko chciało chcieć! (tel.)

Najnowszy (24) numer „Ilustracji Polskiej” przynosi jak zwykle bardzo obfity materiał ilustracyjny i tekstowy. Na wzmiankę zasługuje nowa, niezwykle ciekawa powieść, M. Gratha p. t.

Klejnoty i serca

której druk rozpoczyna się w tym numerze. Znajdujemy w nim też zdjęcia i artykuły, omawiające ostatnie

katastrofy żywiołowe

a więc trzęsienie ziemi w Nowej Zelandji i groźba powodzi na Pomorzu, powstałej wskutek olbrzymiego zatoru lodowego na Wiśle. Wszystkich zainteresuje z pewnością artykuł o

polskim cukrze

Prócz tego numer przynosi wiele ostatnich aktualności i bogate działy stałe.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy, miesięczny abonament 1.50 zł, kwartalnie 4—zł, bez kosztów przesyłki. — Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań, św. Marcin 70).

Wizytacje pasterskie

J. E. Ks. Kard.-Prymas w kolegiacie farniej.

Wizytacja kolegiaty farniej rozpoczęła się wczoraj o godz. 17. U bram świątyni prepozyt kolegiaty ks. prał. Stychel w otoczeniu duchowieństwa powitał najprzewielebniejszego Ks. Kardynała-Prymasa, a po odegraniu przez orkiestrę Miejskich zakładów siły, świątla o wody hymnu papieskiego, wiceprezydent Kiedacz przemówił imieniem magistratu-patrona. Po adoracji Najśw. Sakramentu i odśpiewaniu psalmów, ks. prał. Stychel od stóp ołtarza wygłosił mowę powitalną, poczem J. Em. Ks. Wizytator z ambonny miał kazanie o celach i konieczności wizytacji. Uroczystość zakończyła się błogosławieństwem Najśw. Sakramentu.

Dziś o godz. 8 J. E. Ks. Kardynał-Prymas odprawił mszę św. w kolegiacie farniej, poczem rozpoczął dalszą wizytację, wedle podanego już programu. Pracowity dzień zakończy się o godz. 19.30 procesją żałobną i błogosławieństwem Najśw. Sakramentu.

W piątek, Najprzew. Ks. Wizytator odprawi w farze o godz. 8 mszę św. dla młodzieży szkolnej; od godz. 9 nastąpi zwiedzanie szkół, ochronki parafialnej, oraz Zakładu Dwunastu Wdów. Popołudniu (o godz. 16.30) odbędzie się przedstawienie w Pałacu Prymasowskim kapłanów, zamieszkałych w obrębie parafii kolegiackiej. Wieczorem o godz. 19.30 odprawi ks. prał. Stychel nabożeństwo z udziałem Ks. Kardynała-Prymasa.

W sobotę 14 bm., (ostatni dzień wizytacji) zwiedzi Ks. Prymas inne kościoły i kaplice w granicach parafii kolegiaty św. Marii Magdaleny, oraz gimnazjum Bergera, Dom Starców na Grobli i szpital miejski. Na zakończenie o godz. 19.30 odbędzie się u fary

godzinna adoracja Przenajśw. Sakramentu, uroczyste „Te Deum” i błogosławieństwo. (k)

KALENDARZYK

Czwartek, 12 marca 1931.

Słońce: wschód 6,17; — zachód 17,49; — długość dnia 11 godz. 32 min. Księżyc: wschód 3,43; — zachód 9,57; — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn. Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana — 2 st. C., śnieg, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne niskie 735 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa — 1 st. C., najniższa — 4 st. C. Ilość opadu 1 mm.

Przepowiednia pogody na piątek: Pogoda niestała, chłodno i zimno, temperatura w pobliżu zera.

Stan wody w Warszawie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu Dziś + 3,00 m.

Kal. kat.: Grzegorz W.; jutro Nicefor B. Kal. słow.: Światosz; jutro Nicelaw.

Biblioteka im. L. J. Kraszewskiego (ul. Wrocławska 17) otwarta codziennie od godz. 12—13 i od godz. 16—19; w soboty od godz. 12—15. Kaucja 3 zł, abonament 1,50 zł, wpis 50 gr.

Czytelnia dla Kobiet, ul. Kantaka 8-9 (II piętro), otwarta codziennie od godz. 11—13 i od 16—19, zaopatrzona we wszelkie nowości. Kaucja 3 zł.

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka św. Marcina, ul. Fr. Ratajczaka 12. — Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.

Łazarz: Apteka p. Plucifńskiego, ul. Marszałka Focha, narożn. Niegolewskich.

Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61. W innych dzielnicach miasta apteki tam się znajdująca.

OSOBISTE

— **Złoty medal.** Dyrektor Ogrodów Miejskich, p. Władysław Marciniak otrzymał w tych dniach złoty medal ministerstwa komunikacji za efektowne prace ogrodnicze podczas Międzynarodowej Wystawy Komunikacji i Turystyki.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Zarząd Towarzystwa Opieki nad Ochronkami** zwołuje na dzień 16 bm. o godz. 18 w sali posiedzeń Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego, ul. Towarowa 23, roczne walne zebranie z następującym porządkiem obrad: 1) Referat p. Posadzowej na temat: „O celach naszego towarzystwa”. 2) Sprawozdanie z działalności zarządu. 3) Sprawozdanie kasowe skarbnika. 4) Sprawozdanie komisji rewizyjnej. 5) Wybór zarządu. 6) Wolne wnioski.

— **Z Pozn. Oddziału Zrzeszenia Lekarzy Weterynaryjnych.** Dnia 15 bm. o godz. 11 w sali restauracji „Continental” odbędzie się walne zgromadzenie. Zarząd prosi członków o liczny udział.

— **Związek Czeladzi i Podmistrzów Murarskich.** Zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 15 bm. o godz. 11,30 w lokalu p. Ograbowicza przy ul. Słusarskiej 6.

— **Z Związku Misyjnego Polek.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 15 bm. o godz. 18,30 w sali Szkoły Społecznej, ul. Podgórna 12b. Wykład misyjny wygłosi ks. dyr. Kasprzyk z Zgromadzenia księży Salezjanów.

— **Z Polskiego Tow. Pedjatrzyckiego.** Dnia 13 bm. o godz. 20,15 odbędzie się w klinice chorób dziecięcych, ul. Marii Magdaleny 3, posiedzenie oddziału poznańskiego Polskiego Tow. Pedjatrzyckiego.

WYKŁADY

— **Powszechny wykład uniwersytecki.** Dziś, w czwartek, o godz. 20 wygłosi prof. dr Roman Pollak odczyt w sali 17 Coll. Minus p. t. „Kultura polska na Śląsku”. — Jutro prof. dr Michał Sobeski mówić będzie „O filozofii średniowiecznej” (cz. I. św. Augustyn).

— **Wielkopostne wykłady religijne.** Dziś o godz. 8 wieczorem w sali parterowej Archiwum diecezjalnego przy ul. Lubrańskiego 1 (przystanek tramwaju katedra) będzie mówił ks. Majkowski na tem. „Unja i unicy w XIX wieku”. Jutro (w sobotę) ks. dr. Janicki: „Pamiętniki polskie w Rzymie”. Wstęp bezpłatny.

— **Koło Muzyczno-Sceniczne „Dzwon”.** Dnia 13 bm. o godz. 20 wygłosi prelegent Wszchepolskiego Związku Akademickiego w sali p. Bigosowej wykład o sztuce teatralnej. Dnia 15 bm. o godz. 11 zwiedzenie Muzeum Wojskowego.

— **„Kłeska prostytutki”.** Staraniem Koła Medyków, Stud. U. P., wygłosi jutro, w piątek, p. prof. dr. Karwowski wykład dla szerokiej publiczności p. t. „Kłeska prostytutki”. Ważne to dla zdrowia publicznego zagadnienie zainteresuje niewątpliwie wszystkich, którzy zdają sobie sprawę, jak wielkie niebezpieczeństwo dla społeczeństwa stanowi prostytutka. Wykład odbędzie się w Coll. Medicum, ulica Fredry 10. II piętro, o godz. 20. Wstęp 30 i 50 gr.

— **O rozwoju automobilizmu.** Zapowiedziany na 2 bm. w kinoteatrze „Słońce” odczyt p. Johna V. Lawrence’a o budowie dobrych dróg i rozwoju automobilizmu nie mógł się odbyć, ponieważ organizatorzy odczytu nie uzyskali na czas zezwolenia cenzury filmowej w Warszawie. Po załatwieniu potrzebnych formalności wyznaczono nowy termin na piątek, 13 bm. o godz. 15 w kinoteatrze „Słońce” przy pl. Wolności 8. Bardzo bogata ilustracja filmowa urozmaici doskonale wywody prelegenta. Między innymi wyświetlane będą filmy, przedstawiające budowę dróg w Ameryce, budowę samochodów w fabrykach amerykańskich Dodge, Brothers, Chrysler, Lincoln i Studebaker, rozwój automobilizmu w ostatnich 30 latach oraz zagadnienia automobilizmu i sposób ich rozwiązania. Spodziewać się należy, że publiczność żywo zainteresuje się tak ciekawym odczytem. Wstęp jest bezpłatny, zaproszenia otrzymać można w Automobilkłubie Wielkopolski, ul. Matejki 50 oraz u przedstawicieli firm samochodowych.

WYSTAWY

— **Wystawa darów dla emigracji w Uczelni im. Dąbrowski w Poznaniu.** Koło Samarytanek i Kółko Krajoznawcze pod kierownictwem pp. nauczycielek Ireny Dropińskiej i Janiny Kamińskiej, przygotowało przedśliczne dary dla szkół polskich na obczyźnie. Piękne kompiety zabytków i uroczych krajoznawczych przesyłuń się przed oczyma zwiedzających. Do każdego zespołu dołączono referat objaśniający opracowany przez uczennice. Podziwiano dalej pomysłowość i precyzyjne wykonanie różnych gier pokojowych, które w łatwy sposób przyswoją dzieciom polskim na obczyźnie poznanie i umiłowanie ziemi ojczystej. Całość wystawy świadczyła o głębokim odczuciu doli rodaków naszych na obczyźnie, którym choć w ten sposób szkoła polska w Ojczyźnie pragnęła przyjść z pomocą. — Wysyłka darów zajmie się Stowarzyszenie „Opieki Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie” Wały Zygmunta Starego 9 (Dom Rzemieślniczy).

Przy rozmaitych niedomogach naturalna woda gorzka „Franciszka-Józefa” działa przyjemnie i znacznie zmniejsza tę dolegliwość, często nieraz mała ilość działa już pewnie. Zadać w aptekach i drogerjach. nr 8393

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Urząd Stanu Cywilnego w Poznaniu I—III** donosi nam, iż wypisy z metryk potrzebne do wpisów szkolnych, których termin się zbliża, wydaje już w godzinach urzędowych pomiędzy 8,30 do 13 przy ul. Zamkowej 1-2. Zaleca się interesowanym zgłaszać się po wypisy już teraz, aby uniknąć natłoku i ewentualnej zwłoki. Wypisy z metryk mogą zamawiać oprócz rodziców członkowie rodziny lub inne upoważnione osoby.

— **Koło Polonistów U. P.** urządza w niedzielę, 15 bm. o godz. 11 w sali 18 Coll. Minus t. zw. „parlament” czyli zebranie dyskusyjne n. t. „Problem ideologii literatury współczesnej”. T zw. „Parlamenty” pomyślane są jako zebrania, mające skupiać ogół młodzieży akademickiej — bez względu na rodzaj studjów — około pewnych aktualnych tematów i przez dyskusję mają przyczynić się do nawiązania kontaktu między studentami różnych wydziałów. Należy się spodziewać, że inicjatywa Koła Polonistów spotka się z życzliwym przyjęciem i niedzielne zebranie cieszyć się będzie powodzeniem. Na zebranie zaprasza się również sympatyków Koła Polonistów U. P. Wstęp wolny.

— **Wlkp. Związek Kół Śpiewaczych** urządza dnia 15 bm. w auli U. P. akademję żalobną ku czci śp. K. T. Barwickiego, gen. sekretarza i honorowego członka. W programie przemówienia prezesów Związku oraz utwory chóralne w wykonaniu Kół Arionu, Echa, Hasła i Koła Śpiewackiego Polskiego.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Konfiskata „Berliner Tageblattu”.** Na zarządzenie władz skonfiskowano nr. 120 „Berliner Tageblattu” z datą na 12-go marca br. Konfiskata nastąpiła z powodu sprawozdania o procesie w Rybniku o zająłcia w Brzeziu na Śląsku. (k)

— **Otwarcie nowej kolektury.** W tych dniach odbyło się oficjalne poświęcenie i otwarcie nowej kolektury loterii państwowej p. Juliana Langerera przy ul. Sew. Mielżyńskiego 21 w gmachu notarialnym. Uroczystego aktu poświęcenia wobec zaproszonych gości i przedstawicieli prasy dokonał ks. prob. Putz, który też nowemu przedsiębiorstwu złożył życzenia. Kolektura jest urządzona bardzo gustownie i czyni miłe wrażenie. Prace reklamowe wykonała gustownie firma W. Głębocki pod kierunkiem p. Nożewnika, zaś prace wewnętrzne malarskie zakład malarsko-dekoracyjny J. Lesińskiego. Instalacje elektryczne założyła firma J. Nijakiego „Elektronja”. (z)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Wypadek przy pracy.** Zatrudniony w fabryce wyrobów metalowych p. Nikodem Fritz (Małckiego 6) podczas obsługi maszyny do sztańcowania zanadto zbliżył rękę do trybów maszyny, wskutek czego odniósł zmiażdżenie dłoni. Ofiarę wypadku opatrzyło pogotowie ratunkowe, poczem przewiózł go do lecznicy miejskiej. Wskutek wypadku ręka została tak dotkliwie zmiażdżona, że p. Fritzowi amputować musiano w szpitalu dwa palce. (k)

— **Nieudany samobójca.** Mieszkający na czwartym piętrze domu przy św. Marcinie 40 bezrobotny krawiec, 40-letni Michał Marciniak, popełnił samobójstwo. W chwili samotności Marciniak otworzył kurki gazowe i położył się na otomance. Ulatniający się gaz zwrócił uwagę domowników, którzy znaleźli desperata już nieprzytomnego. Wyniesiono go na powietrze, a przywołane Pogotowie Lekarskie (tel. 55-55) ocuciło chorego, przewoząc go następnie do lecznicy miejskiej. Jak zeznał Marciniak, zniechęcił się on całkowicie do życia z powodu braku zdrowia i ciężkich warunków materialnych. Wyrażał on następnie żal, że nie pozwolono mu umrzeć. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— **Usiłowany podkop do składu.** P. ul. Dąbrowskiego 10 nieznani złoczyńcy usiłowali podkopać się do składu tytoniowego Stanisława Mechlińskiego. Złodziej spłoszył stróż Józef Nowicki z „Potowia”. Sprawcy zbiegli, pozostawiając narzędzia złodziejskie. (z)

— **Kradzieże i włamania.** Przy ul. Chelmońskiego 10 włamano się do mieszkania i skradziono większą ilość odzieży i bielizny wartości 2 tys. zł. — Przy ul. Kochanowskiego 23 zamieszkała Elżbieta Zielińska została okradzona w tych dniach. Pozostawiony w korytarzu Coll. Medicum przy ul. Fredry 10 płaszcz wartości około 300 zł skradł nieznany złoczyńca. — Z mieszkania p. Stefanji Ziętkowej przy ul. Łanowej 35 skradziono odzież i bieliznę wartości 500 zł. (z)

— **Czyje koła?** Patrolujący w nocy na moście Chrobrego policjant miał niezwykłą przygodę. Zauważył mianowicie osobnika, niosącego dwa koła od ręcznego wózka. Widokiem granatowego munduru tak się przeraził, że porzucił koła i

zbiegli niepoznani. Znalezione w ten sposób kółka, prawdopodobnie przez owego osobnika skradzione, można odebrać w policji. (z.)

Spis znalezionych przedmiotów, oddanych w Miejskim Urzędzie Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w styczniu i lutym: rower męski czarny, zegarek męski złoty, płaszcz męski, 2 portmoneki z 6 i 12 zł, laska czarna z srebrną rączką, klucze 4 do kasy, 6 kluczy na koleczku, siódło, pochwa do bagnetu dla leśniczego, 2 torebki, sznur korali, płaszcz damski, zegarek damski srebrny, obrączka ślubna z datą 29 7 28 r., licznik elektryczny album do znaczków pocztowych, kaganiec, 2 weksle na 285 i 220 zł, nożyce do blachy, koło od samochodu z oponą, zegarek damski złoty.

KRONIKA SĄDOWA

Wyrok w sprawie świadców społecznych. Głośna w Inowrocławiu sprawa oskarżenia zarządu zbankrutowanej huty szklanej „Ino” o zatrzymanie złośliwie opłat na świadczenia socjalne toczyła się niedawno w tut. sądzie karnym. Kontrolerzy Ubezpieczalni Krajowej świadczyli na niekorzyść oskarżonych dyrektorów huty, iż ci w latach ostatnich zatrzymali sumę 15 i pół tys. zł składkę, potrącając robotnikom przy wypłatach, jakie winne być wpłacone oddawna tej instytucji. Mimo obrony trzech adwokatów, dyrektorzy huty zostali skazani każdy na 3 tys. zł grzywny z ewentl. zamianą na areszt. — Oskarżeni wyroku nie przyjęli i wnieśli apelację. (em.)

Kary za włamania. Dwu mistrzów od włamań Ferdynand Lechtański i Władysław Kardaś przybyli z Torunia do Inowrocławia na „gościnne występy” i dokonali szeregu kradzieży z włamaniami. Sąd karny uznał ich winy i skazał notorycznego włamywacza Kardaś na trzy lata więzienia, Lechtańskiego zaś, jako mniej obciążonego, na 4 mies. więzienia. (em.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

Pożary. W Gluchowie w pow. kościańskim spłonęła stodoła na probostwie, dzierzawiona przez p. Franciszka Ratajczaka. Straty wynoszą około 9 tys. złotych. Dzierżawca probostwa Ratajczak ponosi również straty z powodu spalenia zboża. Są poszlaki, że ogień podłożono. — W Stęszewku w pow. poznańskim z niestwierdzonej przyczyny spalił się chlew p. Augusta Oesterreicha. Straty wynoszą około 2 tys. złotych. (k.)

Pożary. W Koninku (pow. wągrowiecki) spłonęła stodoła, chlew, stajnia i różne narzędzia rolnicze, własność rolnika Antoniego Szmani, wartości około 16 tys. zł. Są poszlaki, iż ogień podłożyła zbrodnicza ręka. — W Rozalinowie (pow. żniński) z niestwierdzonej przyczyny padły pastwą płomieni stodoła i dom mieszkalny rolnika Jana Konefała, dzierzawionych przez Jana Dolatę. Straty wynoszą około 12 tys. zł. — W Kąkowie z niestwierdzonej przyczyny powstał ogień u Franciszka Cichockiego, niszcząc stodołę z narzędziami rolniczymi i zbożem. — Straty wynoszą około 10 tys. złotych. (k.)

Morderstwo kobiety lekkich obyczajów. Z Bydgoszczy donoszą nam: Dzisiaj przy ul. Kościarskiej 17 znaleziono zwłoki kobiety lekkich obyczajów Juljanny Rejmus. Zmarła mieszkała tam i padła ofiarą morderstwa. Przywołany lekarz stwierdził śmierć przez uduszenie. W tajemniczej tej sprawie władze wdrożyły natychmiastowe śledztwo. (k.)

Choroba powodem samobójstwa. W Kaliszkowicach Ołobockich (pow. ostrzeszowski) podczas nieobecności domowników powiesiła się w swem mieszkaniu 65-letnia Joanna Ruch. Jak stwierdzono, powodem samobójstwa była nieuleczalna choroba raka, na którą denatka cierpiała od dłuższego czasu. (k.)

Samochód najechał rowerzystę. Na szosie między Czekanowem a Ostrowem samochód P. Z. 46611 kierowany przez szofera Jana Zielezińskiego z nadleśnictwa w Przygodzicach najechał na rowerzystę Józefa Łackiego z Ostrowa, kalecząc go poważnie. Łackiego odstawił do szpitala. W dochodzeniach okazało się, iż zawinił poszkodowany, który tuż przed samochodem przejechał na lewą stronę szosy i wpadł pod auto. (k.)

Z WIELKOPOLSKI

Chodzież. (Powszechno wykłady uniwersyteckie.) P. dr. Stanisław Dedło wygłosi dnia 15 bm. o godz. 16 w sali Hotelu Kościuski w Chodzieży odczyt p. t. „Krajobraz grecki” (z przeźrocami). — Wstęp 30 gr. dla młodzieży uczącej się i wojskowych niższych stopni 20 groszy.

Kościan. (Powszechno wykłady uniwersyteckie.) P. dr. Zygmunt Wojcie-

chowski, prof. U. P., wygłosi dnia 15 bm. o godz. 17 w auli gimnazjum męskiego w Kościanie odczyt p. t. „Jak powstała szlachta polska”. Wstęp dla dorosłych 50 groszy dla młodzieży uczącej się i dla wojskowych niższych stopni 20 gr.

Walne zebranie Ligi Katolickiej

W niedzielę 22 b. m. odbędzie się w Poznaniu na Złotej Sali Drukarni i Księgarni św. Wojciecha (Al. Marcinkowskiego 22 I ptr.) o godz. 11½ przed południem Walne Zebranie delegatów Ligi Katolickiej (Gniezno — Poznań).

Na porządku obrad m. in.: „Zmiana ustawy Ligi Katolickiej w przystosowaniu do Akcji Katolickiej.

Zarząd Główny L. K. przypomina zarządom Lig Katolickich Parafjalnych obowiązek udziału w Walnym Zebraniu przez swoich delegatów.

Protector Związku J. Em. X. Kardynał — Prymas zapowiedział łaskawie Swój udział w Walnym Zebraniu.

Zniżki kolejowe na drogę powrotną będą wydawane przy wejściu na salę obrad.

Liga Katolicka — Zarząd Główny prof. dr. Gantkowski, prezes, X. J. Prądyński, sekretarz generalny.

Akademja Misyjna

„Zwracam się do misjonarzy i podziwiam ich jako waleczną armię Chrystusa i wzywam ich do wytrwania mimo wszystkich utrapień i ucisków”. Oto słowa Ojca św., Piusa XI, skierowane do misjonarzy całego świata, na dniu 12 lutego rb. w pierwszem Jego przemówieniu przez radio.

Ojcowskie pozdrowienie Papieża dotarło bez wątpienia do wszystkich zakątków, do każdej placówki misyjnej i było zachętą i osłoda w trudnym i ciężkim życiu misjonarzy i misjonarek, rozproszonych po wszystkich częściach ziemi. Oby je usłyszeli także nasi polscy bracia i siostry zakonne, podejmujące szczerne apostołstwo Chrystusa. Niektórym z nich, jak M. Marji Immaculacie Łabujewskiej w Charbinie, danem jest pracować nad ratunkiem polskich dusz zbolszewiczonych i pogrążonych w ciemnościach. Pisze nam ona w liście z 25 listopada 30 r.: Chodzi nam o to, żeby ratować dusze polskich, katolickich dzieci, które są zaniedbane i z których wiele ginie w szkołach bolszewickich. Dzisiaj tutaj praca nad dziećmi polskimi nie mniej ważną jest misją, niż misyjna praca nad Rosjankami i Chińczykami, i przecież nam bliższą i Polskę obowiązującą. Mamy w pensjonacie dziewczynki, które już trochę przeszły przez szkołę bolszewicką; co za spustoszenie w duszach i charakterze! W pewnym domu dziewczynka dwunastoletnia nie chce się dać ochrzcić i rodzona matka ją od chrztu powstrzymuje — chłopcy 15, 18-letni jeszcze się nie spowiadali”. Siostry Urszulanki przyjeły do zakładu 3 maleńkie sieroty polskie które przywiozła ich ciotka, 18-letnia dziewczyna, wychowana w sierotnicy bolszewickim. Nie miała ona wogóle pojęcia, co to jest religja, nie wiedziała nic o Bogu, ani o pacierzu. Uczono ją, że człowiek pochodzi od małpy, tylko później skóra się zmieniła.

„Na dzieciach tak urabianych, pisze w dalszym ciągu Matka Łabujewska, widzimy, jak dusza ludzka ma potrzebę Boga właną głęboko, jak one pragną poznać Go i zbliżyć się do Niego. W prośbach do św. Mikołaja prawie każda prosi o książkę do nabożeństwa, o różaniec, dużo obrazków świętych i krzyżyki; obok tego prosi naturalnie o lalkę, co oczy zamyka, o farby, kulki i t. p. Tutejsi Polacy są biedni, zwłaszcza sfera, z której my mamy dzieci. O opiacie należytej mowy niema; większość nietylko uczymy, ale i ubieramy i żywimy i leczymy bezpłatnie. Czyby panie, należące do stowarzyszeń misyjnych, nie mogły podnieść kwestji ratowania dzieci polskich? Czy nie mo-

zaby w tej chwili na najtrudniejszy czas skierować cząstki funduszy, zbieranych na misje pogańskie, na rzecz dzieci polskich i rodzin polskich, takich tu biednych?”

Ażeby nieść pomoc Misjom Polskim tak w kraju jak zagranicą, urzędują Sekcja Misyjna Sodalicji Pań Miejskich „Wieczór Słowa i Pieśni” w niedzielę 15-go marca b. r. w auli gimnazjum im. Adama Mickiewicza przy ul. Marsz. Focha 92 o godz. 5,15 popoł. Komitet dołożył wszelkich starań, aby akademja ta stała na wysokim poziomie artystycznym. Udział biorą wybitni artyści naszego miasta. Szczegóły ogłoszono w afiszach.

Bilety po 3, 2 i 1 zł można nabywać w księgarni św. Wojciecha przy Placu Wolności lub w dniu uroczystości od godz. 4,30 popoł. przy wejściu na salę. Garderoba obowiązuje. Sala dobrze ogrzana.

Sympatycy idei misyjnej, którzy dla jakichkolwiek powodów nie mogą wziąć udziału w akademji, zechcą łaskawie złożyć ofiary na misje polskie w składzie robót ręcznych p. Mańkowskiej przy Alejach Marcinkowskiego nr. 19.

Loterja wielkanocna na bezrobotnych

i na cele sanitarne P. C. K.

Polski Czerwony Krzyż dorocznym zwyczajem urządzał cieszącą się dużym powodzeniem loterję wielkanocną na cele sanitarne. W tym jednak roku P. C. K., widząc wielki niedostatek ludności, pozostającej w m. Poznaniu bez pracy, postanowił ulżyć jej niedoli i przeznaczyć większą część dochodu z tej loterji dla bezrobotnych m. Poznania. Jak za lat ubiegłych, tak i w tym roku daje loterja wielkanocna każdemu możliwość wygrania sutego święconego za minimalną kwotę 50 gr. Spodziewać się należy, że celem niesienia pomocy bliźniemu każdy zechce zaopatrzyć się w losy loterji wielkanocnej P. C. K., biorąc temsamem współudział w tak szlachetnej akcji. Losy nabywać można w firmach: Bracia Dawidowscy, Przybyła, Waberski, Potocki, Wichrzycka, Machalla, Kalamajski, w biurze P. C. K. (plac Wolności 17) oraz w miejscach oznaczonych plakatami P. C. K.

SPORT

Lekka atletyka

„Bieg na przelaj” K. S. „Sparta” na dystansie około 3500 m. o puhar p. Tomczy odbędzie się w niedzielę o godz. 12 ze startem i metą na boisku klubowym. Start odbędzie się w przerwie meczu „Sparta” i „Warta” o mistrzostwo kl. A PZOPN. Zgłoszenia do biegu wraz z wpisowem w wysokości 1 zł przyjmuje p. F. Wawrzyński, ul. Górna Wilda 28.

Piłka nożna

O mistrzostwo kl. A PZOPN odbędą się w niedzielę następujące spotkania: o godz. 11 „Sparta” i Warta na boisku „Sparty” oraz „HCP” i „Sokół” na boisku „Cegielskiego”; o godz. 14: „Olimpia” i „Stella”; o godz. 15: w Lesznie: „Polonia” i „Legja” oraz w Ostrowie: „Ostrovia” i „OKS”.

Gedania uchodzi na najlepszą technicznie drużynę w Gdańsku i jest obecnie u szczytu swej formy, czego dowodem ostatnie wyniki: dotychczasowy mistrz Gdańska ponosi porażkę w stosunku 3:1, obecnego kandydata na mistrza bije również po bardzo ładnym meczu w stosunku 2:0. Dzienniki niemieckie wrogo usposobione dla tego sympatycznego zespołu, z żalem przyznają wyższość drużyny polskiej na terenie wolnego miasta Gdańska, w mistrzostwie drużyn kroczy na drugim miejscu. „Gedania” walczy w niedzielę z „Wartą”.

Swiatynizm niemiecki hula. W niedzielę odbędzie się w Paryżu pierwsze od czasu założenia federacji spotkanie pomiędzy reprezentacjami Francji i Niemiec. Aczkolwiek oba związki piłkarskie istnieją od przeszło 30 lat, jednak dopiero teraz udało się doprowadzić do skutku te zawody i to częściowo wskutek propagandy pacyfistycznie nastrojonej lewicy francuskiej. Ze strony Francji jest to gest pojednawczy, tymczasem w Niemczech, a szczególnie w Berlinie, cała prasa sportowa i codzienne, urządziła wielką „hecę” naokoło omawianego spotkania i podniosła zawody niemal do godności rewantu za... przegraną wojnę. Pod tym naciskiem urządzono dwutygodniowy trening dla kandydatów do reprezentacji niemieckiej, aby była specjalnie starannie przygotowana, a poza tem z poszczególnych miast Nadrenji, Westfalji, Palatynatu i Bawarii zorganizowano 15 (dosłownie — piętnaście!) pociągów specjalnych do Paryża i w stadjonie Colombes zakupiono już 10,000 (dziesięć tysięcy!) biletów dla przyjezdnych. Gdy przed tygodniem prasa francuska

podniosła alarm z tego powodu, wyrażając żal, iż mecz Francja - Niemcy doszedł do skutku pod takimi politycznymi auspjcjami — (rozpoczął się częściowy odwrót). Dziś już same tygodniki niemieckie przestrzegają swoich obywateli, aby w razie zwycięstwa nie intonowali broń Boże hymnu „Deutschland über alles”, gdyż taki chóralny śpiew z okazji przegranej przez Teutonów meczu Urugway - Niemcy na olimpijczyce amsterdamskiej miał oplakany skutek, zraził bowiem do nich nawet filogermanską publiczność holenderską. Była to prawdziwa „Marna sportowa”, jak się wyraził znany przedstawiciel Niemiec w F. I. F. A., p. dr. Bauwens z Kolonii. Z. W.

Różne

Turniej ping-ponga o mistrzostwo ośrodka rozpoczyna się jutro, o godz. 19 losowaniem przeciwników, w Ośrodku przy ul. Grunwaldzkiej w koszarach 57 p. p. Turniej odbywać się będzie w trzech grupach systemem puharowym Bergwala, t. zn., zawodnik po dwóch porażkach odpada od dalszych rozgrywek. Mecze odbywać się będą na trzech stołach w sali szermierczej.

Trener P. O. Z. L. A. Klumberg wyjechał obecnie do Katowic, gdzie objął trening klubów tamtejszych.

Nadzwyczajne walne zebranie T. S. „Unja” odbędzie się 21 bm. o godz. 19.30 w restauracji p. Jarockiej.

KAZIMIERA RYCHTERÓWNA Nie „dla zabicia wieczoru”, ale dla zdobycia niezapomnianych wruszeń spieszymy na wieczór recytatorski Kazimierzy Rychterówny. Nawet ci najzachłanniej skąpcy czasu nie pozafują ofiary 2 godzin wieczoru, poświęconego tej prawdziwie artystycznej mówniczej audycji, która odbędzie się w piątek, 13 b. m., o godz. 8-mej w sali Domu Ewangelickiego. zw 28 263

BALET BODENWIESER w Poznaniu.

Balet BODENWIESER, wszechświatowej sławy zespół taneczny, złożony z 8-letnich urodziwych tancerek pod wodzą słynnej mistrzyni i reformatorki tańca Gertrudy Bodenwieser — po niebawym triumfach we wszystkich największych miastach europejskich — przybywa na jedyny występ do Poznania i wystąpi w niedzielę, dnia 15 marca b. r., o godz. 12 w południe w teatrze „Słońce”.

Balet BODENWIESER znany jest również i w Poznaniu. Przed rokiem znakomity ten zespół występował w naszym mieście i odniósł sukces wręcz oszołamiający. Zarówno krytyka jak i publiczność świętują ten Balet przyjęła z zachwytem. Nic w tem bynajmniej — jest to bowiem prawdziwa personifikacja poezji, piękna i wielkiej sztuki tanecznej.

Rzadko kiedy spotyka się Zespół Baletowy tak idealnie stańczony, złożony z tak naprawdę pięknych i młodych tancerek, z których każda jest prawdziwą gwiazdą w dziedzinie sztuki tanecznej, a w zespole tym staje się jedynie cząstką idealnego wprost zestrojenia harmonji ruchów i poezji tańca.

Balet BODENWIESER wykona wspaniały program, złożony z najpiękniejszych poematów tanecznych, oraz przepiękne tańce ludowe i wesołe parady taneczne. Spodziewać się należy, że niedzielny występ BALETU BODENWIESER zgrupował w komplecie kulturalne i towarzyskie sfery naszego miasta, występ bowiem Baletu BODENWIESER będzie prawdziwą rewelacją dla wszystkich znawców i miłośników wielkiej sztuki tanecznej.

Bilety po cenach b. przystępnych — od 2—6 zł są już do nabycia w składzie cygar p. Szrejbrovskiego, ul. Gwarna 20, tel. 58-38. zw 28 274

Teatr Wielki

DZIS — „Holender tułacz”. Piątek, 13. 3. „Piękna Helena”. Sobota, 14. 3. „Opowieści Hoffmana” — jubileusz 25-letniej pracy artyst. p. Zatheya. Niedziela, 15. 3. po południu „Fiołek z Montmartre’u”. Niedziela, 15. 3. wieczorem „Młyn djabelski”. Poniedziałek, 16. 3. „Orlow”.

Początek o godzinie 8 wieczorem. Przeprowadź biletów w biurze ogłoszeń „Par”, ul. 27 Grudnia 18, od godz. 10 do 17. W niedzielę i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIS — „Gwiazdki z nieba”. Piątek, 13. 3. „O żonach złych i dobrych”. Sobota, 14. 3. „Gwiazdki z nieba”. Niedziela, 15. 3. popołudniu „Pani ministrowa”. (Ceny niższe). Niedziela, 15. 3. wieczorem „O żonach złych i dobrych”. Poniedziałek, 16. 3. „Gwiazdki z nieba”.

Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio nabyć można w kasie teatralnej.

Teatr Nowy

DZIS — „Ludzie w hotelu”. Piątek, 13. 3. „Ludzie w hotelu”. Sobota, 14. 3. „Ludzie w hotelu”. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarińskiego, narożnik

Stronictwo Narodowe

Koło Łazars

Zebranie odbędzie się w czwartek dnia 12 marca 1931 roku o godz. 19.30 w lokalu „Cukierni Słowiańskiej”, ulica Marszałka Focha 70.

Referat wygłosi p. Karol Rzepecki. Wszystkich członków, zwłaszcza pp. mężów zaufania zaprasza Zarząd.

Koło Śródka

Zebranie miesięczne odbędzie się w czwartek, dnia 12 marca 1931 roku o godz. 7 wieczorem w lokalu p. Cmieli — ul. Bydgoska 2a.

Referat polityczny wygłosi p. red. Tadeusz Powidzki. Członków, zwłaszcza wszystkich pp. mężów zaufania, prosi o przybycie Zarząd.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

POZNAŃSKIE OBRADY NAUKOWE

Posiedzenie Polskiego Towarzystwa Chemicznego (oddział poznański) odbędzie się w piątek, dnia 13 marca 1931 r. o godz. 19-ej w sali wykładowej Zakładu Chemii Farmaceutycznej w Gmachu Chemii przy ul. Grunwaldzkiej 14. Porządek dzienny: 1. Dr. Romuald Szychalski: Badania rentgenograficzne nad strukturą miceli mydeł.

O UNIwersYTET NA POMORZU

W jutrzejszym numerze zamieścimy wywody dr. Karola Stojanowskiego o potrzebie stworzenia Uniwersytetu na Pomorzu.

Myśl tę rzucił, jak wiadomo na łamach Działu Kultury i Sztuki prof. U. P. dr. Zygmunt Moczarski. Zainicjowana przezeń dyskusja przyniosła już w zeszłym miesiącu artykuł prof. dr. U. P. Adama Wodźczki który zajął się przysługą uniwersytem pomorskim jako placówką badań przyrodniczych nad morzem i Pomorzem, które to badania prowadzą dotychczas najwydatniej uczeni niemieccy. Obecnie dr. Karol Stojanowski ujmując sprawę z innego, wysoce interesującego stanowiska. Rozpatruje mianowicie przyszły Uniwersytet pomorski jako „obserwatorium”, z którego śledziłaby Polska, tzn. ruch nordyczny niemiecki, prąd dzisiaj w Niemczech coraz mocniejszy, zarówno polityczny jak naukowy, a grożący nam nieomalami niebezpieczeństwami. Dyskusja nad zadaniami Uniwersytetu pomorskiego obejmuje coraz nowe i szersze tereny kultury. Nie potrzebujemy zapewniać, że każdy nowy przyrządek do tej wysoce ważnej sprawy będzie z zadowoleniem przyjęty przez Dział Kultury i Sztuki, który ja, dzięki prof. dr. Moczarskiemu, Wodźczce i Stojanowskiemu mógł zainicjować i poprowadzić.

„Przegląd Współczesny”. Zeszyt II obejmuje treść bardzo bogatą i różnorodną, przyczem redakcja tego pierwszorzędnego miesięcznika zdobyła umie zawsze współpracownictwo wybitnych cudzoziemców. I tak na czele umieszczono odczyt wybitnego myśliciele niemieckiego Kurta Riezlera wygłoszony na zjeździe Unii intelektualnych w Krakowie pt.: „Człowiek a wiedza”. Poza tym Jose Pla Carceles, polityk hiszpański porusza aktualny problem o „Międzynarodowej misji Hiszpanji” akcentując tendencje ku imperjalizmowi i uniwersalizmowi kultury hiszpańskiej która jednak wprawie powinna się gruntownie przeobrazić i odrodzić. W Piotrowicz zajmuje się cerkwią grecko-wschodnią w Polsce, jej dzisiejszą sytuacją i stosunkiem do państwowości polskiej; Zalpachta przedstawia polityczny rozwój Rumunii w ostatnich trzech latach. Bardzo aktualną jest ankieta redakcji na temat gospodarczych podstaw i skarbowo-gospodarczego programu Polski (A. Heydel pisze o komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych). W zakres historii wkraczają rozprawy M. Kukiela i M. Brahmera. Równie obfitym i różnorodnym jest dział sprawozdawczy. Liczba abonentów i czytelników tego pisma powinna wzrastać szybko. (P)

LITERATURA

Doroczny kongres Fenklubów, który odbył się w roku ubiegłym w Warszawie, zwolany został na rok obecny do Hagi i Amsterdamu na dni 22 do 26 czerwca. Poza obradami plenarnymi i sekcijnymi program obejmuje przedstawienie uroczyste w teatrze królewskim, przyjęcie w ratuszu haskim, zwiedzanie Rotterdamu, uroczysty objazd w Scheveningen, zwiedzanie Amsterdamu, przyjęcie w Rijksmuseum, zwiedzanie Zuidersee oraz wyspy Marken, gdzie zachował się jeszcze staroholenderski strój i obyczaj. (In)

Dramat Mussoliniego, zatytułowany „A Campo di Magio”, a osnuty na tle epopei napoleońskiej, został przełożony na niemieckie i na węgierskie, a będzie niedługo wystawiony. (kr)

OCHRONA ZABYTKÓW

Odnawianie Wawelu. Prace restauracyjne na Zamku Królewskim na Wawelu, mimo ciężkich warunków finansowych, posuwają się naprzód pod sprężystym kierownictwem rektora dr. A. Szyszko-Bohusza. Coraz więcej sal powraca do dawnego wyglądu. Restauracja Wawelu wywołuje liczne dyskusje, w których głos zabierają zarówno specjaliści, jak i laicy. Te dyskusje dowodzą bądź co bądź, dużego zainteresowania społeczeństwa odnawianiem tej rezydencji królów polskich. Ostatnia „Tęcza” zamieszcza ciekawy feljton, omawiający postępek prac restauracyjnych oraz opisujący wygląd wspaniałych sal po odrestaurowaniu. Feljton ilustrowany jest doskonałymi zdjęciami. (tk)

ZE SCENY I Z ESTRADY

ZASŁUŻONY ARTYSTA ŚPIEWAK OBCHODZI SWÓJ JUBILEUSZ

W sobotę d. 14. bm. święcić będzie w Teatrze Wielkim dwudziestopięcioletnie swej pracy scenicznej p. Hugo Zathey, basista naszej opery.

Barwne i urozmaicone ćwierć wieku spędził nasz jubilat w różnych teatrach, poczynając od Lwowa, gdzie zadebiutował po studjach, zarazem prawniczych i śpiewackich, jakie odbywał w Krakowie, na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz w Konserwatorium, a uzupełniał, w wokalnym zakresie u głośnego pedagoga włoskiego w Wiedniu G. Manzonięgo. Ze Lwowa powędrował z imprezą Ludwika Hellera do Łodzi, potem wrócił do rodzinnego Krakowa (gdzie ojciec jego, zmarły w r. 1896, śp. Hugo Zathey zostawił po sobie wspomnienia wielkiej zasługi i pracy, jako profesor literatury polskiej, literat i poeta). W Krakowie bowiem zakładało się Towarzystwo Operowe, prywatny teatr śpiewny, a założycielem był właśnie nasz jubilat wspólnie z Balesławem Wallek-Walewskim.

Kraków nie miał nigdy zbyt bogatego pociągu do opery. Zastłuchany w swój dramat i dumny z jego wspaniałych tradycji, uwieńczonych za Pawlikowskiego bezsprzecznym prymatem, zadawał sobie letniami sezonami, na które zjeżdżała zwykle lwowska trupa operowa, uzupełniana wolnymi w czasie feryj gwiazdami obcych scen, jak Bandrowski, Florjański, Arkłowa, Hellerówna, Didur i inni. Nawet Aleksander Bandrowski natrafił na bezwzględny opór, gdy po przeniesieniu się do Polski i osiedleniu w Krakowie, usiłował zorganizować w teatrze miejskim stały zespół śpiewny. To też nie miałym był wysiłek, jaki włożył Zathey w zorganizowanie prywatnej opery krakowskiej i kierowanie nią, lecz ostatecznie roślinka się nie przyjęła, jak wiadomo, i Kraków pierwszy zniknął ze spisu naszych miast „operowych”.

Przez całych dziewięć lat od r. 1916 śpiewał p. Zathey na scenach czeskich i jugosłowiańskich, zyskując wszędzie najpoważniejsze uznanie, oraz uwożąc do kraju zaszczytne jugosłowiańskie odznaczenie: order św. Sawy, najwyższą dystynkcję na polu zasług dla kultury i sztuki. Zaangażowany następnie przez dyr. Stermicha do Poznania, spędza ten najnowszy okres swej pracy artystycznej już w kraju — poza gościnnymi a pełnymi sukcesu występami w królewskich operach Beogradu, Zofji i Lublany — mianowicie u nas, oraz we Lwowie. W Poznaniu ostatnio też się zdomowił, obejmując za powołaniem przez ministerstwo oświecenia klasę śpiewu solowego w naszym Konserwatorium Państwowym. Jako wytrawny śpiewak i aktor o bardzo szerokim repertoarze, oddaje każdej scenie, na której pracuje, jak najpoważniejsze usługi, także w zakresie reżyserji święcąc istotne sukcesy. Ceniony przez dyrekcję i otaczany sympatią kolegów jako czynnik w życiu zakulisowym wysoce dodatni, obchodził swoje dwudziestopięcioletnie w pełni najzyczliwszego uznania oraz w pełni sił, która wcale nie zapowiada, aby z jubilatą miał zostać emerytem.

Wieczór sobotni, na którym odśpiewa jubilat swoją wyborną partję czteropostaciowego demona w „Opowieściach Hoffmanna”, odbywa się pod protektoratem p. Wojewody oraz p. Prezydenta Miasta, a komitet honorowy składa się z przedstawicieli różnych instytucji, prasy, sfer radzieckich, magistratu itd. Melomani nasi oczywiście pospieszą gremjalnie do Teatru Wielkiego, aby złożyć jubilatowi dowód, że jego talent, zapal i praca znalazły u publiczności zasłużony oddźwięk i uznanie.

Mozarta „Requiem” w Warszawie. Do nasza nam z Warszawy: Prof. Władysław Raczkowski rok dopiero pracuje nad chórem mieszanym naszego Konserwatorium, ale osiągnął poważny rezultat, czego dowodem było wystawienie mozartowskiego „Requiem”. Kwartet solowy stanowili artyści tacy jak pp. Argasińska, Dobosz, Michałowski (bas) i rzadko występująca mezzosopranistka Karnicka. Chóry popisały się również wybornie, widać że czuwa nad nimi ręka staranna i mocna. Warto by te arcydzieło powtórzyć. (mw)

W MŁODYM KRAKOWIE

„CUD” I JEGO AUTOR

Kraków, 10 marca.

Pisząc o młodym literackim Krakowie niepodobna pominąć p. Adama Polewki, pisarza liczącego dopiero lat 28, a autora wydanej świeżo powieści „Cud” (Kraków 1930, wydawnictwo Pantheon). Krakowianin z urodzenia, dziecko robotnicze, po ukończeniu szkół średnich i po studjach przyrodniczo-ekonomicznych na Uniwersytecie Jagiellońskim pracował jako wykładowca w Wiejskim Uniwersytecie w Szczytach, potem był kierownikiem teatru robotniczego w Zagłębiu dąbrowskim, wreszcie przeniósł się na publicystykę i twórczość literacką, przyczem widział w sobie rewelatora niedoli proletariackiej i orędownika krzywdy społecznej.

Pisał dla kierowanego przez siebie teatru widowiska „proletariackie” jak „Sacco i Vanzetti” i sceniczne bajki jak „Ali Baba i 40 rozbójników”, w literaturze zaś — poza pracami ogłaszanymi w „Gazecie literackiej”, organie nieistniejącego już zreszenia „Litart”, wydał drukiem w r. 1929 zbiór powieści „o św. Mikołaju, Gwiazdce i Nowym Roku” pt. „Serce z czerwonego koralu”. Pisane rytmicznie falującą prozą, baśnie te, owiane duchem andersenowskim, zrodziły się, jak sam autor stwierdza, z jego przeżyć dziecińczych, z tęsknoty malca robotniczego za „cackiem”, niedostępnym biedakom. Stąd ich nie raz boleśnie ironiczne spojrzenie na świat, pod którym kryje się współczucie dla niedoli i cierpienia.

W „Cudzie” zajął się autor zagadnieniem cudu, oraz analizą psychologii religijnej tłumy. Trzon powieści stanowi ewolucja psychiczna byłego nauczyciela gimnazjalnego Ruzina, człowieka w gruncie rzeczy nie tyle złego ile słabego (jego złym duchem bowiem jest marny dziennikarzyna-szantażysta Weżyński), który, opętany przez demona pieniądza, dla łatwych a wielkich zysków daje się namówić do fabrykowania cudów, ale w końcu załamuje się tragicznie w zetknięciu z prawdziwym cudem. Skomplikowany ten proces psychiczny — acz ujęty śmiało a z umiarem i obiektywizmem — nie wszędzie przeprowadzony został jednolicie, a przede wszystkim na ogół jest ujęty dość powierzchownie. Wynika to z nadmiaru obserwacji ubocznych, rozpiekających wątek główny oraz z niezawsze organicznego zespolenia dwóch przeciwnych pierwiastków, które się szczególnie pod koniec części drugiej wciąż ze sobą krzyżują t. j. elementu realistycznego (życie w miejscach odpustowych, nastroje rzesz pątniczych itd.) i irracjonalnego. Nadmiar materiału (śmiało można było z niego wykroić dwa odrębne utwory) spowodował rozbięcie powieści na dwie luźne części. Pierwsza p. t. „Pieniądże i ludzie” jest sama dla siebie zamkniętym obrazem malomiasteczkowych stosunków, małych intryg, komeraży, brudu i ukrywanego pod obłudą zepsucia, lecz jako podbudowa części drugiej („Bóg i pieniądze”), poświęconej właściwemu tematowi, sztuczna tylko posiada z nią łączność. Niektóre rozdziały to samistne epizody, ujęte reportażowo, a często satyrę zabarwione (np. opis posiedzenia w małomiasteczkowym gimnazjum, charakterystyka prasy szantażowej, typy kółtonów i nowobogackich itp.). Na kompozycji odbiła się praktyka teatralna autora; widać to w unikaniu ustępów opisowych (statycznych) w ujęciu przeważnej części akcji powieściowej w żywy i płynny dialog, oraz w szybko zmieniających się scenach, które oddają nerwowy rytm współczesnego życia. To też p. Polewka opracował następnie ten sam temat w formie dramatycznej.

Obecnie pisze młody autor powieść reportażową „Legenda proletariatu”. Powieść zawiera wiele materiału autograficznego a oparta jest na studjach i obserwacjach, dla których uzupełnienia, wyjechał p. Polewka zagranicę aby poznać życie wielkich śródmiejskich robotniczo-przemysłowych.

Rajmund Bergel.

Książki nadesłane

Jadwiga Makosińska: „Etnografia Polski w nauczaniu geografji”. Biblioteka Geograficzno-Dydaktyczna. Książnica Atlas. Lwów - Warszawa 1931.

Z NASZYCH REGJONÓW

RODOWA WIEŚ KOŚCIEUSZKÓW I JEJ OBECNE LOSY

Wilno, 4 marca.

Niedawno mówił prof. Limanowski na „Środku literackiej” o wpływie rodzinnych stron Kościuszki na jego psychikę, jak o tem donosiłem. Zdawałoby się, że ciekawy ten odczyt poruszył na nowo zainteresowanie o sobą i krajem Naczelnika, bo oto p. R. Horoszkiewicz zajął się znowu polem, jako krajem Kościuszki i rzucił projekt, aby wieś Siechnowice, będąca niegdyś w posiadaniu rodziny Kościuszków, nazwać „Siechnowiczami kościuszkowskimi” i uczynić je fundacją.

Mianowicie w powiecie brzeskim, na granicy powiatu kobryńskiego, leżą Siechnowice, rodziny majątek Kościuszków, którzy nawet przejęli od tej ziemi drugie swoje nazwisko: Siechnowicki. Już w r. 1509 Zygmunt I zatwierdził nadanie Siechnowickiemu Teodorowi Kościuszcze-Siechnowickiemu, Kościuszkowie dawniej posiadali te majątki. Był to jeden z większych rodów polsko-wołyńskich. Posiadali oni Horodno i Tutowice w dzisiejszym stołpiskim powiecie. Teodor ożenił się był z księżniczką Holszańską z Dąbrowicy, obok Sarn. Same Siechnowice były fortuną niewielką. W roku nadania liczyły trzech poddanych. Później wieś rozpadła się na dwie: Siechnowice Wielkie i Małe. Małe właśnie były własnością Tadeusza Kościuszki. Fundował w nich kaplicę rzymsko-katolicką z ciałem jego Aleksander Jan Kościuszko w r. 1722. Czy nie należałoby ich dzisiaj nazwać Siechnowiczami kościuszkowskimi?

Sam Tadeusz urodził się jednak w Mereczowszczyźnie w r. 1746 z ojca Ludwika i matki Tekli z Ratomskich. Dworek Kościuszków istnieje do dzisiaj, położony w pięknym parku, okalającym pałac Pusłowskich. Mereczowszczyzna jednak była tylko trzymana w zastawie przez ojca Tadeusza od Sapiechów. Ludwik Kościuszko umarł w r. 1758, rodzina przeniosła się do Siechnowicz.

Pierwsze nauki pobierał Tadeusz w Pińsku, dalsze w Lubieszowie w latach 1753 — 1759. Jest to okres jego życia najmniej znany. Daty nawet pobytu w Lubieszowie niepewne. A Lubieszów wart studjum — ze względu na Kościuszkę i ze względu na kolegum Pijarów, jedno z najlepszych w Polsce. Wspaniałe mury budowli, kościoła i klasztoru do dzisiaj imponują, zwolna i z trudem odbudowywane ze zniszczenia przez wojnę światową. Prócz nich na uwagę zasługują zniszczone i pozostawione na łasce losu mury klasztoru O. O. Kapucynów i resztki zamku — pałacu z parkiem, z tradycyjnymi podaniami książąt Dolskich i Wiśniewieckich. O Tadeuszu Kościuszcze przypomina tylko skromna tablica nad drzwiami pijarskiego klasztoru umieszczona. Dojechać do Lubieszowa można śliczną drogą wodną z Pińska.

Dopiero w r. 1784 przybył Kościuszko, po powrocie z Ameryki, na kilkuletni pobyt do Siechnowicz.

Dzisiejsze Siechnowice Małe, przechodząc drogą spadków z rąk do rąk, zmalały do mająteczku, liczącego 60 dziesięcin, znajdującego się obecnie w posiadaniu p. p. Dąbrowskich. Ocalały ślady parku, drzewa niektóre, podobno ręką Naczelnika sadzone, — wszystko to jednak zapomniane, zubożone, zmarniałe... A Tadeusz Kościuszko tak dbał o swe rodzinne strony i tak o nich pamiętał. Dowodem tego choćby list — odczytany z r. 1794, z obozu pod Połańcem, pisana do obywateli brzesko-kobryńskich.

A wystarczyłoby zupełnie na o-promnienie Siechnowicz chwałą sam testament Kościuszki z roku 1817: — „Czuając głęboko, że poddaństwo przeciwne jest prawu natury i pomyślności narodów, oświadczam niniejszem, iż znoszę je zupełnie i na wieczne czasy w majątku moim Siechnowice, w województwie brzesko-litewskim położonym... uznaję więc mieszkańców wsi, do majątku tego należących za wolnych obywateli... „wzywam ich tylko, aby dla dobra własnego i kraju starali się o zakładanie szkół i szerzenie oświaty”... Związanie z Siechnowiczami kościuszkowskimi odpowiedzialnej fundacji oświatowej kończy p. Horoszkiewicz byłoby wypełnieniem testamentu Naczelnika. R. W.

Myśli nowoczesnego Herkulesa

Możeby się tak dało coś jeszcze rozwalić?

Głos z Helu

Rodacy z całej Polski, składajcie ofiary na budowę kościoła morskiego w Helu. Otrzymujemy z Helu poniższą odezwę:

Znając nas rybactwem i nasze położenie i potrzebę budowy kościoła z Swojej bytności u nas na letnisku, wiecie, że prosimy o rzecz słuszną.

Wasze ofiary, to cegiełki na wzniesienie odpowiedniej świątyni, mającej stanąć w polskim morzu, patrzącej daleko poprzez fale bezbrzeżne i opowiadającej światu o potężnej i katolickiej Polsce.

Hel stracił przed 400 laty wiarę katolicką i swoją dawną świetność, lecz obecnie pod opieką Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej wraca po długiej pokucie na łono kościoła katolickiego i pragnie mieć swoją świątynię, któraby była ostoją katolicyzmu i polskości i pamiętała w modlitwach o rybakach i żeglarzach, spoczywających w głębinach morskich.

Kochani Rodacy! Wasza ofiarności znana i błogosławiona, już wielu z Was proszącym pomógł; niech i o nas rybakach wspomni i wesprze nas, którzy pełni straż nad Bałtykiem i w znojnym i niebezpiecznym zawodzie morza skarby Wam łowimy.

Dziękujemy Wam serdecznie za dotychczasowe ofiary, a o dalsze gorąco prosimy, które przesyłacie do P. K. O. 209 599 lub do redakcji gazet lub od dawajcie do Waszego Ks. Proboszcza lub do p. wójta, nauczyciela z prośbą o wysłanie ofiar do Komitetu Budowy Kościoła.

Hel to własność Wasza, to perla całej Polski! Dajcie więc ofiary na Swoj własny kościół helski, dajcie wszyscy bez wyjątku na budowę kościoła w morzu.

Komitet Budowy Kościoła Katolickiego w Helu

Klemens Kohnke, Ks. Grzenia
Antoni Kohnke, Jan Jezewski.

Dla głodnych

W ostatnich czasach powstały agencje poznańskiego okręgu „Caritas”, które mają na celu odciążenie centrali przy Nowym Rynku 13, a poza tem umożliwienie łatwego porozumiewania się co do niesienia pomocy biednym i głodującym. Agentur tych jest 19, mianowicie: Urbanowski — R. Śródecki 3, Jańczewski — Chwałszewo 69, Mrugański — Szewska 20, Kostecka — St. Rynek, Sibilski — św. Wojciech 26, Wtorkowska — Al. Marcinkowskiego 3b, Gwiazdziński — św. Marcin 72, Szrejbrowski — Gwarna, Księgarnia św. Wojciecha — tylko sprzedaż bloczków, Knach — Dąbrowskiego 4, Szalberz — Dąbrowskiego 53/5, Pietrzycka — M. Focha 153, Hoffmann — Łąkowa 17, Kamsowa — G. Wilda 26, Wichrzycka — G. Wilda 45, Kasprowicz — G. Wilda 80.

Wszyscy więc, którzy w jakikolwiek sposób zamierzają przyjść z pomocą głodującym, mogą obecnie udać się do wyżej podanych agentur, lub do wydziałów parafjalnych istniejących przy parafjach, gdzie nabyć można bloczki w cenie 50 gr do 1,25 zł. Bloczki te zawierają bony, które się odrywa i daje ubogim zamiast gotówki. Ubogi przychodzi do centrali na Nowy Rynek 13 i tam je realizuje. Wreszcie nabyć też można bloczki po 2,50 zł na obiady. Z takim bonem ubogi idzie wprost do kuchni, gdzie otrzymuje posiłek. W agenturach i wydziałach parafjalnych można poza tem skutecznie zamówienia na drzewo.

Nikt dziś dla sprawy ruchu charytatywnego nie powinien być obojętnym. Kto jeszcze nie jest członkiem poznańskiego okręgu „Caritas” niech dziś to uczyni, a przyczyni się tem samem do usmierzenia niedoli głodu i nędzy szerzących mas bezrobotnych. (z)

Koń marszałka Joffre'a

„Sorcière”, ulubionej klaczy zmarłego marszałka Joffre, tej samej, na której zwycięzca nad Marną odbył pochód pod łukiem triumfalnym w dniu 14 lipca 1919 r. po zakończeniu wojny, a która kirem pokryta, szła za trumną wielkiego żołnierza aż do „Ecole Militaire” przechodzi, — jak donosi prasa paryska — smutny los. Przekroczywszy granicę wieku „Sorcière” będzie wkrótce zmuszona opuścić stajnię szkoły wojskowej i wraz z innymi towarzyszami niedoli będzie doprowadzona do targowiska końskiego, celem wystawienia na licytację. Może się jej zatem zdarzyć, że będzie zmuszona spędzić ostatnie lata swego żywota gdzieś na prowincji, przy ciężkich robotach polnych. Los jej nawet może być jeszcze gorszym: bezwzględny nabywca ma prawo zaprowadzić ją wprost do rzeźni końskiej.

Cała niemal prasa francuska zwróciła się wobec tego do ministra wojny Maginota, domagając się, by klaczy zwycięzcy nad Marną przyznano wyjątkowe przywileje, zezwalając jej na spędzenie starości w stajniach szkoły wojskowej. Prasa oświadcza, że „owies i słoma, potrzebne do utrzymania starego konia, nie zaważą chyba zbyt na budżecie ministerstwa wojny”. S. F.

Tunel — „kopalnia złota”

Słynny tunel zbudowany pod rzeką Hudson dla przejazdu samochodów między Nowym Jorkiem a Jersey, od dłuższego już czasu cieszy się w Stanach Zjednoczonych nazwą „Kopalnia złota”. Tunel, którego budowa trwała 7 lat, kosztował olbrzymią liczbę 500 milionów złotych i zdany jest do przepuszczenia rocznie 15 milionów pojazdów mechanicznych. W 1929 roku pojazdy motorowe, które korzystały z podwodnego przejścia tunelowego osiągnęły dokładną liczbę 10.997.910 a w roku ubiegłym przekroczyły 12 milionów. Obliczono zatem, że w roku bieżącym liczba pojazdów osiągnie najwyższą ilość, przewidzianą przez budujących tunel, to zn. 15 milionów. Oplata przejazdu wymagana

od pojazdów, korzystających z tunelu wynosi w walucie polskiej od 1,30 za motocykl, do 7,30 za ciężarówkę 15-tonnową z przyczepką. W 1929 roku magistrat Nowego Jorku zainkasował za przejazdy tunelowe około 17 milionów złotych, z których jednak należy odliczyć 2 miliony kosztów, związanych z kontrolą. W roku ubiegłym oczywiście zyski miasta były ze względu na wzmocniony ruch o wiele większe. S. F.

Powrót do dawno zarzuconych zawodów

Z pogranicza pruskiego (powiat niborski) przychodzą wieści o wskrzeszeniu tam zajęć, ciekawych zwłaszcza pod względem kultury, hodzi w tym wypadku o wznawienie fabrykacji smoly drzewnej i węgla. Do tej zgórą od stu lat zarzuconej gałęzi przemysłu zabrali się jako pierwsi mieszkańcy wsi pogranicznej Wikno, której słabe grunta nie nadają się pod uprawę: właściciele miejscowi założyli więc na otwartem polu smolarnie, podobne do znanych ze starych opisów. W nasypach ziemnych umieszczono po cztery kotły, w których gromadzi się wydestylowana смола. Produkt ten wywozi się do Królewca, na węgiel drzewny jest zbyt w sąsiednich miasteczkach.

Ubezpieczenie na wypadek kary śmierci

Ludzie ubezpieczają się od najróżniejszych wypadków. Począwszy od najdrobniejszych niepowodzeń i uszkodzeń na ciele, a skończywszy na śmierci. Poza tem ubezpieczają się na wypadek gradu, ognia, włamania itp. przykrych niespodzianek. To są wszystkie rzeczy znane i nic w tem niema nadzwyczajnego.

Ale jak nazwiemy człowieka, obywatela, bardzo porządnego i uczciwego, któremu wpadnie na myśl ubezpieczyć się na wypadek kary śmierci? A jednak znalazł się taki dziwak i znalazło się towarzystwo, które ubezpieczenie to przyjęło bez zastrzeżeń wierząc, że robi na tem świetny interes. Otóż towarzystwo to, nawiąsem mówiąc angielskie, wpadło sromotnie. Ów gentleman mianowicie, podpisał polisę ubezpieczeniową na 20 000 funtów szterlingów w razie śmierci na gilotynie, przez powieszenie lub stracenie, zaczął żyć jak ostatni obywatel. Wkrótce potem popełnił morderstwo rabunkowe, został schwytany, przyznał się do zbrodni i niebawem poniósł karę śmierci. Rodzina jego, która chciała w ten sposób zabezpieczyć od biedy, zgłosiła się wkrótce do towarzystwa ubezpieczeń po przynależne jej 20 000. Towarzystwo wzbraniając się od wypłacenia pieniędzy, wszczął proces beznadziejny, którego by było uniknięto, gdyby przy badaniu ubezpieczającego się był czynny nie tylko zwykły lekarz, ale również psychiatra. Towarzystwo nie może przeboleć, że poszło na tak ekscentryczną umowę, podobnie jak inne przedsiębiorstwo ubezpieczeniowe, które na mocy oświadczenia lekarza nie chciało trzydziestoletniego człowieka ubezpieczyć. Lekarz bowiem zawyrokował przed 60 laty, że człowiek ów stoi na progu śmierci. Przed kilku dniami umiarł istotnie biedny chudzina, ale jako starzec dziewięćdziesięcioletni. Do dziewięćdziesiątego roku życia był czynny w dodatku jako — trębacz. (wl.)

Tajemniczy szczerp w dżungli sjańskiej

W górach tajemniczej dżungli na północ od Sjamu żyje dziwny szczerp, który, jak twierdzą podróżnicy, nie był dotąd jeszcze oglądany przez żadnego z białych. Wiadomość o istnieniu tego szczerpu przesłana została do Towarzystwa Geograficznego w New Yorku przez rządowego kierownika rybołówstwa, dr. Hugh Smitha, któremu udało się natrafić na kryjówkę szczerpu Pi-Tawng-Luang, czyli „złotolistnych” dziłk. Mimo, że dr. Smith pozostawał przez długi czas w samym sercu dżungli, nie mógł nigdy, bodaj z daleka, zobaczyć jednego z tych wędrownych dziłków, którzy nie pozwalają zresztą zbliżyć się do siebie nawet i tubylczej ludności, wskutek czego do niedawna powątpiewano wogóle o istnieniu tego szczerpu. „Złotolistni” są niesłychanie trwożliwi, kryją się po zasałach, nader pierwotnej konstrukcji, zbudowanych z gałęzi, wbitych w ziemię, z chwilą jednak, kiedy liście na tych gałęziach zaczynają żółknąć, opuszczają je i budują sobie nowe. Dokoła tych zaimprovizowanych kryjówek sprawują nader czujną straż i przy najślabszym szeleście uciekają pospiesznie w niedostępny gąszcz lasu. Ucieczka jest jedyną ich obroną.

Międzynarodowy kongres radiologów

odbędzie się dnia 9 maja rb. w Joachimstalu (Jachymów), w Czechosłowacji, gdzie znajdują się jedyne w Europie złoża uranu, zawierające rad. Kongres pozostaje pod protektoratem ministerstwa zdrowia, które zapewnia uczestnikom Kongresu wielkie ułatwienia i wygody.

Nowy kanał międzymorski.

W Senacie francuskim omawiana jest sprawa budowy kanału, któryby połączył ocean Atlantycki z morzem Śródziemnem. Projekt ten ma również zapewnienie poparcie rządu, a za urzeczywistnieniem jego wypowiedziało się już przeszło 1500 miast i gmin zachodniej i południowej Francji. Trasa kanału biegnęłaby od Bordeaux wzdłuż Garony przez Tulozę do Beziera.

Związek Katolickich Tow. Robotników Polskich

organizacja kulturalno-oświatowa i społeczna skupiająca pod swoim sztandarem 240 czynnych Towarzystw parafjalnych w obrębie obydwóch archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej, na której czele stoi zasłużony ks. prał. Stychel jako długoletni prezes, ks. Michałowicz jako sekretarz, urządza w sobotę 14 i w niedzielę 15 marca 1931 r. wielki zjazd robotników, połączony z obchodem 40-lecia Encykliki Pap. Leona XIII „Rerum Novarum”.

Program zjazdu obejmuje w dniu pierwszym, sobotę: O godz. 8 nabożeństwo żałobne za zmarłych członków w kościele św. Marcina. Po nabożeństwie delegacje robotników złożą wieńce na grobach sp. ks. arcybisk. Stabilewskiego, wielkiego protektora organizacji katolickich, i sp. ks. prał. Mayera, b. sekretarza jej, Związku. — O godz. 11 XXVII Zjazd Delegatów Katol. Tow. Robotników Polskich na sali „Boulevard”, plac Nowomiejski 5. Obrady trwają od 11 — 14 i 15 — 17,30. O godz. 19 Adoracja Najświętszego Sakramentu w kościele św. Marcina.

W niedzielę, 15 marca: O godz. 7,55 Powitanie J. Em. Ks. Kardynała Prymasa u progu kościoła farnego. O godz. 8,00 kazanie ks. prał. dr. Rolewskiego, wiceprezesa Związku Poświęcenie sztandaru związkowego przez J. E. Ks. Kardynała-Prymasa. Mszę św. celebrowuje J. E. Ks. Prymas. Komunja św. wspólna porekolekcyjna robotników. Spiew: Boże, coś Polskę. — O godz. 11,00 Pochód delegatów i członków Kat. Towarzystw Robotników Polskich oraz innych organizacji i gości.

O godz. 12,00 uroczyste zebranie, połączone z obchodem 40-lecia „Rerum Novarum”, na wielkiej sali Domu Rzemieślniczego, ul. Fr. Ratajczaka 13. Program tegoż zebrania przewiduje m. in.: Przemówienie J. Em. Ks. Kardynała-Prymasa. Wykład: W 40 rocznicę „Rerum Novarum” — ks. Wład. Krawczyk, prof. Kat. Szkoły Społecznej. Uczczenie twórcy kat. ruchu robotniczego w Polsce, ks. prał. Antoniego Stychla. Hołd J. Świętości Ojcu św., Piusowi XI.

Z różnych stron Polski

Jak Chaimek Wercajzer udawał „świętego tureckiego”.

Mieszkańcy przedmieścia warszawskiego Bagno mieli w tych dniach nielada sensację. W jasne południe, gdy słońce pięknie przygrzewało łagodząc niewielki zresztą przymrozek, pojawił się na ulicy gclusiński jak „święty turecki” jakiś młodzieniec. Powstało zbiegowisko, które następnie policjant rozpedził. Nagusa zaś, otuliwszy go własnym płaszczem, zabrał na posterunek policyjny. I co się okazało po dłuższych badaniach? Chaimek Wercajzer, który wkrótce ma stawać do wojaka wymyślił taki sposób na wykazanie swej niepoczytalności.

Poważna defraudacja w Tow. Wagonów Sypialnych.

W wyniku rewizji przeprowadzonej w warszawskiej centrali Międzynarodowego Towarzystwa Wagonów Sypialnych ustalono, że kasie brakuje 134 850 złotych. Kasjer Franciszek Skrabowski (Marszałkowska 81a) nie umiał podać przyczyny braku pieniędzy. Skrabowskiego aresztowano i osadzono w więzieniu. Dochodzenia w tej sprawie prowadzi urząd śledczy. — Na co zostały zużyte przez Skrabowskiego skradzione pieniądze nie wiadomo. Nie widywano go w żadnych restauracjach; cały dzień spędzał w domu u boku żony i dwojga dzieci. Śledztwo w sprawie nadużycia zmierza do ustalenia powodów malwersacji i wykrycia spółników Skrabowskiego.

Skutki lekkomyślnego postępowania przy transfuzji krwi.

Do odpowiedzialności przed warszawskim sądem karnym pociągnięty został docent uniwersytetu warszawskiego dr. R., oskarżony o niefortunne dokonanie transfuzji krwi, która przyniosła robotnikowi Nowakowskiemu zarażenie straszną chorobą weneryczną. Nowakowski chorował na wrzód żołądka. Ze względu na poważny stan choroby postanowiono dokonać transfuzji krwi, której dostarczył posługacz szpitalny. Po transfuzji w stanie zdrowia robotnika nastąpiła poprawa. Po dwu miesiącach Nowakowskiego zwolniono ze szpitala jako wyleczonego, ale po pewnym czasie zgłosił się on do lekarza, który stwierdził u niego chorobę skórą. Badanie krwi wykazało, że Nowakowski chory jest na ciężką chorobę weneryczną. W pewien czas potem zmarł on w szpitalu. Urząd prokuratorski pociągnął do odpowiedzialności lekarza za nieostrożną transfuzję krwi, której przedtem nie poddał odpowiedniemu badaniu.

Odkrycie Sven Hedina

Słynny podróżnik szwedzki Sven Hedin, który niedawno powrócił z Chin, w przemówieniu wygłoszonym w Sztokholmie, opowiedział iż jedna z grup, należących do jego ekspedycji, odnalazła w Chinach 620 manuskryptów na drążkach drewnianych, zawierających sprawozdania wojskowe oraz księgę, zawierającą 75 arkuszy, związanych sznurkiem. Manuskrypty datują z przed 2000 lat, mimo to jednak są zupełnie czytelne. Wedle oświadczenia znanego chinologa Bernharda Karlgrena, prof. uniwersytetu w Gothenburgu, są to najstarsze manuskrypty chińskie, jakie dotychczas odnaleziono. Profesorowi temu powierzono odcyfrowanie tekstów.

RADJO

Programy radiofonijne:

Piątek, dnia 13 marca 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 komunikaty; godz. 17.45 koncert popołudniowy (transmisja z Warszawy); godz. 18.45 „Silva rerum”; godz. 19.00 kurs średni języka franc.; godz. 19.15 kącik krótkofalowy; godz. 19.30 kurs wyższy języka angielskiego; godz. 19.45 odczyt p. t. „Baśnie i legendy”; godz. 20.15 koncert symfoniczny z Filharmonii warszawskiej. Solista: Heintz Jollez (fortepian); godzina 22.30 sygnał czasu; godz. 22.45 muzyka taneczna z cukierni „Polonia”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.50 lekcja języka francuskiego; godz. 16.15 kącik krótkofalowy; godz. 16.25 muzyka gramofonowa; godz. 16.45 kącik dla młodych talentów; godz. 17.15 „Wrażenia wilnianina w Krakowie”; godz. 17.45 audycja muzyczna; godzina 19.10 giełda rolnicza; godz. 19.25 muzyka gramofonowa; godz. 19.40 Prasowy Dziennik Radiowy; godz. 20.00 pogadanka muzyczna; godz. 20.15 koncert symfoniczny z Filharmonii Warszawskiej. Wyk. Ork. Filharm. pod dyr. Georga Sebastiana i Heintz Jollez (fortepian); po koncercie i komunikatach — retransmisje ze stacji zagranicznych.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **K. S. „Sparta”.** Miesięczne zebranie odbędzie się dnia 14 bm. o godz. 20 w lokalu p. Tomikowskiego przy ul. Szamarskiego 18. Po zebraniu odbędzie się wykład p. Nawrockiego p. t. „Przepisy gry w piłkę nożną”.

— **I. Włkp. Tow. Hod. Kanarków.** Zebranie plenarne dnia 15 bm. o godz. 15 w lokalu p. Świtalskiego, ul. Podgórna 13. Na porządku obrad wykład

— **Koło Śpiewackie „Gęźba” Poznań-Winiary.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 14 bm o godz. 19 w lokalu p. Kotlińskiego przy ul. Obornickiej.

— **Koło Towarzystwa Rękodzielników.** Plenarne zebranie odbędzie się we wtorek, 17 bm. o godz. 19 w lokalu zebrań Nowy Rynek 4. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy m. in. wykład p. Mąkowskiego (z Koła Medyków) o grypie i jej skutkach. W kasie pogrzebowej serja 81—84 do płacenia.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Ignacy Jasiak, Karzec z prośbą o łaski 4 zł. — I. D. z prośbą o pomoc i błogosławieństwo 5 zł. — N. N. 5 zł. — N. N. z prośbą o błogosławieństwo 2 zł. — N. N. 3,50 zł. — H. Ł. z Konarzewa w pewnej intencji 10 zł. — E. B. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 50 zł. — Leśnia-kówna w pewnej intencji 4 zł. — N. N. 20 zł. — Zebrane na imieninach mistrza malarskiego Kazimierza Pukkiego 10 zł. — Wanda Ulandowska, Chojnice (Pomorze) 5 zł. — Jan Kwieciński 2,50 zł. — Marja S. z Kcyni za otrzymaną łaską 1 dol. Razem z poprzednio pokwitowanymi 1 dolar 1 353,05 zł.

Na Tow. „Caritas”: Edmundostwo Sobczyński zamiasz wieńca na trumnę śp. Józefa Andrzejewskiego 15 zł. — Zofia G. 5 zł. — N. N. 3,50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 492,50 zł.

Na chleb św. Antoniego: P. S. z podziękowaniem za doznane łaski z prośbą o dalszą pomoc, 10 zł. — N. N. z prośbą o błogosławieństwo 2 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 37 zł.

Na kaplicę S. S. Karmelitanek: Saboc-ka z podziękowaniem za otrzymane łaski 5 zł. — N. N. w pewnej intencji 3 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 122 złotych.

Na pomoc dla weterana z 1863 r. Melchjora Kopruckiego: Związek Uczestników Powstania Włkp. Katowice 30 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 255,50 złotych.

Na wybudowanie łodzi podwodnej p. n. „Odpowiedź Treviranusowi”: N. N. 10 zł. Razem z poprzednio pokwitowanymi 4 080,77 zł.

KSIĘGI STANU GYWILNEGO

Zgony:

Marjan Maciejewski, 1 m, 7 dni. Józef Zaborowski, pom. gastr., 39 l. Agnieszka Michalakowa, z domu Radojewska, 78 l. Jan Szulczyk, ślusarz kolejowy, 47 l. Marja Norkowa, z domu Maćkowiaków-na, 35 l. Bożena Kasztelanówna, 1 r. 5 m. 22 dni. Gertruda Jeschková, 1 r. 2 mies. Franciszek Walent, krawiec, 41 l. Michalina Zachwyżówna, szwaczka, 41 l. Jan Wiśniewski, 3 dni. Tomasz Spas, 7 mies. 11 dni. Zofja Machowiakowa, z domu Golebiński, 75 l. Walerja Lonc, marszantka, 23 l. Stanisław Gragiel, robotnik kolejowy, 57 l.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **P. Marja Wąsowska,** Państw. Szkoła Przemysłowa i Handlowa Żeńska, Poznań, Zwierzyniecka 4. (OK.)

— **S. W. P.** Stały adres: Morges, Szwajcaria (OK.)

— **P. Roman Sura,** Urzędy wyznaczone do regulowania należności od niemieckich towarzystw ubezpieczeń w myśl niemiecko-polskiej umowy waloryzacyjnej z 5. 7. 1928 będą wskazane w rozporządzeniu wykonawczym, które ma się ukazać w najbliższym czasie. (K.)

— **P. Adamczakówna,** Zasiłki z Kasy Chorych z powodu choroby, przez 39 tygodni. Zasiłki z powodu braku pracy wypłaca Fundusz Bezrobocia. (K.)

— **S. B. 8.** Równowartość pożyczki wynosi 15 zł. (K.)

— **Z. K. K.** Mieszkania w nowych budowlach nie podlegają ustawie o ochronie lokatorów, zatem winien Pan albo ugodzić się z gospodarzem, albo z mieszkańca zrezygnować. (K.)

— **Lazarz 56.** Bank Zw. Sp. Zarobkowych winien wypłacić około 13 zł, Miejska Kasa Oszczędności około 4 zł. (K.)

— **P. Kazimierz Hauser.** Nie możemy poinformować, gdyż wymienione akcje nie są notowane na giełdzie. Zresztą równowartość akcji jednej nie jest wiele wyższa od 3—4 złotych. (K.)

— **P. J. Tomaszewicz.** Niema innej rady tylko: wnieść reklamację. (K.)

— **P. Wależki.** Miesięcznik „Poland”, New York City — „Monitor Clevelandski”, Cleveland (Ohio), 7009 Broadway. — „Kurjer Narodowy”, New York City, 413 W. 4 th. Str. (K.)

— **Nowa budowla w K.** Bank Gospodarstwa Krajowego w Poznaniu; tylko niech Pan się nie spodziewa, aby sprawa poszła szybko i przyniosła wiele. (K.)

— **Maris.** Generalne czyszczenie. wygotowanie bielizny i odzieży we wrzącej wodzie. (K.)

— **A. B., Poznań.** Równowartość pożyczki wynosi 500 zł. O sposobach przeliczenia traktuje rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 14 5 1924 (Waloryzacja). Dla pożyczek tego rodzaju przewidziana jest waloryzacja 10 proc., a więc należność wynosi najmniej 50 zł. (K.)

— **Czerwony Kapturek.** Instytut Języków Nowożytnych, Poznań, ul. Strzelecka 29 (w gimnazjum). (K.)

— **P. Wł. Kozłowski, Kościan.** Ma się ukazać rozporządzenie wykonawcze do pol-niem. umowy waloryzacyjnej z 5. 7. 1928, które wykaże sposób załatwienia tych spraw — Wynalazek: Polskiej Instytut Doświadczalny, Poznań, ul. Jasna 8. (K.)

— **Kobylagóra A. M.** Nie przysługuje Panu prawo do zwrotu składek. (K.)

— **T. A. 13.** Mogą być zapisywane jako pozycja niepewnych należności, a zaliczone do strat, jeżeli się już nie można spodziewać ich zainkasowania. (K.)

— **Okno, Pleszew.** Szybę winien Pan wprawić własnym kosztem. Koszty innych reparacji ponosi gospodarz. (K.)

— **U B.** Pod opaską na adres podany przez Pańskich znajomych. (K.)

W środę, dnia 11 marca 1931 r., o godz. 1 rano zasnął w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św. w 84 roku życia, nasz najukochańszy i najtrokliwszy ojciec, teść, dziadek, brat, wuj, ś. p.

Franciszek Jachecki

Eksportacja z domu żaloby do kościoła parafjalnego odbędzie się w Wyrzysku, w niedzielę, dnia 15 b. m., o godz. 5 po południu, nabożeństwo żałobne i pogrzeb nazajutrz, o godz. 10.

Czcigodnych Konfratrów proszę o memento w mszy św.

Wyrzysk, Wysoka, Bydgoszcz, Łobżenica, Nakło, Bnin.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

W imieniu ciężko strapionej rodziny

ks. Jachecki.

dw 3055

Spóźnione.

Dnia 20 lutego 1931 r. zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy brat, szwagier, wuj i stryj, ś. p.

Teofil Stan

w Chicago, przeżywszy lat 76.

Pogrzeb odbył się dnia 24 lutego z kaplicy do kościoła św. Trójcy, a stamtąd na cmentarz św. Wojciecha w Chicago.

Msza św. żałobna za duszę drogiego Zmarłego odprawi się we wtorek, dnia 17 marca, o godz. 9-ej, w kościele św. Marcina w Poznaniu.

W ciężkim smutku pogrążeni

siostra i rodzina.

dw 3054

Chicago, Skoki, Poznań, Starogard, Wagrowiec, Bydgoszcz.

W dniu 11 b. m. rozstała się z tym światem po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., nasza najukochańsza matka, teściowa, siostra i ciotka, ś. p.

z Wróblewskich

Franciszka Rindfleiszowa

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w sobotę, dnia 14 b. m., o godzinie 10.30, w kościele w Ostrzeszowie, następnie złożenie zwłok do grobowca rodzinnego.

W nieutulonym żalu pogrążeni

córka, zięć i rodzina.

Poznań, Kępno, Warszawa, Kcynia, Leszno.

zw 13 374

Najstarszy Zakład pogrzebowy P. Piasecki. Kłasztorna 14. Telefon 2769.

Na Sezon Wiosenny

polecamy

Nowości w materiałach z metra
na płaszcze, ubrania i t. d. w najlepszych gatunkach.

Ceny najniższe!

Nasz Pierwszorządny Oddział Miarowy

wykonuje wszelkie zamówienia pod kierownictwem wybitnych sił fachowych, gwarantując za dobry krój i solidne odrobienie. Obsługa uprzejma i fachowa.

F. Lisiecki Dom Konfekcyjny S. A.

Poznań, Stary Rynek 98-100.

Pw 9 7028-10,55/6

Za okazane dowody współczucia z powodu śmierci najdroższego męża i kochanego ojca, ś. p.

Wojciecha Adamskiego

oraz za liczny udział w pogrzebie i wieńca, składa Wielebn. Duchowieństwu oraz wszystkim Krewnym, Znajomym i Cechowi Rzeźnickiemu serdeczne

podziękowanie

żona z rodziną.

Czempin, w marcu 1931 r.

zw 28 287

Żałobne
Kapelusze

stale na składzie

T. LudwiG

Poznań, Szkolna 9.

Pw 8108-1,70

Poszukuję

kuźni celem dzierżawy. Oferty
Odszedł od 72 228

NASZYM CELEM PAN DOBRZE UBRANY!

Poważna solidna na nowoczesnej zasadzie

„SŁUŻBY odbiorcom“

oparta firma nie reklamuje się, by za wszelką cenę zbyć swój towar, lecz by przez reklamę, opartą na prawdzie, stworzyć atmosferę zaufania klienteli do siebie. Jeżeli więc reklamujemy się konsekwentnie, czynimy to w świadomości, że bez reklam poważnie pojętej, przedsiębiorstwo nowoczesne obcy się nie może. Czynimy to dalej dlatego, by pobudzić powszechne zainteresowanie dla naszej słynnej z dobitości i niskich cen GARDEROBY MĘSKIEJ.

Wówczas bowiem przekona się każdy, że **TAK DOBRY TOWAR NALEŻY POLECAC, BY DOTARŁ DO NAJSZERSZYCH WARSTW CZYTELNIKÓW NASZYCH OGŁOSZEN.**

Bowiem jak powtarzamy zadaniem naszym jest, **BY KAŻDY PAN BYŁ DOBRZE UBRANY.** — Wykwintna garderoba męska gotowa i na miarę. Specjalność **PALTA** w najmodniejszych fasonach. Olbrzymie składnice materiałów w najnowszych deseniach. — Kurtki skórzane — Futra stałe na składach. *dz 2248/4*

EDMUND RYCHTER POZNAŃ **ul. Fr. Ratajczaka 2**
TELEFONY 26-07 54-15
54-25 21-71 **ul. Wrocławska 14 i 15.**

Okazja!

Następujące wysortowane i lekko uszkodzone towary wyprzedajemy dopokąd zapas starczy za połowę ceny i poniżej.

- 16 dywanów
- 40 dywaników
- 32 kilimów
- 8 portjer
- 39 serwet
- 30 kap
- 18 narzutek

Większe ilości resztek chodników, materiałów meblowych i dekoracyjnych.

Gatunki znanej dobitości, a ceny niższe aniżeli na tak licznych dziś przetargach publicznych.

Korzystaj!

Rozimierz Kużaj

Centra Dywanów
ulica 27 Grudnia 9.

Pw 9 671.2-10.33/4

Oziedlam się z dniem 19 marca
w Tarnowie Podgórnem
jako lekarz weterynaryjny. Telef. 4.
zw 28 293 **WŁADYSŁAW WITKOWSKI.**

Związek Samoobrony Społ. „ROZWOJ“
przy Alejach Marcinkowskiego 24
wskaże adresy przedsiębiorstw,
zagrożonych przejściem w ręce żydowskie:

- 1) Przedsiębiorstwo handlowe w Poznaniu, istniejące blisko 50 lat.
- 2) Ubikacja handlowa w Poznaniu przy St. Rynku, stosowna na pracownię krawiecką i t. p.
- 3) „Parowa obróbka drzewa“ (udział w pełnym biegu, z mieszkaniem, w pobliżu Poznania. zw 28 288

Uczciwa
dziewczyna szuka posady do
wszystkiego. Oferty Kurjer
zdw 71 844

**Chemicznie
czyści**

i naprawia
wszelką garderobę
w 3 dniach — najtaniej
FR. MUSIAŁ
Grobła 27a

zw 28 049

Posługaczka

młodsza i uczciwa poszukuje
posługi w godzinach południo-
wych. Oferty Kurjer zdw 71846

Akwizytorów - substępców

na terenie województwa Po-
znańskiego do sprzedaży
artykułu niezbędnego w go-
sposodarstwie domowym, za
wysoką prowizją przyjmie
F. ma śląska. Adres w admi-
nistracji lub oferty do eksp.
Kurjera Poznańskiego pod
zw 28 297

WAKACJE ZA 4 MIESIĄCE

NIEZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW NIE POWIN-
NA NIKOGO POWSTRZYMAĆ OD POZ-
NANIA ŚWIATA.

W REKURDOWYM CZASIE
100 GODZIN

MOŻNA GRUNTOWNIE I BEZ WYSIŁKU
OPANOWAĆ KAŻDY JĘZYK UCZĄC SIĘ
METODĄ

LINGUAPHONE

PRZY POMOCY PŁYT GRAMOFO-
NOWYCH.

MOŻNOŚĆ SWOBODNEGO UŻYWANIA
JĘZYKA ZDOBYTA METODĄ LINGUA-
PHONE STOKROTNIE SPOTĘGUJE PRZY-
JEMNOŚĆ PODRÓŻY.

Wyciąć i przesłać za opłatą 5 gr

Do LINGUAPHONE INSTITUTE
WARSZAWA, KREDYTOWA 4.

IMIĘ _____
NAZWISKO _____
ZAJĘCIE _____
ADRES _____
INTERESUJE MNIE JĘZYK _____ „K. Poz.”

Bezpłatne pokazy:

Linguaphone Institute, Oddział w Poznaniu,
Rzeczypospolitej 9, m. 4. *nw 8396*

Poszukuje się od zaraz
biegłego

lekarza-dentysty
(lekarzki), wzgl. uprawn.
technika dentyst.

celem prowadzenia wielkiej
praktyki dentystycznej wy-
łącznie dla operatywy. Wa-
runek: znajomość języka
polskiego i niemieckiego.
Technik dent. w zakładzie.
Oferty pod adresem:

ALFRED UNRAU,
Grudziądz, ul. Stara I.
zw 28 268

SKŁAD z przyległym
mieszkaniem,
w Buku, przy
główniej ulicy, zaraz do
wynajęcia. Nadaje się na
każdą branżę. Łask, zgło-
szenia Kurjer zw 28 294

Blochy i deski stolarskie

w grubościach: 80, 65, 55,
52, 42, 35 i 26 czyste i suche,
również

szalówkę

18 i 23 m/m, ma na sprzedaż
Franciszek Polaszek
tartak parowy — Gostyń.
zw 28 295

GNEBI CIĘ
REUMATYZM?

BÓLE
krzyża
ołowy,
zębów?

SAPOMENTHOL
MATULI

Usunie
twoje cier-
pienia!!

1-2 RAZOWE NA
CIERANIE USUNIE
JUZ BÓL ŚRODEK

RADYKAŁNY ZNANY NA CAŁYM ŚWIE
CIE. POLECANY PRZEZ LEKARZY!!

Żądać w aptekach i drogerjach, gdzie niema wysłać wprost
Fabryka E. Matuli, Kraków, ul. Helciów 17. *nw 7 844*

SKŁAD

z dwoma oknami wystawowymi w Poznaniu przy
ul. 27 Grudnia z urządzeniem nadającym się na
skład jubilerski, cukierniczy i t. p. wprost od go-
sposdarza do wynajęcia. Oferty uprasza się do
„PAR“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod
nr. 10,48 *Pw 9891-10,49*

LOKALE PRZEMYSŁOWE

nowocześnie budowane, w wielkościach 50, 100, 200
i 500 m. kw. w Poznaniu z obszernym placem, nada-
jące się na wszystkie cele od 1 kwietnia do wy-
dzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer zw 28296

16 jałowic

z łąk nadnoteckich, wysoko-cielnych, rasy niziny czarno-
białej, z powodu całkowitej parcelacji, sprzedamy po cenie
notowań targowicy Poznań.
Majętność Państwowa Jeżewo nad Notecią
poczta Łabiszyn pow. Szubin. *zw 28 291*

WOJK PLYNNY
BEZ TRUDU
CZYŚCI I POLERUJE
PODŁOGI LINOLEUM
MEBLE ...

HYGIENA

CENTRALNE LABORATORIUM CHEMICZNE
WARZAWA

nw 8 394

Pełny wspaniały biust

Jak go zdobyć w krótkim czasie, wskazuje bezpłatnie
Pani E. Feldt, Gdańsk, Leegethor 15/62.
ow 5927

Pierwszorzędna restauracja w Bydgoszczy

(wraz z mieszkaniem) w pełnym biegu z koncesją, zap-
atrzona w solidne i kompletne urządzenie, gustownie
odrestaurowana, z powodu przejęcia rodzinnego przed-
siębiorstwa restauracyjnego korzystnie do nabycia.
Potrzebna gotówka ca 45000 złotych. Zgłoszenia
Bydgoszcz, skrytka pocztowa 129.
Pw 9674-10,29

Różne maszyny młynarskie

nowe, z powodu okoliczności na sprzedaż:
Maszyna do czyszczenia zboża (Aspirateur) z sitem
i seacą, produkcji godzinnej 500 kg.
Aparat magnetowy, produkcji godzinnej około 600 kg.
Łuszcarka, produkcji godzinnej 400/600 kg.
Kompletna, okrągła maszyna do mieszania otrąb i
mąki, pojemności 2.600 kg.
Bliższych informacji udziela M. Gerstenkorn, Poznań,
ul. Poznańska 50. *zw 28 269*

Wielkopolskie Towarzystwo Handlowe
poszukuje natychmiast

6 panów i 2 panie

do łatwej i korzystnej pracy zewnętrznej na miasto
i prowincję. Posada stała. Poważni reflektanci, inte-
ligentni, wymowni i energiczni mogą się zgłosić
w czwartek od 15 — 18 i piątek od 9 — 12 i 15 — 17
Pocztowa 31a, wysoki parter, lewo m 9.

Pw 9 700-10.59

Wyciąć i zachować!

Wyciąć i zachować!

Baczność Fachowcy Skórni

Zniżka cen o 30% na skóry boksowe, bukaty, koń-
skie szewro, futrówkę, faledry, podeszwy, blanki itp.
Żądajcie cenników bezpłatnie.

IGNACY MANDOWSKI, Poznań, Grobła 3
Telefon 8469. *Telefon 8469.*

Pw 9 701-53,471

Ofiary na ubogich m. Poznania złożyli do 7. III.:

Cech Perukarzy Damskich i Fryzjerów Teatr. 150 zł, Cech Perukarzy Damskich i Fryzjerów Teatr. II rata 59 zł, Stow. Urzędników Komunalnych I rata 50 zł, Wydział Eksp. portowy Banku Cukrown. w miejsce wieńca na trumnę 6 p. rotm. Antoniego Buczyńskiego 30 zł, Wierzbicki 10 zł, Wł. Andrutówna 10 zł, Gruchala, Borek 7 zł, Jan Andrut 5 zł, N. N. 3 zł.

Szan. Ofiarodawcom za szlachetne serce, składamy w imieniu ubogich miasta Poznania serdeczne „Bóg zapłać“.

Pozn. Okręg „Caritas“.

W sprawie upadłościowej zony kupca Amalji Bilskiej z Krobi N. 130 wyznacza się termin końcowy na dzień 31 marca 1931 r. o godzinie 10.30 przed podpisaniem Sądem, pokój nr. 4. Gostyń, 7 marca 1931 r. Sąd Grodzki, nw 8281

KONKURS

na posadę

burmistrza

dla Pelpina na Pomorzu.

Panowie kandydaci pod względem administracji i organizacji samorządowej fachowcy w wieku 30—40 lat, wyznania rzymsko-kat., zechcą nadesłać własnoręcznie pisany dokładny życiorys oraz odpisy świadectw i fotografie, których się nie zwraca. Przed angażowaniem zażąda się świadectwo lekarskie.

Przewidziane wynagrodzenie IX kategorii plac urzęd.ników państwowych oraz wolne mieszkanie i wynagrodzenie reprezentacyjne w kwocie zł 100.— miesięcznie. Termin konkursu upływa z dniem 1 kwietnia r. b. Zgłoszenia należy przesyłać na ręce niżej podpisanego.

RADA MIEJSKA

(—) Bolesław Knast, przewodniczący.

dw 3051

W tutejszej Kasie Miejskiej wakuje posada samodzielnego kasjera (kamelarza).

Pobory podług grupy X ustawy dla urzęd. państw. Posada do objęcia od 1. 4. r. b. lub później. Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw należy skierować do Magistratu w Kostrzynie w czasie do 25. 3. rb. Reflektuje się tylko na osoby dokładnie obeznane z kasowością komunalną. dw 3152

N. 3/31. UCHWAŁA. W sprawie upadłościowej kupca Stanisława Morkowskiego w Buku, gdy Wydział wierzycieli przychylnie oświadczył się względem doliczenia upadłego dłużnika, wyznacza się zgodnie z wnioskiem Wydziału wierzycieli termin umowy w połączeniu z terminem celem zbadania zgłoszonych wierzytelności na dzień 30 marca 1931 r. godz. 11-tą w podpisanym Sądzie Grodzkim (§ 173, 174, 177 i 180 ord. upadłościowej). Doliczenie umogów i oświadczenie Wydziału wierzycieli wyłożone są w sekretarjacie Sądu, pokój nr. 9, do wglądu przez zainteresowanych (§ 178 cyt. ord.). Grodzki, dnia 9 marca 1931 r. Sąd Grodzki, nw 8280

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Meble
wszelkiego rodzaju, nowe i używane po niższych cenach na najdogodniejszych warunkach spłaty poleca Stefan Pahl, ul. Marszałka Focha 29. maga w mebl. Tel. 64-25. Pw 9015-5,99

Kiosk
sprzedam. Adres wskaże Orędownik zdw 71 652

Sprzedam
skład cukierków z pokojem. — Adres wskaże Kurjer zdw 71 633

Kopalnia złota
Gościniec, rzeźnictwo, piekarnia, kolonjalka, oddzielne gospodarstwo 45 morgowe, szkoła 2 kilometry od miasta powiatowego (gimnazjum) sprzedam natychmiast, żywym, marwym inwentarzem, Wielkopolska Centrala Pastry, Traugutta, zdw 71 733

Skład
mieszkanie sprzedam. Adres Kurjer zdw 71 772

Skład porcelany
sprzętów kuchennych sprzedam zaraz z powodu choroby lub przyjęcia czynnego wspólnika z kapitałem 6—8000 zł na bardzo dogodnych warunkach, później ewent. zupełne objęcie przez wspólnika. Skład okazały, prawie bez konkurencji w rynku miasta, 30 tys. miesz. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 71 825

Odlewnia metalu
z urządzeniem zaraz do sprzedania Władysław Szlaska, ul. Koszyńska 11. zdw 71 859

Z powodu
wyjazdu swój udział o wartości 35 000 zł w fabryce, dobrze prosperującej, wyrabiającej środki farmaceutyczne mydła toaletowe i kosmetyki na Górnym Śląsku. Gotówka wymagana jest 20 tysięcy zł, reszta na dogodnie spłaty za zabezpieczeniem. Zgłoszenia nadesłać do „Par“ Katowice pod „Korzystny interes“, Pw 9 668-71,30

Okazyjnie
wóski dziecięce poleca Świętek dziecięcy, Kraszewskiego 11. zdw 70 621

Sypialnie
jasnobłebowe solidne wyjątkowo bardzo tania sprzeda Stolarnia, Kwiatowa 6. zdw 71 358

Warsztat
tokarsko mechaniczny zapedem elektrycznym sprzedam. Oferty do Kurjera zdw 71 904

Fortepian
dobrym stanie sprzedam lub zamienię na motocykl Oferty zdw 72 024

Karpie
1—2 letnie sprzedaje Miya Kusnia, poczta Międzychód zdw 72 016

Kiosk
sprzedam przy ruchliwej ulicy pierwszorzędne urządzenie, inwalidzie. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 988

Majatek
1400 morg skanalizowany, elektryka na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera tylko poważnych reflektantów zdw 71 978

Skład
kolonjalny pod Poznaniem za 1700. Oferty Kurjer zdw 72 031

Skład
kolonjalny butelkowa sprzedaż wódek, w mieście powiatowym, gdzie wyższe szkoły zaraz na sprzedaż. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 72 044

Smokingi
surdut, jaskółki jak nowe również damskie rzeczy i czerwony chodnik sprzedam tania. Spokojna 15 a. zdw 72 042

Sprzedam
skład cukierków, śródmieście Poznania tania za gotówkę. Oferty Kurjer zdw 72 036

Samochód
półciężarowy dwutonowy sprzedam. Inowrocław, Solankowa 56, parter, lewo. zdw 72 058

Rehpintscher
soczka sprzedam. Adres Kurjer zdw 72 091

Samochód
Citroen limuzyna 4 cyl. prawie nowy okazujnie na sprzedaż. Telefon 77-06. zdw 72 088

Fuzja
na sprzedaż obeerze 5—8. Wojciecha 21. Przybylak. zdw 72 079

Sprzedam
korzystnie odkurzac i skrzypce. Wielka 16. II. zdw 72 072

Skład
cukierków z eleganckim urządzeniem w większym ruchliwym mieście, przy głównej ulicy, z powodu śmierci właściciela korzystnie sprzedam. Zgłoszenia piśmienne do Kurjera Poznańskiego zdw 72 071

Okazja
Skrzydło, mahon wartościowe — sprzedam 300. Bandurska, Wrocławska 18. zdw 72 066

Plac
ca. 700 kw. mtr. na sprzedaż. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 72 118

Tanio
sprzedam wielkanocne formy. — A. Golisz, Wrocławska 32. zdw 72 121

Koncesję
na papierosy detal do oddania. Oferty Kurjer zdw 72 134

Jak zwykle w Hurtowni
tylko Wroniecka 24 kupuje się najtaniej — szklanki — talerze — filiżanki — serwisy — alpaki. Różne prezenty bardzo tania. — Szkoła, porcelana do kawiarni i restauracji zupełnie tania. zdw 72 136

Koń
wós na sprzedaż. Chwaliszewo nr. 13. zdw 72 204

Opla
dwuosobowego, mało używanego, gotowego do jazdy sprzedam za bezcen. Dr. Durski, Ostrów Wlkp. dw 8 049

Bacznosc
okucia do gramofonów do kufrow samochodowych, do walizek ręcznych poleca pa cenach najniższych Wł. Prusinowski, ul. Woźna 10. rw 13 370

Remington
maszyna do pisania, dobra, tanio. Półwiejska 22, parter, prawo. zdw 72 239

Futra
męskie, skórki 50 procent taniej Hankiewicza, Wielka 9. (wchód Szewska). zdw 71 250-1

Sypialnie
dębowa kompletne złotych 510.— Kuchnie kompletne złotych 130.— wszelkie meble tania na raty wprost Fabryka Mebli Władysław Pomykał, Poznań-Śródmieście, ul. Cybińska 9. telefon 19-59. rw 13 231

Jadalnię
dębowa, solidnie wykonana bardzo tania. Stolarnia Bukowska 9. zdw 72 275

Wylęgarki
elektryczne dla drobiu własnego wyrobu, najnowszej konstrukcji na 110 i 220 wolt na 60, 150 i 1000 jaj poleca Władysław Czerniak, 27 Grudnia 19. zdw 72 256

Maszynę
Singera damską krawiecką dobrą bardzo tania sprzedam. Wolnica 45, I. pietro, lewo. zdw 72 254

Bernardyn
czystej rasy, 6 tys. sprzedaje restauracja, Przybyszewski, św. Marcina 49. zdw 72 221

Okazjal
Sypialnie dębowa fornierowana, nowa tania sprzedam. Grobla 30. II. lewo. zdw 72 226

Parcele
wszystkich dzielnicach Poznania sprzedam: „Biuro Techniczne-Agrarne“, plac Wolności 9. zdw 72 232

Dom
z piekarnią natychmiast sprzedam korzystnie. Adres wskaże Kurjer zdw 72 216

Pianino
Carl Ecke, dobrze utrzymane, okazujnie, Półwiejska 22, parter, prawo. zdw 72 260

Skład
kupisz — sprzedaż. Informator, Ratajczaka 15. zdw 72 196

5 KUPNA
Małą kasę rejestracyjną
kupie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 663

Motocykl
kupie. Oferty zdw 72 023

Fotograficzny
aparat dobry kupie. Oferty do Kurjera zdw 72 019

Motocykl
w dobrym stanie kupie za gotówkę Oferty Kurjer zdw 72 004

Powózka
używaną kupie. Oferty Kurjer zdw 71 973

Koła
do woza 2 lub 2½ cala kupie. — Oferty Kurjer zdw 71 972

Przycepkę
do motocyklu używaną w dobrym stanie za gotówkę kupie. Oferty proszę do Kurjera pod zdw 72 025

Wagę
stołowa z talemem 10 kg używaną kupie. Oferty Kurjer zdw 72 093

Foxterriera
młodego kupie. Ul. Fredry 5, I. zdw 73 068

Kupię
kilka lodówek restauracyjnych w dobrym stanie. Zgłoszenia spieszne z podaniem ceny do Kurjera zdw 72 199

Szaflę
do lodu natychmiast kupie. Zgłoszenia F. G. Fraas Nast., Wielka 14. Pw 9 693-10,52

Szory
na jednego konia kupie zaraz. — Oferty z ceną Kurjer zdw 72 281

Płyty gramofonowe
cenniejsze używane kupie — Adres wskaże Kurjer zdw 72 237

Piec
gazowy kapielowy, ścienny, mało używany okazujnie kupie. — Oferty z ceną Kurjer zdw 72 251

6 KAMIENICE
Kamienica
3 piętrowa, składy, Cena 118 000. sprzedam. Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 71 639

W Poznaniu
objekt fabryczny, parter i 2 piętra około 2000 m² zabudowania mieszkalne i biurowe, kominy fabryczne, maszyna parowa 70 PS, kocioł parowy, własna woda wzdzierzawie albo sprzedam Hipoteczną 150 000 zł, cena kupna 250 000 zł. Reszta ceny kupna może pozostać ewent. biore w miejsce zapłaty hipoteki, dom. Oferty Kurjer zdw 71 993

Kupię
kamienice od gospodarza. Pomań Gniezno, dochodowa przy wpłacie do 50 tysięcy. Oferty do Kurjera zdw 71 990

Kamienicę
w Poznaniu śródmieście z piekarnią dobrze zaprowadzoną kupie przy wpłacie 50 tys. wprost od właściciela. Oferty Kurjer zdw 72 037

Kamienica
komfortowa, mieszkania 5, 4, 3 pokojowe, dochód roczny 16 000, wpłata 60 000, reszta 5 lat; dom willa 25 pokoi, 8 wólnych wpłata 70 000 sprzedaje Popielski, Romana Szymańskiego 1. zdw 72 190

Dom
piętrowy w Poznaniu, ogrodem owocowym, 3 lokatorów, przynosi rocznie 3 600 zł, mieszkanie 4 pokoje ewent. wolne za 30 000 zł sprzedaje Dudek, Wielkie Garbary 34. rw 13 371

Kamienica
4 piętrowa, mieszkania większe, przy parku Wilsona, 70 000 wpłata sprzedam. Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 72 236

Kamienicę
spiesznie korzystnie sprzedam. — Strzałkowski, Wielkie Garbary 44, restauracja. zdw 72 207

7 PIENIADZ

Sprzedam
list hipoteczny na 1800 dolarów. Zgłoszenia pod zw 71 831 do Kurjera Poznańskiego.

Pożyczkę
10—15 tysięcy na 2—3 lata na 500 morg. majątek poszukuje. — Pierwszorzędne zabezpieczenie hipoteczne. Wypożyczający może mieć połowanie i lenisko. Zgłoszenia ekspedycja Kurjera zdw 71 083

15 000
dolarów wypożycze bezpośrednio właścicielowi wartościowej kamienicy śródmieściu na pierwszy numer hipoteki, procent przystępny. Zgłoszenia zdw 71 011

Piekarz
posiadający najmniej 3 000 zł gotówki, który może wspólnie pracować do pierwszorzędnej piekarni, gotówka zapewniona. — Zgłoszenia Kurjer zdw 72 003

1 500—2 000
złoty poszukuje na przeciąg 3 miesięcy pod potrójny zastaw — proc. według umowy. Oferty Kurjer zdw 71 998

Tysiące złotych
gotówki rocznie zaoszczędzi każdy przedsiębiorca przez nabycie abonamentu na księgowość, ponadto może uzyskać pożyczkę. — Wiadomość firma Poreka Biuro Rewizyjne, Polna 13. zdw 72 070

100
szukam dwa miesiące, procent obłady Oferty Kurjer zdw 72 177

1 000 zł
wypożycze pod zastaw. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 191

Pożyczki
do 5 000 poszukuje, 25%. Oferty Kurjer zdw 72 14

15 000 zł
poszukuje na kamienice w centrum Poznania na rok, dam wysoki procent zgor. Oferty Kurjer zdw 72 186

Wspólnika
czynnego współwłasności 2—3 tysięcy złotych do rentującego przedsiębiorstwa poszukuje. Oferty Kurjer zdw 72 222

8 DO WYNAJĘCIA
Odnajmę
2 pokoje na syndykat lub przedsiębiorstwo albo na mieszkanie prywatne z meblami lub bez. — Aleje Marcinkowskiego 2 a, III, pietro, numer drzwi 8. Zgłaszać się od godz. 4—6. zdw 71 463

Mieszkania
1, 2 i 4 pokoje Jeżyce, czynsz zgóry od właściciela do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 71 832

Na Łazarzu
pokój duży słoneczny (gaz, elektryka, łazienka), próżny lub umebłowany z urządzeniem kuchni dla samotnego małżeństwa ewent. z utrzymaniem dla solidnego pana. Rzepieckiego 25, pasaż, wejście 9 III, ptr. prawo. zdw 72 006

Mieszkanie wolne
3 pokoje kuchnia, wprost od gospodarza, zwrot kosztów minimalny. Oferty Kurjer zdw 72 002

5 pokojowe
słoneczne, III pietro Jeżyce, za zgodą gospodarza natychmiast do oddania. Oferty Kurjer Poznański zdw 71 974

Dwupokojowe
mieszkanie słoneczne do wynajęcia zaraz za zgodą gospodarza. Adres wskaże Kurjer zdw 71 964

Mieszkanie
mieszkanie przy ul. Koziej wprost od gospodarza do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer filia Stary Rynek rw 13 363

5 pokojowe
mieszkanie przy ul. Koziej wprost od gospodarza do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer filia Stary Rynek rw 13 363

Pokój kuchnia
kończ Marszałka Focha 40 miesięcznie, objęcie 500 złotych wskaże Nowak, Kramarska 15 pierwszego piętra. zdw 72 190

Kwietnia
poszukuje dwa umebłowane — chętniej próżne wygodami, obładami, niedaleko Zielonej. Cena, warunki Kurjer zdw 72 103

Pokój
i kuchnia, czynsz zgóry do wynajęcia. Półwiejska 18. zdw 72 203

Pokój
kuchnia wprost od gospodarza zaraz. Oferty Kurjer zdw 72 261

Dwa
pokoje próżne centralne, parkiet, urządzeniem kuchni łazienki niekrepująco. Telefon 4183. zdw 72 284

Mieszkania
poleca „Informator“, Ratajczaka 15. zdw 72 195

Mieszkania
dwupokojowe, trzypokojowe, pięciopokojowe oddamy: „Biuro Techniczne - Agrarne, plac Wolności 9. zdw 72 233

9 SZUKA MIESZK.
5 pokojowe
ewentualnie 6 pokojowe słoneczne mieszkanie na I lub II pięttrze okolica ulicy Matejki lub Jasnej poszukuje. Dzierżawa zaplace zgóry. Oferty „Par“, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr 10,30. Pw 9 675-10,30

Małżeństwo
akuratne poszukuje pokoju z kuchnią za czynsz półroczny Oferty Kurjer zdw 72 021

Mieszkania
1—2 pokojowego z kuchnią poszukuje, placę dzierżawę zgóry. Telefon 56-95. zdw 72 028

Poszukuje
2—3 pokojowego mieszkania z łazienką od gospodarza za rok dzierżawę. Oferty do Kurjera zdw 72 094

2—3
pokojowego z kuchnią poszukuje zaraz (możliwie centrum), czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 72 085

Poszukuje
4—6 pokojowego mieszkania od gospodarza. Czynsz miesięczny. Oferty warunki Kurjer zdw 72 096

Portjerstwa
z mieszkaniem poszukuje w lepszym domu ślusarz-instalator. — Małżeństwo bezdzietne — zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 72 107

Mieszkania
jednopokojowego poszukuje tylko od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 72 101

2
pokoje kuchnia przynależnościami poszukuje. Placę rok lub dwa dzierżawy. Oferty Kurjer zdw 72 188

Instytucja kościelna
poszukuje w centrum miasta na I. pięttrze (ostatecznie na II p.) 8 do 10 pokoi wraz z pobocznymi ubikacjami na lokale biurowe i mieszkanie. Oferty do Kurjera zdw 72 158

Mieszkań
poszukuje „Informator“, Ratajczaka 15. zdw 72 197

1—2
pokoi z kuchnią w śródmieściu od gospodarza, dzierżawa rok zgóry zaraz. Oferty Kurjer zdw 72 193

Mistrz malarski
wydzierżawi wprost od gospodarza 4 do 5 pokoi za czynszem. W nagrodę przeprowadzi bezpłatnie renowację sieni Oferty „Par“, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr 10,54. Pw 9 699-10,54

10 ZAMIANA MIESZKANIA
Oddam
5 pokojowe mieszkanie w pobliżu Placu Wolności w zamian za 2—3 pokojowe. Oferty Kurjer zdw 72 175

11 POKOJE UMEBL.
Elegancki
balconowy. Wieża 15, m. 12. rw 13 361

Pokój
również wspólny, elektryczność, centralne. Szkoła 3, wchód prawo, mieszkanie 26, rw 13 365

Pokój
jeden lub dwa z utrzymaniem w wszelkiemi wygodami od 15, 3 lub 1. 4. 31. Plac Wolności, 14 a. m. 10. zdw 71 323

Ładny
młły, słoneczny pokój z elektrycznością, telefonem, Matejki 1, II nar. Grunwaldzkiej. zdw 71 210

Wynajmę
pokój z światłem elektrycznym zaraz. Narloch. Zawady, ulica św. Wincentego 3, m. 6. zdw 70 902

2 pokoje
paniom, panom, inteligentnemu bezdzietnemu małżeństwu Mark Magdaleny 1, Cwiklińska. zdw 71 764

Dwuosobowy
intelig. panom (iom). Kwiatowa 0. m. 4. zdw 71 927

Pokój
słoneczny, całkowicie umebłowany, inteligentnemu panu. — Zupańskiego 5 I, prawo. zdw 71 476

Pokój słoneczny
dla 2 panów wolny od 15. — Wielkie Garbary 36, m. 22. Zgłoszenia od 5—7. zdw 71 579

Elegancki
pokój, centralnym, elektrycznością Poznańska 58 a II lewo narożnik Mickiewicza. zdw 71 677

Pokój
strzyżeniem Waly Zygmunta Augusta 2. I. lewo. zdw 72 074

Wspólny
pokój panienkom. św. Marcina 21. Nowakowska. zdw 72 061

Niekrepujący
pokój 2 panom. elektryczność. — Kraszewskiego 28. I. lewo. zdw 71 539

Paniom
Kwiatowa 9. III. zdw 72 100

Pokój
27 Grudnia 5. II. zdw 72 104

Pokój
wspólny panu wynajme. św. Wojciech 25. III. piętro. prawo. zdw 72 102

Pokój
osobne wejście (elektryczność). św. Wojciech 7. III. lewo. II. wchód. zdw 72 112

Pokój
Wierzbicice 43. dom tylny. — Maćkowiakowa. zdw 72 110

Pokój
elegancki Cieszkowskiego 8. III. prawo. zdw 72 115

Pokój
lepszy zaraz lub 15 Bukowska 33 m. 1. zdw 70 492

Mały
pokój 15. 3. do wynajęcia. Mostowa 37. III. prawo. zdw 72 119

Pokoje
umeblowane dla 1 i 2 osoby. — Plekary 20/21. I. prawa. zdw 72 117

Dwuosobowy
elektryczność. zaraz. Półwiejska 38 a. III. prawo. zdw 72 124

Pokój
ładny 2 panom. Kanałowa 4. II. zdw 72 156

Pokój
frontowy solidnemu panu. Górna Wilda 40 a. II. lewo. zdw 72 155

Cieszkowskiego
7. mieszk. 12. pokój do wynajęcia. zdw 72 161

Tani
pokój Granwaldzka 11. mieszk. 6. zdw 72 163

Pokój
zaraz 2 osobom. 45 zł. Graniczna 13. mieszk. 7. zdw 72 168

Szukam
skromnej panią na współlokatorkę z książką. Wskazę Kurjer zdw 72 166

Pokój
Wielkie Garbary 5. III. lewo. Pościel pożądana. zdw 72 172

Dwuosobowy
duży słoneczny tani zaraz wolny. Poplińskich 12 a. III. prawo. zdw 72 174

Kraszewskiego 19
I. piętro. lewo. pokój wynajme. zdw 72 176

Słoneczny
elegancki. utrzymaniem. bez. Jackowskiego 21. III. lewo. zdw 72 173

Czysty
elegancki. Małeckiego 17. I. lewo zdw 72 171

Słoneczny
niekrepujący zaraz Fr. Ratajczaka 17. II. piętro. lewo. zdw 72 180

Pokój
umeblowany z biurkiem. duży pościel pożądana. Fr. Ratajczaka 13. III. zdw 72 140

Pokój
słoneczny. frontowy 1-2 panom na stanowisku 15. 3. Poznańska 58 a. parter. lewo. zdw 72 137

Słoneczny
dobrze umeblowany z elektr. od 15 h. m. ul. Strzelecka 3 a. II. m. 6. zdw 72 133

Paniom
wspólny. Wielkie Garbary 2. Flarska. zdw 72 132

Pokój
dla dwóch pań lub panów. Szymanowska 7. Pw 9 690-10.44

Elegancki
balconowy. Wielka 15. m. 12. Pw 13 367

Dwa
przyległe. słoneczne elektryczność. dwóm lub trzem inteligentnym. Różana 4. III. prawo. zdw 72 250

Pokój
niekrepujący zaraz. Kanałowa 4 I. prawo. zdw 72 181

Wspólny
pokój dla solidnego pana. Najchętniej z pościelą. Ul. Kopernika 3. m. 5. I. piętro. lewo. zdw 72 189

Pokój
panu wynajme. Matejki 55. II. lewo. zdw 72 187

Balconowy
1-2 panów. paniom. biurko. elektryczność. Wielkie Garbary 53. III. I. zdw 72 202

Małżeństwu
pokój. Adres Kurjer zdw 72 201

Pokój
frontowy 30 a. Wielkie Garbary 47. II. lewo. zdw 72 149

Skromny
pokój solidnej osobie. Ogrodowa 10. parter. prawo. zdw 72 147

Panu
Półwiejska 33. II. lewo. zdw 72 157

Pokój
czysty. słoneczny. klatki schodowej. Wolnica 7. II. mieszk. 11 zdw 72 153

Słoneczny
balconowy pokój inteligentnemu panu wynajme zaraz lub 1. 4. — Wszystkich Świętych 3. II. wprost. Pw 13 368

Duży
dobrze umebl. pokój elektr. ewentualnie telefon. św. Marcin 74. parter. zdw 72 205

Pokoje
dobrze umeblowane osobne wejście. elektryczność. Wierzbicice 13. III. lewo. zdw 72 229

Solidnemu
pokój także pani. Kreta 4. II. prawo. zdw 72 228

Pokój
niekrepujący z utrzymaniem 15. bm. Dąbrowskiego 18. I. lewo. zdw 72 235

Pokój
słoneczny z balkonem wynajme inteligentnemu panu 15 lub 1. 4. Poplińskich 7. parter lewo zdw 72 200

Pokój
wynajme. Matejki 57. parter. prawo. zdw 72 259

Gimnazjalne
na wspólny przyjme Pomoc w naukach. Adres Kurjer filia Jężyce jw 5 681

Pokój
1-2 osobom. Kreta 6. mieszk. 2. zdw 72 257

Ładny
pokój wynajme. Łąkowa 19. I. prawo. zdw 72 279

Pokój
frontowy. Rzeczypospolitej 8. Męciewska zdw 72 276

Pokoik
od 15 solidnej osobie. Grottera 2. mieszk. 2. zdw 72 283

„Informator“
poleca pokoje Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 72 194

Pokój
frontowy. słoneczny. elektryczność zaraz. Kaczmarska. Wielka 17. II. zdw 72 210

Pokój
na 2 osoby. Mostowa 4. I. lewo. zdw 72 213

Pokój
blisko dworca. Pocha 27. wchód 4. mieszk. 34. zdw 72 212

Śniadeckich
21. mieszk. 5. dwuosobowy. komfortowy. zdw 72 211

Małżeństwu
bezdzieln. umeblowany pokój. używanie kuchni od zaraz. Dąbrowski 14. Wierzbicice zdw 72 217

Panom
lub małżeństwu. Grobla 30. II. lewo narożnik Garbar. zdw 72 225

Skromny
niekrepujący do 5 zł dla panienki. Oferty Kurjer zdw 72 230

Pokój
umeblowany dla 2 panów lub pań — frontowy — wolny. Niegolewskich 10. pierwsze. lewo. zdw 72 204

Pokój
2 osoby pościel konieczna. Żupańskiego 15. I. prawo. zdw 72 241

Słoneczny
ciepły używalność kuchni — bez. Reya 1. I. prawo. zdw 72 249

Śródmieście
dobrze umeblowany elektryczność. lepszymu panu. zupełnie niekrepujący Adres Kurjer zdw 72 248

Pokoik
osobny do wynajęcia Wierzbicice 31. I. piętro. lewo zdw 72 245

Pokój
wspólny pani pościel własna. Wysoka 12. parter. lewo. zdw 72 243

Czysty
słoneczny. balconowy pokój z używaniem kuchni zaraz do wynajęcia. Przedpeleka. Kilińskiego 11. II. zdw 72 242

Pokój
duży dwóm osobom korzystnie wynajme. Mielżyńskiego 1. III. piętro. zdw 71 915

Pokój
względnie 2 łóżka z utrzymaniem w pobliżu Uniwersytetu i Opery do wynajęcia zaraz dwóm panom lub solidnemu panu. Oferty Kurjer zdw 72 064

Pokój
2 panom bez pościeli z całodziennym utrzymaniem wynajme. — Pocztowa 30 III. piętro. zdw 72 286

Pokój
umeblowany Młyńska 9. I. prawo. telefon w domu. zdw 72 262

Pokój
dla pana. przywoicie umeblowany. zaraz wolny. Grobla 28. Maćkiewska. zdw 72 239

12 SZUKA POKOJU

Pani przyjeżdżna
poszukuje pokoju ładnego w centrum na kilka dni w miesiącu. Oferty Kurjer zdw 71 732

Starsze
bezdzielne małżeństwo poszukuje próżnego pokoju 15 marca. — Oferty Kurjer zdw 71 909

Pokoju
skromnego poszukuje 15. 3. pan. pościel własna. Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer zdw 72 018

Małżeństwo
inteligentne szuka pokoju umeblowanego. Oferty zdw 72 043

Poszukuje
2 pokoi umeblowanych lub jednego. Oferty Kurjer zdw 72 047

Paniemka
szuka skromnego pokoiku od 15 marca. Oferty Kurjer zdw 72 048

Pokoiku
15 zł śródmieście. Kurjer zdw 72 151

Zgłaszać
pokoje „Informator”. Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 72 198

13 LOKALE

Ubikacja
większa nadaje się na składnice lub inne przedsiębiorstwo wprost od gospodarza. Piekary 13 b. zdw 71 655

2 jasne pokoje
na parterze z wejściem wprost ze schodów na biura zaraz do wynajęcia. Ul. Słowackiego 18. Tamże garaż do wynajęcia Pw 7 509-50.106

Poszukujemy
lokalu na biura 4 pokój. Oferty do Kurjera zdw 71 001

Oddamy
4 pokoje na biura przy głównej ulicy śródmieścia. Oferty do Kurjera zdw 71 002

2 pokoje
parter. na biura. składnice wydzierżawie Strzałowa 2. zdw 72 001

Składnice
na materiały opałowe lub budowlane oddam Górna Wilda 85. telefon 77-03. zdw 71 992

Pokój
na biuro wynajme. Seblowa. Sew. Mielżyńskiego 4. zdw 72 052

Wozownia — stajnia
dla 6 koni. strych. lub na inne przedsiębiorstwo. Młyńska wynajme. Oferty Kurjer zdw 72 078

Poszukuje
sklepu na cichą pracownię. Oferty Kurjer zdw 72 093

14 DZIERŻAWY

Skład
z mieszkaniem najlepsze położenie Wasłowca. wydzierżawi Kajkowski. Poznań. Podolska 13. zdp 70 757

Zawodowy rolnik
poszukuje dzierżawy majątku ziemskiego od 400 mórg i więcej dobrej ziemi i dogodnej komunikacji. najchętniej bez inwentarza żywego. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 71 661

Młyn parowy
przemiału 150 ctr. ziemi 100 mórg własny torf. Pomorze. sprzedam okazynie. wpłaty około 40 000 lub wydzierżawie. Zgłoszenia proszę uprzejmie skierować do Kurjera zdw 71 629

Skład
w którym znajduje się konfekcja menka we Wrześni przy ulicy Sienkiewicza 18. od 1. 4. 31. wolny. Dzierżawa rok zgóry. Zgłoszenia A. Seftleben. Poznań. Plac Wolności 3. zdw 71 986

Duża
ubikacja warsztatowa do wydzierżawienia. niska dzierżawa. Kaaszelan. ul. Strumykowa 34. zdw 72 026

Gościniec
wydzierżawie właściciel względnie sprzedam przy kościele. — Adres wskazę Kurjer zdw 72 116

Rzeźnictwo
skład 3 pokoje i kuchnia. w powiatowym mieście. przy najruchliwszej ulicy do wydzierżawienia od 1. 4. 1931. Tylko poważni reflektanci. pierwszorzedni rzeźnicy mają pierw. — Zgłoszenia do Kurjera nr 8 396

Majątki
gospodarstwa mniejsze. większe mamy na korzyst. h warunkach do wydzierżawienia także do sprzedania. Agrapol. Poznań. Dąbrowskiego 2. zdw 72 185

Wydzierżawienie
domu szkolnego 4 pokoje i kuchnia na I. piętrze. z przynależnościami. do tego c. lewami. z dużym ogrodem owocowym i warzywnym. zostanie publicznie wydzierżawiony w sobotę. dnia 21 marca 1931. o godz. 15. w sali gminnej. objęcie od 1 kwietnia rb. Boduszewo pod Murowaną Gołina. Kraj. — skł. solty. zdw 72 220

Dzierżawa
35 mórg. objęcie 8 000 zł. włącznie 600 roku dzierżawa. powiat Grodzisk. Zgłoszenia Rutkowski. Gorbka 29. zdw 72 138

15 UZDROWISKA

Zakład przyrodolecznicy „Miłowody“
leczy nerwy i choroby wewnętrzne ceny niskie. Poczta. stacja kol. Oborniki Wlkp. zdw 68 004

16 OSOBISTE

Pani
i Panu przypominamy uprzejmie. że Poznańskie Towarzystwo Telefoniczne (dawniej ul. Jasna i ul. Fr. Ratajczaka) ma w Poznaniu lokale sprzedaży hurtowej i detalicznej obecnie tylko na ul. Piełcznej 16/17 (Apollo). Aparaty i przyrządy radiowe. telefoniczne i elektryczne przyrządy Telefontów. Poznań ul. Piekary 16/17. telefon 24-80 Pw 9 532-10.31

Bolo!
Gdzie przebywasz? Daj znać! Ra zdw 71 989

Panie i Panowie!
Kto gra dobrze (koncertowo) na harfie lub gitarze hawajskiej. zechce się zgłosić do dyrekcji rewii kino „Metropolis”. pomiędzy 11-12 włącznie. zdw 72 060

Unieważniam
zgubiony dowód wyst. n. Diethelm wyds. hum. L 13188. zdw 72 059

Anieli
Przypominam. proszę płatek tak samo. zdw 72 123

21 ZGUBY

Zgubiłem
książeczkę wojskowa i kartę mobilizacyjną. Kujawa Stanisław Zórawia 19. Hadyniak zdw 71 904

Rękawiczkę
reniferową zgubiłam Pasaż „Słońce”. środa wieczór. Łaskawe zwrot kancelarja „Słońca”. zdw 72 287

22 ROZMAITE

Żurnale
najnowsze nadeszły. Tania sprzedaż — wypożyczanie. oglądanie. kopjowanie. Sobczak. Wrocławska 19. podwórze. pracownia masek. zdw 70 483-9

Chiromantka
przyjeżdża przepowiada przyszłość. teraźniejszość przeszłość. dobrze wroży z rak. kart. Rom. Szymańskiego 8. podwórze parter. lewo. przy Placu Świętokrzyskim. zdw 72 244

Bilanse
księgowość. sprawy podatkowe. wnioski przeprowadza sumiennie Derfert. Poznań. Zielona 8. zdw 70 637

Przerabiam
naprawiam zęboł. i swetry. pulowery itp. „Tricot”. Szymańskiego 10. III. Pw 9 509-148

Ogrodnik
poleca się do wszelkich prac wchodzących w zakres ogrodnictwa. projektuje i zakłada ogrody sumiennie i fachowo w Poznaniu i na prowincji. Zgłoszenia Siebert Jan. Fabryczna 35 b. Poznań. zdw 72 045

Nadrabiam
pończochy swetry. M. Olezańska św. Marcin 56. pierwsze piętro. zdw 71 064

Najsłynniejsza Chiromantka
przyjechała z Warszawy na krótko przepowiada przyszłość. teraźniejszość. przeszłość. dokładnie. Aleje Marcinkowskiego 20. dom tylny. prawo. II. piętro. zdw 72 113

Inwalida
z koncesją na wyszynk promi o oferty. Kurjer zdw 72 143

Salon Mód
wykonuje wykwalifikowane i szybko suknie. płaszcze i kostiumy Feglerska. Wielkie Garbary 33. II. Pw 13 373

Pracownia
bielizny wykonuje damska. męska. pościelowa. Wielkie Garbary 18. wejście Wozna. II. prawo. zdw 72 289

Płyty gramofonowe zamieniam
korzystnie St. Jarosz. ul. 27 Grudnia 3. zdw 72 233

Wykonuje
wszelkiego rodzaju wnioski J. Narluk Zawady. ul. Wincenty nr 3. m. 6. zdw 71 469

23 OŻENKI

Brunetka
miła pozna pana z mieszkaniem. Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 096 Cel matrymonijalny.

Kawaler
lat 36. Polak-katolik. z dobrem i spokojnym usposobieniem. pracowity. przybyły z Niemiec. posiadający 20 000 zł gotówki. poszukuje na tej drodze żony. do lat 35. gospodarnej. o miłym charakterze. najchętniej krawcowej. Majątek pożądana dla wspólnego dobra. Młode wdówk. niewykluczone. Oferty wyczerpujące z fotografiami. która się zwraca do „Par”. Al. Marcinkowskiego 11. od 53.462. Pw 9 695 53.462

Emeryt
posłubił pania niezależną ewentl. pracującą może zastąpić pracą. Oferty Kurjer zdw 72 084

Kawaler
lat 27. na samodzielnym stanowisku. posiada 20 000 gotówki. pragnie poznać panią zgrabną przystojną. do 23. Oferty możliwe z fotografiami Kurjer zdw 72 208

24 NAUKA

Akademik
udzieli lekcji z łaciny. francuskiego. przyrodznawstwa. zakresu gimnazjum oraz wycy f. achowo czeskiego. Nowy Dom Akademicki. II. pokój 100. zdw 70 409

„Lektorka“ 3 języki
Oferty Kurjer zdw 71 058

Rutynowana
nauczycielka przygotowuje do klas niższych. chętnie wyjedzie na wieś. Wiadomość: księgarnia J. Dippel. Poznań. Plac Wolności 3. zdw 71 976

Angielskiej
konwersacji studentowi kto? Kurjer zdw 72 095

Książkowości
tanie. Oferty Kurjer zdw 72 063

Kto
przygotuje dobrze w zakresie 7 klasy szkoły powszechnej. Wskaż Kurjer zdw 73 063

Młodzieniec
lat 20. mając poza sobą siedem klas gimnazjalny h przygotowuje chłopca do drugiej lub trzeciej gimnazjalnej. Miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11. pod 53.467. Pw 9 692 53.467

25 MUZYKA

Kto
wypożyczy Tenor - Saxophon za odpowiedniemi wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 72 015

Orkiestra
piewszorzędna mandolinistów lub damsko-męska - obszernym repertuarem potrzeba od 15. III. lub 1. IV. Zgłoszenia z podaniem warunków telefonicznie lub piśmiennie Toruń. „Dwór Artusa”. telefon 71 Pw 9 696 64.59

26 ROZRYWKA

Kino „Tęcza“
od dziś „Z dnia na dzień”. sobota i niedziela występy. zdw 7. 231

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 (6). dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenę drobnych.

Drogerzysta
pragnąłby zmienić posadę. miejscowość obojętna. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 71 361

Ogrodnik
lat 23. kawaler praktyka. niemiecki. szuka posady w mieście lub majątku od 15. — 1. 4. Oferty Kurjer zdw 71 461

Pielęgniarka
zdrowa. lat 22. szuka posady do dziecka lub chorej osoby. Oferty Kurjer zdw 71 538

Pielęgniarka
z kursem poszukuje posady do niemowlęcia od 15 maja 1931 najchętniej w Poznaniu ostatecznie na wieś. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 71 591

Przedsiębiorca
budowlany z zawodu cieśla. z 3-letnią praktyką samodzielną. z powodu braku pracy szuka posady. Oferty Kurjer zdw 71 392

Drogerzysta
poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 71 675

Studentka
W. S. H. poszukuje jakiegokolwiek pracy biurowej Oferty Kurjer zdw 71 752

Młynarz
mistrz poszukuje posady jako nadmłynarz wzgl. księgowy lub podróżniacy w branży młyńskiej Zgłoszenia Kurjer zdw 71 460

Gospodyni kucharka
poszukuje posady na wieś od 15. 3. lub 1 kwietnia. Adres Zofia Mielczarek. Szczerzawie poczta Raszków. powiat Oddolnow. zdw 71 824

Stenotypistka
polsko niemiecka stenografka. poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 70 767

Pielęgniarka
dobrze polećna. przyjmie pielęgnację chorej osoby poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 318

Praktykant gospodarzy
księgowy - bilansista ośmiu lat maszynie. z ukończoną szkołą rolniczą. około 3 letnia praktyka — przyjmie posadę pisarza podwórzego lub p. Łaskawe oferty pod H. Szczerzawie Gniezno. Przy Rzeźni. 5. zdw 71 639

Osoba
w średnim wieku. doświadczona w gospodarstwie domowym krawieczniecznie poszukuje zajęcia samodzielnego gospodyni na skromnych warunkach. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 71 707

Szofer
trzeci sumienny lat 27 kilkoletnia praktyka pierwszorzednego świadectwa dobre referencje zna dobrze prace ogrodowe ewentl. kaucja poszukuje posady samotnego lub żonatego Łaskawe oferty Kurjer zdw 71 910

2 000 zł
kaucji słoży szofer przy objęciu posady. sześć lat praktyki. świadectwa. polecenia dobre. Oferty Kurjer zdw 71 921

Dziewczyna
do dzieci z szyciem i haftowaniem szuka posady początkującej Oferty Kurjer zdw 72 009

Pomocnik
młody dekorator językiem polskim niemieckim. artykuły meskie — miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 71 995

Handlowiec
z branży materiałów włókienniczych. z kilkoletnią praktyką w większych maszynach poszukuje posady zaraz lub później. — Oferty Kurjer zdw 72 054

Przodownik
z dobrymi świadectwami poszukuje posady z 20-60 ludźmi. przede wszystkim dziewczętami silnymi. — zdoinenie do każdej pracy także może oddać ludzi na mniejsze partie Jan Rusin. Franków. pow. Kozia. dom Józefa Wiktorzkiego zdw 71 970

51000

nakładu posiada tygodnik
Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe.
OGŁOSZENIA
przedsiębiorstw z masową produkcją, przeznaczoną dla najszerszych warstw, znajdują w nim najodpowiedniejszy organ.
Zamówienia wprost i przez wszystkie agencje ogłoszeniowe upraszamy do każdego poniedziałku godziny 10 przed poł.
Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu
św. Marcin 70.

Kino Colosseum

Niezapomniany Louis Wolheim w wspaniałym filmie o silnej i ciekawej akcji p. t. Król Przemysłowców

Nieprzeciętny organizator prima bilansista szuka pracy stałej, dorywczej. Wy- magania skromne miejscowość obojętna. Kurjer zdw 71 966

Poszukuje posady służącego, lub jakiegokolwiek innej za skromnym wynagrodzeniem Oferty Kurjer zdw 71 965

Dziewczyna z gotowaniem, dobrymi świadectwami 15. do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 72 041

Posługaczka poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 72 040

Ekspedjentka młodszą z branży artykułów me- skich i towarów krótkich, uczi- wa poszukuje posady. Oferty Kur- rjer zdw 72 055

Sierota ucziwa porządna do wszelkiej pracy domowej od 15. 8. Oferty Kurjer zdw 71 991

Siostra - pielęgniarka w dłuższej praktyce, poszukuje po- sady do starszej osoby lub nie- mowięcia, najchętniej zaraz (miejscowość obojętna). Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 72 053

Bufołowa rutynowana z dobrymi świadec- twami, znająca Express przyjmie posade od zaraz. Oferty Kurjer zdw 72 050

Dziewczyna młoda poszukuje posady do wszy- stkiego u dorosłych osób. Oferty Kurjer zdw 72 089

Kucharka samodzielna poszukuje posady w lepszym domu od 15. Oferty Kur- rjer zdw 72 081

Sierota ucziwa poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 72 080

Krawcowa z kilkuletnią praktyką szuka pra- cy. Oferty Kurjer zdw 72 076

Dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem 15 marca Oferty Kurjer zdw 72 069

Handlowiec branży nasienne-zbożowej, obez- nany dokładnie z księgowością, zestawianiem bilansów, sprawa- mi wekslowymi, podatkowymi, u- kończone 4 kl. gimnazjum biegly w polskim, niemieckim, kilkuletnia praktyka, poszukuje po- powrocie z wojska posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 72 065

Aktorka przyjmie posade w teatrze miej- scowym lub w objazd. Była an- gażowana do filmu, zna sztuki operowe. Zgłoszenia pod Le- śniewska, ul. Marszałka Focha 23, IV., piętro. zdw 72 100

Panna poszukuje posady do dzieci 15. Oferty Kurjer zdw 72 109

Panienska inteligentna, kochająca dzieci poszukuje posady 15. Oferty Kur- rjer zdw 72 108

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Tancerka Cilly”. Aurora: Pat i Patachon jako detektywi i „Wojennym szlakiem”. Casino: „Jedna noc w Lon- dynie”. Colosseum: Louis Wolheim jako król przemysłowców. (Ciemna afera). Corso: „Bandyta Don Josey” i „Pat i Patachon”. Edison: „Kat z Pragi”. Harfa: Wiedź z Sing-Sing. Kapitol: „Deszcz Róż”. Metropolis: Strzał w operze. Orzeł: „Senior Americano”. Odeon: „Kult ciała”. Renaissance: Czerwona ober- za oraz Wytworny opry- szek. Słońce: „Wiatr od morza”. Stylowe: „Dzieje duszy”. Tęcza: „Z dnia na dzień”. Teatr „Dobry Włóczor”: Dziś u Pani Meli. Wilsona: Zmartwychwstanie.

Sila biurowa przyjmie posade ewtl. jako po- czatkujacy ksiązkowy. Oferty Kurjer zdw 72 127

Gospodyni kucharka poszukuje posady, naj- chętniej na wieś. Oferty Kurjer zdw 72 126

Siodlarz lakiernik poszukuje pracy. Oferty Kurjer zdw 72 125

Poszukuje posługi na cały dzien. Oferty do Kurjera zdw 72 130

Ekspedjentka z branży tytoniowej poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 129

Fryzjerka kursistka poszukuje posady. — Ewentualnie na prowincje. — Zgłoszenia Kurjer zdw 72 128

Panienska poszukuje posady do dzieci lub do dwóch osób. Oferty do Kur- riera zdw 72 159

Samodzielnia prasowaczka poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 72 162

Dziewczyna ucziwa poszukuje posady od za- raz. Oferty Kurjer zdw 72 165

Osoba inteligentna poszukuje 1. IV. po- sady wyrzycielki pani domu lub do gospodarstwa na wieś. Znam sycie i wszelki zakres gospodar- stwa. Oferty Kurjer zdw 71 959

Szukam prania i sprzatania. Oferty Kur- rjer zdw 72 179

Biegla biuralistka piszaca na maszynie z kilkoletnia praktyka adwokacka poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 72 150

Dziewczyna poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 72 142

Dziewczyna poszukuje zajęcia do dzieci na po południe. Oferty Kurjer zdw 72 183

Posługaczka ucziwa poszukuje posługi na przed południe. Oferty Kurjer zdw 72 182

Posługaczka ucziwa szuka posługi. Oferty Kurjer zdw 72 184

Gospodyni kucharka umiejąca dobrze gotować, po- szukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 72 200

Skrzypek dobrze się reprezentujący do- świadczony z repertorium przyji- mie posade w większym dobrze zgranym zespole koncertowym od 1. IV. lub później. Oferty pod „Sextet” do „Par”. Bydgoszcz. Pw 9 697-63.96

Posługi szukam na przed południe. Oferty Kurjer zdw 72 144

Samodzielny cholewkarz poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer rw 13 372

Dziewczyna poszukuje posady lub całodzi- nej posługi bez spania zaraz z skromnym gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 72 145

Inteligentna zaufana osoba w średnim wieku, która z zamiłowaniem zajęłaby się sumiennie domem, cokolwiek syciem, przyjmie posade u sa- motnej osoby Oferty Kurjer zdw 72 270

Młynarz dzielny i energiczny lat 30, szu- ka posady zaraz lub od 1. IV. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 269

Aptekarska siła pomocnicza obeznana z wszelkimi pracami aptekarskie- mi poszukuje posady od 1. 4 31. najchętniej w większym mieście. Łaskawe oferty Kurjer zdw 72 266

Panienska z lepszego domu poszukuje po- sady do dzieci i lekkich prac domo- wych. Oferty Kurjer zdw 72 255

Moralna panienska szuka posady bony wy- chowawczyni ewentualnie przy- chodnia. Oferty Kurjer Poznań- ski zdw 72 218

Służąca poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 72 246

Praktyki zegarmistrzowskiej poszukuje by- ly słuchacz P. Wyższej Szkoły Budowy Maszyn w Poznaniu (wysztalcenie 6 klas), pracujący dłuższy czas w zakładzie zegar- mistrzowskim (także mechan, z prawem jazdy) lub odpowiedniej posady Łaskawe oferty kiero- wać pod „A. B” do „Par”. Byd- goszcz, Dworcowa 72. Pw 9 698-63.93

Dziewczyna poza miejscowa polecona szuka zaraz posady. Oferty Kurjer zdw 72 206

Ogrodnik kawaler pc wojskowości, był wiekszych, mniejszych majątk- ach zna się dobrze w swym za- wodzie poszukuje posady, naj- chętniej na majątek zaraz lub 1. IV. 31. Oferty Kurjer zdw 72 285

Technik dentysta samodzielny specjalista w pra- cach złotych i kauczukowych przyjmie posade zaraz lub póź- niej. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 263

Gospodyni inteligentna, młoda biegła w swym zawodzie poszukuje po- sady, najchętniej w majątku lub u samotnej osoby Melania War- czakówna, Majętność Strzelce, poczta Zacharzyn pow Chodzież, zdw 72 264

SALON MÓD PANI HANKI Poznań, Gwarna 11 wykonuje pierwszorzędnie Płaszcz Kostjumy Suknie Dzięki zaangażowaniu perso- nalu przyjmują jeszcze pracę na krótkie terminy przedwio- teczne. Ho 75 Gwarancja eleganckiego i wytwornego wykonania.

Starsza osoba inteligentna, wykształcona, znająca gospodarstwo domowe przyjmie za skromnym wynagro- dzeniem posade u samotnej oso- by albo do wyrzyczenia pani do- mu Zgłoszenia do Kurjera Po- znańskiego zdw 72 272

Do dzieci od 2 lat i lekkich prac domowych polecam skromne i ucziwe dziewczę. Zdziemborska, Skarbo- wa 7. zdw 71 797

Córka ucziwych rodziców, poszukuje posady jako uczennica do składu. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 811

Szofer trzeźwy i sumienny z dobrymi świadectwami poszukuje posady z kaucją do 1000 zł. Oferty Kur- rjer zdw 71 806

Ogrodnik poszukuje posady od zaraz, tona- ty, bezdzietny lub za samotnego Józef Obal, Zduny, powiat Kro- toszyn, nw 8 380

Prasowaczka szuka stalego zajęcia ewentualnie z praniem w dworze lub zakła- dzie. Oferty do Kurjera Po- znańskiego zdw 71 930

Szukam stalej posady u inteligencji 1 lub 2 osób, gotowaniem, prasowaniem mieszkiej bielizny. Oferty do Ku- riera Poznańskiego zdw 71 929

FOCH PAMIĘTNIKI Wyd. francuskie zł 24,— Wyd. polskie hnt zł 30,— sp. zł 40,— J. DIPPEL, KSIĘGARNIA, Poznań, pl. Wolności 11 zw 28 290

Panienska z dobrymi świadectwami poszu- kuje posady do wszystkiego bez prania. Oferty Kurjer zdw 71 932

Ogrodnik żonaty poszukuje posady od 1 kwietnia z dobrymi poleceniami. Długoletnia praktyka. Oferty Kur- rjer zdw 71 059

Służąca poszukuje posady do wszystkiego z praniem. Oferty Kurjer zdw 71 700

Kawaler lat 27, ukończona szkoła rolnicza 5 letnia praktyka bardzo dobre- mi świadectwami poszukuje po- sady pisarza wкл. urzednika go- spodarczego, miejscowość obojętna zaraz lub 1. 4. Zgłoszenia Kur- rjer zdw 71 954

Dziewczyna lat 19, ucziwa z dobrym swia- dectwem poszukuje posady od 15 lub 1 kwietnia z syciem. Oferty Kurjer zdw 71 503

Poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 71 768

300 zł za wyrobienie posady slusareko- maszynowej, absolutnie pewnej w swym zawodzie 20 lat praktyki. Urbański, Poznań Szwajcarska 20 IV. zdw 71 403

Uczniwa dziewczyna szuka jakiegokolwiek posługi. Oferty Kurjer zdw 71 843

Dziewczyna do wszystkiego bez gotowania, najchętniej lo dzieci, szuka po- sady 1 kwietnia. Oferty Ku- rjer zdw 71 871

Posługaczka poszukuje posługi. Oferty Ku- rjer zdw 71 804

Poszukuje posługi czysta, pracowita, dobre świadectwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 801

Pracza rzetelna, czysta, przyjmie pranie poza domem. Oferty Kurjer zdw 71 800

28 WOLNE MIEJSCA Pielęgniarka- wychowawczyni dyplom, dobre świadectwa, obez- nana prowadzeniem dzieci trud- nych, potrzebna zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 704

Potrzebna krawcowa i podreżna do krawa- tów. Małe Garbary 7a, pracow- nia krawatów. zdw 71 734

Chcesz otrzymać posade? Naucz się pi- sać na maszynie „Remington”. Zapisy codziennie w firmie Block- Brun w Poznaniu, Plac Wolno- ści 8, I piętro Pw 8770.5.52

Dziewczyna wiejska, czysta, ucziwa, z do- brem gotowaniem i praniem po- trzeba do 2 osób z dobrimi swia- dectwami Oferty Kurjer Poznań- ski zdw 72 022

Tancerki mogą się zaraz zgłosić do dancin- gu Restauracji Jazz-Palais, So- łack, Solacka 1, telefon 38-27 zdw 72 020

Poszukuje cukiernika Oferty do Kurjera zdw 72 014

Dzielnia fryzjerka potrzebna Wł. Ko- nieczny, Gostyń, sw. Ducha 3, zdw 72 007

Uczennice ucznia fryzjerskiego przyjmie. — Matejki 7 zdw 72 000

Ekspedjentka z branży cukierków potrzebna. Mielcarkowa, Półwiejska 19, zdw 71 999

Uczeń fryzjerski zaraz. Kanałowa 3, zdw 71 997

Kurs fryzjerski tanio. Wskaże Kurjer zdw 71 985

Stolarz z utrzymaniem potrzebny Taba- ka, Poznań, Golecin, zdw 71 982

Stróż chętny, ucziwy tylko na niedziele potrzebny. Chwilkowski, św. Mar- cin 40. zdw 71 979

Służącej do wszystkiego 15 marca poszu- kuje. Górna Wilda 29, II. prawo zdw 72 032

Poszukuje dziewczyny do lekkich prac do- mowych, najchętniej sierota. Wi- tecka, Wielkie Garbary 44, zdw 72 027

Bacność Mama zdrowa potrzebna. Stani- sława Olejnicka, Wodna 25, zdw 72 033

Osoba od lat 24, młła i chętna do dwój- ka dzieci, umiejąca udzielać po- czatkujących lekcji i znająca cokolwiek sycie może się zaraz zgłosić. Kraszewskiego 11 I pię- tro, lewo. zdw 72 135

Szofer z własnym samochodem może się zgłosić. Adres Kurjer zdw 72 075

Kobiety do wszelkich prac domowych i w ogrodzie poszukuje się od 1. 4. do Puszczykowa. Zgłoszenia: ul. Fre- dry 5, I. ptr. zdw 72 067

Registratora samodzielnego, obeznanego z sa- łatwianiem spraw registryraty bankowej, przyjmie zaraz powa- żna instytucja bankowa w Pozna- niu. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 72 062

Dziewczyna czysta, ucziwa grzeczna znająca gotowanie, 4wiadectwa Szulcowa Stralska 28, III. zdw 71 969

Szofer z małą kaucją na taksówkę po- trzebny Oferty Kurjer zdw 72 114

Dziewczyna samodzielnem gotowaniem może się 15. 3. zgłosić. Mrugański, — Mostowa 2 zdw 72 122

Fortepianistka młodszą potrzebną do restaura- cji, duże miasto prowincjonalne, Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 72 160

Posługaczka potrzebna. Poczta 25, IV., le- wo. zdw 72 164

Ościągaczka do pracowni cukierniczej potrzebn- a. Adres Kurjer zdw 72 120

Dziewczyna ucziwa, czysta i predka z samo- dzielnem gotowaniem i długolet- niemi dobrze poleconymi swia- dectwami do malej rodziny na prowincje potrzebna Zgłoszenia w sobotę od 5—6 Łakowa 4 b. II., prawo. nw 8 391

Zarobek dajemy osobom inteligentnym mogącym poświęcić nieco wolne- go czasu bez uszczerbku dla swoich zajęć i bez naratania godności stanu Fachowość zby- teczna. Zgłoszenia Gospodarczy Zakład Kredytowy Lwów Wa- łowa 11a. Dla pracujących już w dziale obliczajcy specjalne wa- runki. Pw 9 534-72.14

Służąca z dobrym gotowaniem potrzebna zaraz. Gryniecka, Dąbrowskie- go 36. zdw 72 192

Dziewczyna ucziwa, czysta do wszystkiego potrzebna od 15. 3. Ratajczaka 20, II. piętro, lewo. zdw 72 178

Służąca praniem potrzebna. Jackow- skiego 3, mieszkanie 1, zdw 72 148

Młodszą dziewczyna potrzebna, Drewnik, Piekary 7. zdw 72 146

Stróżka przychodnia z Jezycy potrzebna. Ul. Piotra Wawrzyniaka 5, par- ter, na lewo. zdw 72 152

Akwizytora zdolnego, rutynowanego, do prze- jmowania prac w zakresie drukar- stwa (czcionkodruk) poszukuje się. Reflektuje na silie pierw- szorzędna, najchętniej z branży. Warunki według umowy. Oferty „Par”, Al. Marcinkowskiego 11, pod 53.461. Pw 9 694-53.461

Służąca wiejska do czterech osób potrzebn- a. Słowackiego 37 parter, lewo. zdw 71 688/9

Potrzebna zadowolona nauczycielka do przygotowania dwójka dzieci do 2 i 3 klasy gimnazjal- nej. Warunki według umowy. — Zgłoszenia pisemne wraz z od- pisami świadectw i warunkami skierować proszę Majętność Go- ściejewe powiat Rawicz, poczta Bojanowo (Poznański), zdw 72 273

Apteka w małym mieście szuka asyst. ele- wa lub początk. mag Znającość języka niemieckiego. Referencje zyciorz z podaniem pensji przy- wolnym utrzymaniu Kurjer zdw 72 268

Służąca z gotowaniem do restauracji za- raz lub 15 marca potrzebna Bar- telakowa, ul. Szewska 6, zdw 72 253

Poszukuje w każdym miasteczku zastępcy tamtejszego Artykuł spożywczy. Oferty Kmiecicki, Wierzbiciec 39 a, zdw 72 278

Służąca z gotowaniem i praniem może się natychmiast zgłosić. Krasnickie- go 13, I. m. 14. zdw 72 277

Młodszą dziewczyna z porządnej rodziny potrzebna do dzieci, bez spania Musiałowa, Wielka 7, III. piętro zdw 72 280

Pomocnik ogrodnicy biegly w hodowli wczesnych warzyw potrzebny od 1. IV. 31. Zgłoszenia wraz z od- pisem świadectw skierować do Kurjera zdw 72 282

Panienska do składu potrzebna jako wypo- niczka. 2 000—3 000 zł. Oferty Kurjer zdw 72 209

Agentów najchętniej kszązkowych posu- kujemy. Zgłoszeń. a Kurjer zdw 72 219

Elew pisarz gospodarczy, ze szkola rolnicza i praktyka, potrzebny od zaraz lub 1. 4. 31. Zgłoszenia tylko pi- śmienne z odpisami świadectw, nieuwzględnione pozostana bez odpowiedzi, do Majętności Nie- szawa, poczta Długa Gołlina, pow. Oborniki. zdw 72 215

Ogrodowy samodzielnny potrzebny od zaraz lub 1. 4. 31. Zgłoszenia tylko piśmienne z odpisami świadectw, nieuwzględnione pozostana bez odpowiedzi, do Majętności Nie- szawa, poczta Długa Gołlina, pow. Oborniki. zdw 72 214

Dziewczyna do dzieci, skromna, chętna, ko- chająca dzieci, z dobrimi referencjami, zarazem jako pokojów- ka potrzebna od zaraz lub 15 marca rb. Zgłoszenia osobiste z świadectwami ul. Przewnicza 3, parter na prawo. zdw 72 234

Służąca zaraz. Adres Kurjer zdw 71 467 zdw 71 467

Starsza ekspedjentka z branży rzemie- niczej z długoletnią praktyką w sprzedaży mięsa i wyrobów jako pierwsza jest potrzebna od 15. 3. 31. Oferty Kurjer zdw 72 265

Urodę kobieca konserwuje, doskonały odświeża, usuwa jej skazy i braki pier- zozedny Gabinet Racjonalnej Kos- metyki „Madeleine” Drowej Magdaleny Poznańskiej Naj- nowsze paryskie metody. Naj- świeższe zdobycze współczesnej kosmetyki. Maquillage. Udosko- nalone barwienie włosów. Trwale przyciemnianie brwi Poznań ul. Franc. Ratajczaka 29 telefon 54-37 Warszawa. Mokotowska 52, tel 808 37. zdw 68 512

Wata od kataru marki „Chemergon” przynosi ulgę natychmiast Cena pudełeczka zł 1,30. dw 3 043

Humor zagraniczny W 1950 roku. Nadzwyczajnie! Piechur! Ciekawej! Automobilista!!! (Judge, N. Jork). S. F.

Przedpłata na marzec 1931, za dwa wydania razem wlicznie tygodniowego do- datku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Po- znaniu w eksped. zł 4,00, w agencjach w mieście zł 4,50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4,70, z odnośnieniem przez poczte poza Poznaniem miesięcznie zł 5,01 kwartalnie zł 15,03, pod opaską w Polsce zł 9,00, pod opaską w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strażków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odeszkodowania. W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 150 gr. przed wiadomościami potoczniemi 240 gr. od 1-lamowego milim. ogłoszenia akomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wyda- nia porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt, do godz. 9 przedpołud. Drobne ogłosze- nia: słowo napisowe (tłuste) 80 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada. Telefon do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 2307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.